

ГЛАС ЦЕНТАРА

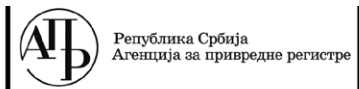
ИНФОРМАТИВНИ БИЛТЕН
АСОЦИЈАЦИЈЕ ЦЕНТАРА
ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД СРБИЈЕ

ISSN 1820-404X

Број 66 - година XIX - децембар 2022. - Врњачка Бања

ВРЕМЕ ЈЕ ДА НАСТУПАМО ЗАЈЕДНО!

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Регистар удружења

Број БУ 3249/2012

Дана 27.04.2012. године

Београд

Агенција за привредне регистре, Регистратор који води Регистар удружења, на основу чланова 26. и 32. Закона о удружењима („Службени гласник РС“ бр. 51/09), поступајући по пријави за упис усклађивања у Регистар удружења друштвених организација, удружења грађана и њихових савеза уписаних у Регистар друштвених организација и удружења грађана и Регистар удружења, друштвених организација и политичких организација, који је поднет од стране **Пословно удружење "Асоцијација центара за социјални рад Србије"**, преко:

Име и презиме: Бранка Давидовић
доноси:

РЕШЕЊЕ

УПИСУЈЕ СЕ у Регистар удружења усклађивање удружења, са следећим подацима:

Облик организовања: Удружење

Назив: Пословно удружење "Асоцијација центара за социјални рад Србије"

Скраћени назив: п.у. Асоцијација ЦСР Србије

Седиште и адреса: Жике Ваљаревића 1, Врњачка Бања, Србија

Матични број удружења: 17508458

ПИБ: 103045438

Датум оснивања: 18.06.2003

Датум доношења Статута: 23.01.2012

Делатност удружења: 9499 - Делатност осталих организација на бази учлањења

Регистар удружења

БУ 11235/2019

Дана 09. 10. 2019. године

Београд

Регистратор Регистра удружења који води Агенција за привредне регистре, на основу члана 27. Закона о удружењима („Службени гласник РС“ бр. 51/09,99/2011,44/2018 и др. закони), и члана 15. став 1. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС“, број 99 /2011, 83/2014 и 31/2019 рад Србије", за регистрацију промене података у Регистар удружења , коју је поднео/ла:

Име и презиме: Рада Дивац доноси:

РЕШЕЊЕ

Усваја се регистрациона пријава и региструје се у Регистар удружења, промена података о:

Назив: Пословно удружење "Асоцијација центара за социјални рад Србије" матични број: 17508458 и то следећих промена:

Заступници:

Брише се из Регистра:

1. Име и презиме: Зоран Албијанић

ЈМБГ: 1706955710170

Адреса: Београд-Палилула, Србија

Уписује се у Регистар:

1. Име и презиме: Дајана Костић

ЈМБГ: 2407959885044

Адреса: Стара Пазова, Србија

Регистар удружења

БУ 9022/2015

Дана 04. 11. 2015. године

Београд

Регистратор Регистра удружења који води Агенција за привредне регистре, на основу члана 27. Закона о удружењима („Службени гласник РС“ бр. 51/09), и члана 15. став 1. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС“, број 99/2011), одлучујући о регистрационој пријави Пословно удружење "Асоцијација центара за социјални рад Србије", за регистрацију промене података у Регистар удружења, коју је поднео/ла:

Име и презиме: Зоран Албијанић
доноси:

РЕШЕЊЕ

Усваја се регистрациона пријава и региструје се у Регистар удружења, промена података о:

Назив: Пословно удружење "Асоцијација центара за социјални рад Србије" матични број: 17508458 и то следећих промена:

Датум последње измене и допуне Статута:

Уписује се у Регистар:

26. 10. 2015

Заступници:

Брише се из Регистра:

Име и презиме: Бранка Давидовић

ЈМБГ: 0303955305097

Адреса: Богатић, Србија

Уписује се у Регистар:

Име и презиме: Рада Дивац

ЈМБГ: 2310964798911

Адреса: Пријеполје, Србија

САДРЖАЈ

4. активности асоцијације

8. активности центара

23. активности других

61. сарадници за глас центара

издавач:

Асоцијација центара

за социјални рад Србије

адреса:

Жике Ваљаревића 1,

36210 Врњачка Бања

тел/факс:

036/ 616 280, 616 290

e-mail:

asocijacijacsr@ptt.rs, csrvb@ptt.rs

web:

www.asocijacijacsr.org

главни и одговорни уредник:

Љубица Журжиновић

за штампу приредио:

Уређивачки одбор

фотографије:

Асоцијација ЦСР

припрема и штампа:

Като

Штампарија Топаловић, Ваљево

тираж:

1200 примерака

децембар 2022.

СРП – Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд 364 (497.11)

ГЛАС Центара: информативни билтен Асоцијације центара за социјални рад Србије / главни и одговорни уредник Љубица Журжиновић. – Год. 1, бр. 1 (дец. 2003) Врњачка Бања (Ж. Ваљаревић 1):

Асоцијација центара за социјални рад Србије, 2003 (Шабач: Демо принт). - 30 cm

Полугодишње.

ISSN 1820-404X = Глас Центара

COBISS.SR-ID 118423564

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Поштоване колеге и колегинице,

Још једна година је за нама. Током године одржали смо редовне седнице Управног одбора, другу годину заредом одржали смо електронску седницу Скупштине и одржали стручни скуп.

Стручни скуп под називом "За живот у заједници – изазови деинституционализације и развој услуга у заједници" одржан је 27. 6. 2022. године до 28. 6. 2022. године, на Дивчибарама, у организацији Асоцијације центара за социјални рад, Удружења стручних радника и Коморе социјалне заштите.

Ова година обележила је увођење нових програма који су намењени раду у центрима за социјални рад. Кренула је са радом „Социјална карта“, обрачун зарада врши се путем система „Искра“ а крајем године кренуле су обуке и почело се са радом у „Систем за заштиту и аутоматизацију података из области социјалне заштите“. Систем је замишљен да сви центри за социјални рад буду повезани и да сви стручни радници имају исте моделе аката при раду.

2022. година донела нам је промену на челу Министарства. На место министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања именован је господин Никола Селаковић. Досадашња министарка за рад, запољавање, борачка и социјална питања госпођа Дарија Кисић именована је за министарку за бригу о породици и демографију.

Асоцијација ЦСР Србије као струковно удружење је спремно да и наредне године пружи пуну подршку развоју система социјалне заштите.

Представници Асоцијације са уређивачким одбором и стручном службом, желе Вам срећну и успешну 2023. годину.

Стручна служба Асоцијације

ИЗВЕШТАЈ

СА Х СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА АСОЦИЈАЦИЈЕ

Десета седница Управног одбора ПУ „Асоцијација ЦСР Србије“ одржана је дана 6. 10. 2022. године у Врњачкој Бањи. Седници су присуствовали чланови Управног одбора као и председница Скупштине и заменица председнице Скупштине ПУ „Асоцијација ЦСР Србије“.

Након поздравних речи започет је рад по дневном реду. УО је усвојио записник са седнице одржане дана 18. 4. 2022. године у Старој Пазови. Дајана Костић, члан радне групе за израду Акционог плана за стратегију деинституционализације и развој услуга социјалне заштите у заједници 2022-2026. године упознала је чланове Управног одбора о састанку који је одржан у претходном периоду и о плановима за даљи рад на изради Акционог плана. Разговарајући и о медијској промоцији чланови УО су постигли договор да Асоцијација заједно са Комором социјалне заштите, Удружењем стручних радника социјалне заштите и удружењем правника у социјалној заштити „Аргумент“, одржи састанак и договори заједнички наступ пред ресорним министарствима.

Такође чланови УО су се сагласили да се Асоцијација придружи пријави коју је етичком одбору Коморе социјалне заштите поднело удружења правника у социјалној заштити „Аргумент“ против Весне Станојевић, координаторке Сигурне куће у Београду, због медијских иступа у претходном периоду.

Стручна служба Асоцијације

САСТАНАК СА МИНИСТРОМ

Никола Селаковић, новоизабрани министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања организовао је састанак са директорима свих центара за социјални рад у Србији. Састанак је уприличен у Палати Србије у петак, 4. 11. 2022. године.

У име Асоцијације центара министру се обратила Рада Дивац, председница УО Асоцијације и директорица ЦСР Пријепоље која је изнела све проблеме везане за рад центара, посебно се осврнувши на важност подршке стручним радницима центара у медијима.

Министар Селаковић рекао је да је већ упознат са проблемима рада центара и да ће у наредном периоду обићи центре за социјални рад широм Србије и о свим проблемима разговарати на терену.

На састанку је још једном предочена важност, али и обавеза коришћења социјалне карте.

Овом приликом Асоцијација центара Србије честита министру Селаковићу именовање на функцију министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Стручна служба Асоцијације

ИНИЦИЈАЛНИ САСТАНАК

Дана 9. 11. 2022. год. у Београду одржан је иницијални састанак представника удружења социјалне заштите поводом заједничког решавања питања негативне медијске слике о стручним радницима центара за социјални рад и квалитету медијског извештавања о њиховом раду.

Састанку су присуствовали: Рада Дивац председница УО Асоцијације центара за социјални рад, Сандра Перић директорица Коморе социјалне заштите и члан УО Асоцијације, Живорад Гајић секретар удружења стручних радника социјалне заштите, Сандра Николенчић председница Скупштине Асоцијације, Владимир Антић, члан УО Асоцијације, Јулија Поповић члан УО Асоцијације и председница удружења Аргумент, Оливер Ристић секретар Асоцијације Центара и Предраг Момчиловић, председник Скупштине удружења Аргумент.

Негативно медијско извештавање о овој професији за резултат има стварање лоше, искривљене слике о социјалном раду што даље доводи до стварања незадовољства и неповерења код корисника услуга социјалне заштите али и код запослених.

На састанку су размењене информације о тренутном стању и договорени су наредни кораци који ће бити предузети како би ови негативни ефекти били спречени и отклоњени.

Стручна служба Асоцијације

МИСИЈА ЕК И МИНИСТАРСТВА

Европска комисија у сарадњи са Министарством за европске интеграције спровела је мисију „Преглед независних или регулаторних тела заснованих на слушањима/ предметима“.

Састанци су одржани од 14 – 18. новембра 2022. године у Београду.

Министарство за европске интеграције Владе Републике Србије упутило је позив председници УО Асоцијације Центара Србије Ради Дивац која је заједно са директорицом Коморе социјалне заштите Сандром Перић присуствовала састанку и обратила се присутнима.

Повод за обраћање било је писмо Заштитника грађана на притужбу Центра за социјални рад Сокобања, којом је указано на проблеме са којима се овај орган старатељства суочава услед смањења броја запослених у служби и активностима које су уследиле након тога. Посебан акценат стављен је на питање - да ли недостајући број радника оптерећује и отежава сам процес рада у центрима за социјални рад?

Разговарало се о недостајућем броју радника, о широком спектру услуга које пружају центри за социјални рад, о едукацији стручних радника али и о могућој анализи тренутних услова рада у центрима, тј. процени да ли је промена стила живота и рада корисника центара усклађена са временом када је прављена организација рада у овим институцијама пре педесет и више година.

Мериса Ахметовић, ЦСР Пријепоље

САСТАНАК СА МИНИСТАРКОМ

Дана 23. 11. 2022. године у кабинету министарке за бригу о породици и демографију, Дарије Кисић, одржан је састанак са представницима струковних удружења социјалне заштите и то:

Радом Дивац, Силвијом Алавањом и Сандром Николенчић испред Асоцијације центара за социјални рад, Владимиром Антићем, испред Удружења правника социјалне заштите "Аргумент" и Живорадом Гајићем испред Удружења стручних радника социјалне заштите.

Иницијално, тема састанка је била Инструкција МИНБПД о поступању у вези са реализовањем медијских активности од 7. 11. 2022. године.

У оквиру наведене теме, представници струковних удружења су указали на потребу благовременог реаговања у инцидентним ситуацијама и заједнички су тражени модалитети који би задовољили право јавности да зна, уважавајући поверљив карактер породичноправних поступака и података о личности појединачних актера.

Неизоставна тема о којој је разговарано је проблем недостатка кадрова, опште стање у систему социјалне заштите и услови рада запослених.

Министарка Кисић и чланови њеног кабинета, државна секретарка Стана Божовић, помоћница министра Јасмина Пекмезовић, као и начелник Вукота Влаховић, показали су висок степен разумевања за канديدоване теме, али и спремност да се заједничким активностима започне са решавањем проблема на које је указано.

Састанку су присуствовале и представнице Пресс службе МИНБПД, Тијана и Соња, а из оправданих разлога овога пута је изостала Сандра Перић, директорка Коморе СЗ.

Као закључци са састанка могу се издвојити:

- потреба развијања вештина иступања у медијима руководиоца Центара за социјални рад кроз обуке које ће у наредном периоду организовати МИНБПД,
- потреба израде мапе медијског деловања,
- потреба брзог реаговања приликом инцидентних ситуација и добијање сагласности Центара од стране МИНБПД за иступање у медијима одмах или најдаље у року од неколико сати, како би јавност добила благовремену и тачну информацију.

О СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ ИЗ ПРОФЕСИОНАЛНОГ УГЛА

У медијима се о запосленима у социјалној заштити углавном говори у негативном контексту. Радници Центара представљени су као отимачи деце, као неко ко свој посао обавља непрофесионално, као неко ко доноси одлуке о измештању деце из биолошке породице самовољно, запослени у домовима представљени су као злостављачи а о социјалном раду прича се само када се деси неки појединачан (негативан) случај. И онда обично креће медијска хајка...

У одбрану свих радника социјалне заштите стала је Рада Дивац, дипломирани специјални педагог, жена која има 30 година радног искуства, емпата, професионалац у свом послу. Рада је директорица Центра за социјални рад Пријепоље и председница УО Асоцијације Центара за социјални рад Србије у чије име је и говорила за медије.

У претходном периоду била је гошћа у више телевизијских емисија. Прва емисија После ручка емитована је на ТВ Хепи где је гостовала и самохрана мајка петоро малолетне деце. У емисији се највише говорило о хранитељству. Следеће јутро била је гост емисије Ново јутро на ТВ Пинк, а повод за гостовање био је напад на социјалну радницу у ЦСР Зајечар. Дан након тога била је гост емисије 150 минута на ТВ Прва.

Након случаја насиља у породици у Вршцу које се на жалост завршило трагично, гостовала је у емисији Дебата на ТВ Инсајдер, заједно са еминентним стручњацима из области социјалне заштите и правосуђа. Путем вибер апликације (видео позивом) директно се укључила у емисију 150 минута на ТВ Прва и то два пута:

први пут говорећи о хранитељству а други пут опет о породичном насиљу али и о насиљу над мушкарцима. У свим емисијама говорила је о надлежностима центара за социјални рад и упознала је јавност шта је заправо посао запосленог стручног радника у центру и које процедуре морају бити испоштоване у одређеним поступцима (хранитељство, смештај, насиље, давање мишљења суду у бракоразводним поступцима, услугама на локалу итд). Говорила је о законодавном оквиру, кодексу понашања стручних радника, обавези чувања професионалне тајне, о доброј сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Министарством за бригу о породици, о проблемима у раду због мањка радника, о све учесталијим нападима на запослене, о условима рада... једном речу, говорила је о ономе што годинама тишти скоро све запослене у Центрима а који немају прилике да говоре јавно.

Рада је изразила захвалност што је имала прилику да говори за медије и позвала их да буду партнери у будућем раду. На питање новинара да ли би могла да прокоментарише дешавања о којима се причало и писало у медијима у претходном периоду, одговорила је да то није могуће јер би тиме угрозила дечија али и људска права што је наишло на одобрење од стране новинара јер евидентно

је да се о томе не води превише рачуна. Њено гостовање било је запажено и веома значајно јер је говорила из угла стручног радника Центра са дугогодишњим искуством али и из угла директора Центра и представника Асоцијације свих центара.

Надамо се да ће њено гостовање бар мало бацити светло на рад стручних радника Центара и установа социјалне заштите за смештај и да ћемо имати прилику да представимо њихов рад какав он заиста јесте а не како га медији презентују.

Мериса Ахметовић, ЦСР Пријепоље

ПОТРЕБА ПРОФЕСИОНАЛИЗАЦИЈЕ

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ТРСТЕНИК

Појавом друштвених мрежа и растом њихове популарности, може се рећи да се увелико променила и дневна рутина човека. Ретко који човек данас не поседује паметни телефон, и налог на барем једној од присутних мрежа. Почев од раног јутра, па све до касно у ноћ доступне су нам новости широм света, и најважније, новости из наше земље.

Само по себи, то није ништа лоше. Бити информисан је одлична ствар јер нам помаже да схватимо свет око нас и да доносимо одлуке засноване на знању које имамо. Проблем настаје оног тренутка када само једна страна износи непотпуне, а често и нетачне или непроверене тврдње, а другој страни није омогућено да се брани. Истину не треба бранити, неко би могао да каже. Али, сведоци смо медијске хајке на установе попут Центра за социјални рад, омаложавање те племените професије, и на крају мукотрпног рада социјалних радника.

Када устане ујутру, просечан грађанин прелиста новости. И готово сваког дана може прочитати нешто што иде на штету ове установе. Као муња мрежама се шире снимци одузимања деце. Попут метка се испаљују оптужбе, прозивања, додељивања кривице радницима центра за социјални рад. Брже од брзалице изговарају се речи осуде упућене људима који поштено обављају свој посао.

И када се овакве ситуације понављају, а остају без одговора и адекватне одбране, шта људима преостаје осим да изгубе поверење у саму институцију? Ко ће људима објаснити да иза сваке одлуке центра стоји консултовање и сарадња са колегама из других

институција? Ко ће им повратити поверење у установу, а не подстицати медијски линч на људе који раде свој посао.

Један од могућих одговора на ова комплексна питања, јесте професионализација и ПР служба Центра за социјални рад. Тренутно, било каква изјава Центра мора проћи кроз проверу у Министарству. Не постоји директна комуникација између Центра и медија.

Улога ПР-а би била да побољша слику ове институције у народу; Да поврати изгубљено поверење; Да у границама дозвољеног комуницира са људима и приближи положај једног социјалног радника и покаже да центар има заштитничку улогу у животу грађана Србије.

Хајде да уместо позива на медијски линч, постоји особа у самој институцији која ће позивати на разумевање, промовисати позитивне стране и вредност оваквог посла. Хајде да истакнемо оно најбоље што центар може да понуди, и да будимо у људима жељу да сами помогну некоме, а не да упиру прстом у недужне људе. То не мора нужно значити нова запошљавања и значајне трошкове. Можемо се за почетак кретати у оквиру постојећих кадровских потенцијала, одредити лице које би, уз признати додатни коефицијент, обављао и ове послове. Наравно, то подразумева претходне обуке и стицање знања и вештина из ове све важније области.

Јован Павловић,
дипл. социјални радник и водитељ случаја

ИНТЕРРЕСОРНА ОБУКА

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ДЕСПОТОВАЦ

Стални чланови Интерресорних комисија, општина Деспотовац и Ћуприја, као представници система социјалне заштите, здравства и образовања, дана 2. 3. и 4. новембра 2022. год. учествовали су на тродневној обуци "Унапређење капацитета Интерресорних комисија у реализацији поступка процене потреба за додатном подршком детету, ученику и одраслом".

Обука је реализована у Крушевцу, као део пројекта "Учимо сви заједно", који реализује Министарство просвете, науке и технолошког развоја и UNICEF-а у Србији, уз подршку Делегације Европске уније, с циљем подстицања и унапређивања инклузивног образовања у Републици Србији.

Имајући у виду специфичност потреба деце, ученика и одраслих са сметњама у развоју и значај свеобухватне, интерресорне подршке њиховом животу, развоју, образовању, задовољавању потреба и остваривања права, на општем и локалном нивоу, као и непроцењиви значај њихове инклузије у образовном

и свим другим сегментима друштвеног живота, реализована обука, не само да је надмашила очекивања учесника, већ значајно допринела, унапређењу појединачних и заједничких капацитета Интерресорних комисија.

Учесће на обуци сталних чланова Интерресорних комисија, за подручја Деспотовац и Ћуприја, из система социјалне заштите (Верица Илић, социјални радник ЦСР Деспотовац и Дијана Вујичић, дипл.социолог, на пословима планирања, развоја и извештавања за ЦСР Ћуприја и ЦСР Свилајнац) и система здравствене заштите, (Др Зорица Малешевић, специјалиста педијатрије и Весна Обрадовић дефектолог/логопед – Дом здравља Деспотовац), свакако доприноси унапређењу појединачних и заједничких, интерресорних капацитета Деспотовца и Ћуприје, чији представници су на обуци учествовали и заједно учили.

Верица Илић, социјални радник

БУДИ РУКА КОЈА ВОЛИ

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ШАБАЦ

У оквиру пројекта „Подршка професионалцима и родитељима за ненасилно дисциплиновање деце -обука стручњака из система социјалне заштите“ који реализује Факултет политичких наука Универзитета у Београду у сарадњи са УНИЦЕФ-ом, након одржане дводневне обуке у Новом Саду, 8. и 9. јуна, организована је супервизијска (follow-up) подршка у Шапцу, дана 29. 9. 2022. године, у Центру за стручно усавршавање. Супервизијску подршку је реализовала тренер овог пројекта, Тамара Борисављевић, дипл. психолог а овом састанку су присуствовали стручни радници ЦСР Нови Сад и ЦСР „Шабац“.

Циљ овог тренинга је да обучи професионалце да делују на континуиран и систематизован начин у саветодавном и свакодневном раду са породицама, да родитељи буду добро информисани које су родитељске праксе штетне и зашто, који су начини да престану са таквом праксом као и да се родитељи упознају са позитивним алтернативама у васпитању. Циљ је такође и да се родитељи усмере ка позитивној промени, тражењу подршке за проналажење пута до

најадекватнијих интервенција. Циљ је и да стручњаци освесте сопствене ставове и да науче најоптималније начине комуникације са родитељима.

Овај тренинг се бави новим концептом превенције као и односа друштва према васпитној дисциплини у родитељству кроз примену тзв. 5П модела а који подразумева праћење следећих корака: ПРУЖИ, ПРЕ-ИСПИТУЈ, ПРЕСТАНИ, ПРИМЕЊУЈ И ПОТРАЖУЈ.

Пружи – подршку, охрабрење, разумевање, стручни савет, третман.

Преиспитуј – сопствена лична уверења и ставове у домену родитељства, сопствена понашања, као и принципе и знања.

Престани – коришћење праксе које су се, искуствено и у истраживањима, показале некорисне или штетне у раду са породицом.

Примени – широк спектар општих, конкретних и специјализованих знања и вештина које се тичу родитељства и рада са родитељима.

Потражуј – тимску и супервизијску подршку и помоћ, у складу одговорног професионалног понашања и наступа.

Циљ ове друге компоненте тренинга су планиране да оснаже новостечена знања и вештине и помогну да их учесници обуке уврсте у своју свакодневну праксу. На овом састанку презентован је један приказ случаја, од стране водитеља случаја ЦСР „Шабац“, са циљем размене информација о томе шта је примењено у раду са конкретном породицом, могућностима примене метода и техника овог пројекта као и размена досадашњих искустава и праксе у свакодневним поступцима, са којима се суочава орган старатељства. Циљ обуке је и пружање подршке професионалцима, од стране тренера и супервизора, у примени нових знања у сопственој пракси и раду. Задатак је да кроз приказ случаја стручни радници размотре и дефинишу шта је то што су применили у свом раду, шта планирају да промене у свом раду, како ће то да ураде, како ће то да се одрази на сарадњу са стручњацима изван ЦСР и како ће се то одразити на сарадњу са колегама у ЦСР. На основу приказа случаја, преиспитали смо предузете мере и интервенције, разматрали смо да ли би уз нови приступ и знања, који промовише 5П модел, нешто другачији урадили и које се дилеме јављају у примени модела.

Ослушкивање и разумевање потреба детета и усвајање ненасилних васпитних метода најбољи је и најздравији начин да родитељи својим позитивним примером успоставе васпитне границе и да свој однос да децом заснивају на разумевању, стрпљењу, доследности и поштовању. Сваки родитељ настоји да свом детету обезбеди најбоље могућности за правилан раст и развој. Ипак, многи родитељи и даље прибегавају телесном или психолошком кажњавању, које код детета развија и продубљује осећање неповерења и несигурност, при чему се непожељна понашања детета понављају. Ауторитет који се гради на страху, кажњавању и насиљу производи страх и насиље које дете преноси и на односе са другима, често и током целог свог живота. Васпитање које је засновано на љубави, разумевању, подршци немерљив је улог који родитељ може дати својој деци.

Следећа супервизијска (follow-up) посета организована је у Новом Саду, где ће поново бити разматрани ови концепти као и начини решавања конкретних проблема, а у оквиру примене нових знања у сопственој пракси.

/У тексту коришћени материјали са обуке у оквиру тренинга за професионалце у социјалној заштити „Буди рука која воли“/

Весна Димитријевић, дипл. педагог супервизор Службе за заштиту деце и младих ЦСР Шабац

ЗАШТИТА ЗА ОСЕТЉИВЕ

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ПРИЈЕПОЉЕ

У оквиру пројекта „Услуге социјалне заштите за осетљиве групе“, који спроводи немачка владина организација ГИЗ, одржана је конференција на Златибору 19. и 20. октобра 2022. године. Обзиром да се пројекат завршава у марту наредне године, ово је била последња конференција у оквиру пројекта.

Конференција је имала за циљ размену добре праксе у пружању услуга социјалне заштите на локалном нивоу (укључујући и подршку женама), као и размену искустава у вези са спровођењем пројектних активности на локалном нивоу. Учесници су били представници Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, затим Коморе за социјалну заштиту, као и представници јединица локалне самоуправе и центара за социјални рад.

На конференцији су, као представници Пријепоља учествовали: Рада Дивац испред Центра за социјални рад Пријепоље и Асоцијације Центара за социјални рад Србије, Драгана Терзић испред невладиног сектора, Јела Посркаче испред локалне самоуправе и Хамед Подбићанин испред спортског клуба младих особа са инвалидитетом.

Још једном се захваљујемо ГИЗ-у на подршци коју нам пружају уназад годинама.

Мериса Ахметовић, ЦСР Пријепоље

ПОЛОЖАЈ ДЕЦЕ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ШАБАЦ

Поводом обележавања Дечије недеље, Саветовалиште за породицу и младе ЦСР „Шабац“ организовало је Округли сто на тему „Положај деце без родитељског старања“. Округли сто организован је у Центру за стручно усавршавање, заједно са представницима стручних служби основних и средњих школа, стручних радника Центра за стручно усавршавање и Центра за социјални рад „Шабац“ као и директора ЦСР „Шабац“.

Дете без родитељског старања је дете које нема живе родитеље, дете чији су родитељи непознати или је непознато њихово боравиште, дете чији су родитељи потпуно лишени родитељских права или пословне способности, дете чији родитељи нису стекли пословну способност, дете чији су родитељи лишени права на подизање, васпитање и чување, дете чији се родитељи не старају о детету или се старају на неодговарајући начин.

Деца без родитељског старања су једна од најосетљивијих категорија друштва и самим тим захтевају и посебну друштвену заштиту. Деца без родитељског старања одрастају у веома тешким и специфичним животним околностима, у породицама у којима су изложени разним облицима насиља, где су често злостављена и занемарена и где су њихова основна животна права угрожена. Обавеза органа старатељства је да након сазнања да су живот, здравље и безбедност детета угрожени у биолошкој породици, такво дете измести из породице и реализује смештај у хранитељску породицу. То је један од најтежих и најсложенијих задатака органа старатељства, јер се ради о најосетљивијој категорији становништа. Након измештања детета из примарне породице, предузимају се мере породично-правне заштите и регулише се старатељство над мал. дететом, које може бити привремено и стално. Улогу старатеља углавном обављају стручни радници органа старатељства, сродници или хранитељи.

Деца која излазе из дисфункционалних породица, често немају регулисану здравствену заштиту, нису вакцинисани, немају пријаву пребивалишта, понекад немају регулисану и лично име, често имају разне развојне и интелектуалне потешкоће или је неопходно њихово укључивање у Развојно саветовалиште или други облик здравствене заштите. Често је у таквим породицама у релацијама родитеља али и у односу према детету, присутно насиље у породици, алкохолизам родитеља, употреба психоактивних супстанци, оскудица, хигијенски услови испод сваког егзистенцијалног нивоа. Таква деца су често изложена трауматичним животним догађајима, који уз сав напор и труд хранитеља, стручњака органа старатељства и свих других стручњака који раде са дететом, остављају дубоке психолошке последице, које се могу одражавати касније на читав њихов живот. Деца без родитељског старања су често суочена са болном истином да њиховим родитељима нису потребни, значајни и важни, што у периоду адолесценције, посебно може бити окидач за многобројне развојне тешкоће и појаву асоцијалног понашања, тражење идентитета на погрешан начин јер се често иза њихове агресије крију бес и туга.

Наша је обавеза да овај, толико важан однос са родитељима, где год и кад год је могуће одржавамо и подстицамо, да би деца имала свест и сазнање, да су њихови родитељи ту за њих, али да су их тешке животне околности и многобројни други проблеми омели у вршењу родитељске дужности.

Након измештања деце из биолошких породица, мал. деца се смештају у хранитељске породице, сродничке хранитељске породице или одговарајуће установе социјалне заштите. Орган старатељства може изместити мал. дете из породице ургентно, уколико се процени да је висок ризик останак детета у биолошкој породици. Понекад се прати функционисање породице и родитељима се пружа подршка ради оснаживања њихових родитељских капацитета или се родитељи упућују на коришћење других услуга у оквиру социјалне заштите. Када се и поред свих покушаја да се породица и родитељи оснаже, процени да је мал. дете угрожено у породици, орган старатељства доноси одлуку о издвајању детета.

У односу према родитељима чија је дете смештено у хранитељску породицу, покреће се поступак лишења родитељских права, уколико родитељи, у одређеном временском року, нису отклонили разлоге због чега је дете измештено из породице.

Свака одлука органа старатељства може се мењати, у зависности од актуелних околности. Родитељи могу покренути поступак враћања родитељских права. На жалост, пракса је показала, да често и након враћања родитељских права, у породици поново може доћи до дисфункционалних образаца понашања. Орган старатељства може донети одлуку, уколико процени да није у интересу мал. детета, да се родитељима не врати родитељско право. Свако одузимање детета је тежак и сложен задатак али је обавеза органа старатељства да се увек и у свакој ситуацији, руководи најбољим интересом детета.

Веома често и након завршетка школовања, младе особе које излазе из хранитељске породице немају могућност да се врате у своје биолошке породице. Обавеза органа старатељства али и друштва је да помогне младој особи у осамостаљивању. Практика је показала да деца која су своје детињство и младост провеле у хранитељским породицама, могу да заврше више школе или факултете и то је разлог да увек верујемо у децу, њихове снаге и капацитете али и да им помогнемо да верују у себе.

Једно од основних дечијих права је сажето у једној реченици – „моје је право, да живим срећно и здраво“.

Весна Димитријевић, дипл. педагог,
породични саветник

Милица Обреновић, дипл. соц. радник,
породични психотерапеут

Саветовалиште за породицу и младе ЦСР Шабац

ЗА БОЉЕ СУТРА '22.

ЕВАЛУАЦИЈА ПРОЈЕКТА

Пројекат „За боље сутра '22“ у трајању од 1. 2. 2022. до 31. 7. 2022. године наставак је истоименог пројекта из претходне године. Пројекат је подржан од стране општине Стара Пазова.

Циљ пројекта је унапређење квалитета живота Рома и Ромкиња са територије општине Стара Пазова и израда анализе која ће послужити као основ за планирање и развој услуга за ромску популацију у локалној заједници.

Учесници у пројекту били су стручни радници Центра за социјални рад, представници локалне заједнице, стручни сарадници различитих профила, локални медији и припадници ромске популације.

Преглед планираних и реализованих пројектних активности:

А) Планирано испитивање потреба припадника ромске популације у општини Стара Пазова које се односе на социјално функционисање Рома и Ромкиња, као што су становање, исхрана, одевање, здравствена и социјална заштите, образовање, запослење и др., у потпуности је реализовано .

Током трајања пројекта 2022. године, испитивање је реализовано на планираном узорку од 100 испитаника из Нове Пазове, Нових Бановаца, Голубинаца и Сурдука. Претходно, током 2021. године, испитивање потреба спроведено је такође на узорку од 100 испитаника из Старе Пазове, Војке, Белегиша и Старих Бановаца. Укупно је испитивањем обухваћено 200 испитаника. Неки од резултата испитивања указују:

- Да су припадници ромске популације и даље у неповољном социјалном и економском положају, а као посебно критичне области издвајају се образовање и незапосленост

- Да су припадници ромске заједнице у највећем броју незапослени па самим тим и корисници права на новчану социјалну помоћ

- Да је највећи број жена завршило само основну школу и да су бракове углавном засновале између 15. и 18. године живота.

Процењена је потреба да се и надаље спроводе пројектне и друге активности у циљу превенције раних бракова: трибине, радиоинице, радио и ТВ емисије и сл. где би се посебно говорило о последицама раног ступања у брак.

Такође, процењена је потреба континуиране кампање о значају образовања, с обзиром да је већина припадника ромске заједнице (посебно жене) завршило само основну школу или има непотпуну основну школу. Образовање би им омогућило да стекну знања и вештине потребне за запошљавање, што би им у каснијем периоду донело бенефите попут здравственог и пензијског осигурања.

Б) Планиране социоедукативне активности реализоване су у потпуности. На социоедукативним радионицама разматране су теме као што су: регулисање статусних права, заштита здравља, заштита од насиља у породици, малолетнички бракови и делинквенција, развој свести, знања и вештина о очувању животне средине и друге теме за које су исказале интересовање чланице групе посебно оне које се односе на емоције, потребе и вештине комуникације.

Посебно, велико интересовање владало је за креативне радионице на којима су чланови групе стекли основне информације, а потом и практично применили украшавање и осликавање декупаж техником, негу лица и естетско шминкање.

В) Реализована је и пилот услуга „Отворена врата“. Циљ ове услуге је пружање непосредне саветодавне и правне помоћи грађанима у месту где живе, како би услуге социјалне заштите биле доступније свима. Одазив грађана, пре свега припадника ромске популације био је задовољавајући. Од стране корисника услуге, истакнута је потреба за решавањем питања од значаја за живот и рад, пре свега она која се односе на нерешена стамбена питања и легализацију постојећих објеката, регулацију постојећих планова и др. као и у

вези побољшања материјалног положаја породица. Ово је била прилика да се припадници ромске популације посаветују са стручњацима различитих профила на теме које су њима од значаја. Услуга је реализована у складу са планом, у МЗ Стари Бановци, Војка, Голубинци и Белегиш.

Континуирано, током трајања пројекта, чланови пројектног тима пружали су услугу и у просторијама ЦСР Стара Пазова и општине, односно општинске стамбене агенције, обзиром да је највећи број питања био усмерен на решавање стамбених питања и проблема.

Г) У склопу пројекта као и претходне године, планиран је и одржан округли

сто „За боље сутра – живот у заједници“, подршка ромској популацији у општини Стара Пазова намењен стручним радницима из система Социјалне заштите, представницима локалне заједнице и сарадницима. На овом скупу су представљени резултати пројекта, резултати истраживања и изнети су могући правци за унапређење положаја Рома и Ромкиња у општини Стара Пазова

Пројекат је континуирано медијски промовисан на сајту Центра за социјални рад, кроз учешће у емисијама на РТВ Стара Пазова и РТВ Војводине, путем директних укључивања у програм или снимљених прилога. Такође, емитовани су и прилози РТВ Стара Пазова на јавном сервису Србије у емисији ромске редакције.

Припадници ромске популације, као учесници у овом пројекту, истакли су да желе да буду активни и корисни у својој заједници и да они не траже милостињу, већ прилику и шансу да сопственим радом допринесу развоју и унапређењу услова живљења у свом окружењу, као и да желе да створе боље и хуманије услове за свој живот и живот својих породица.

„Није важно ко одакле потиче, већ у шта израсте“
(Патријарх Павле)

Дајана Костић, дипл.соц.радник
Аутор и руководица пројекта

ТРИБИНА О БОРБИ ПРОТИВ НАСИЉА НАД ЖЕНАМА

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ЋУПРИЈА

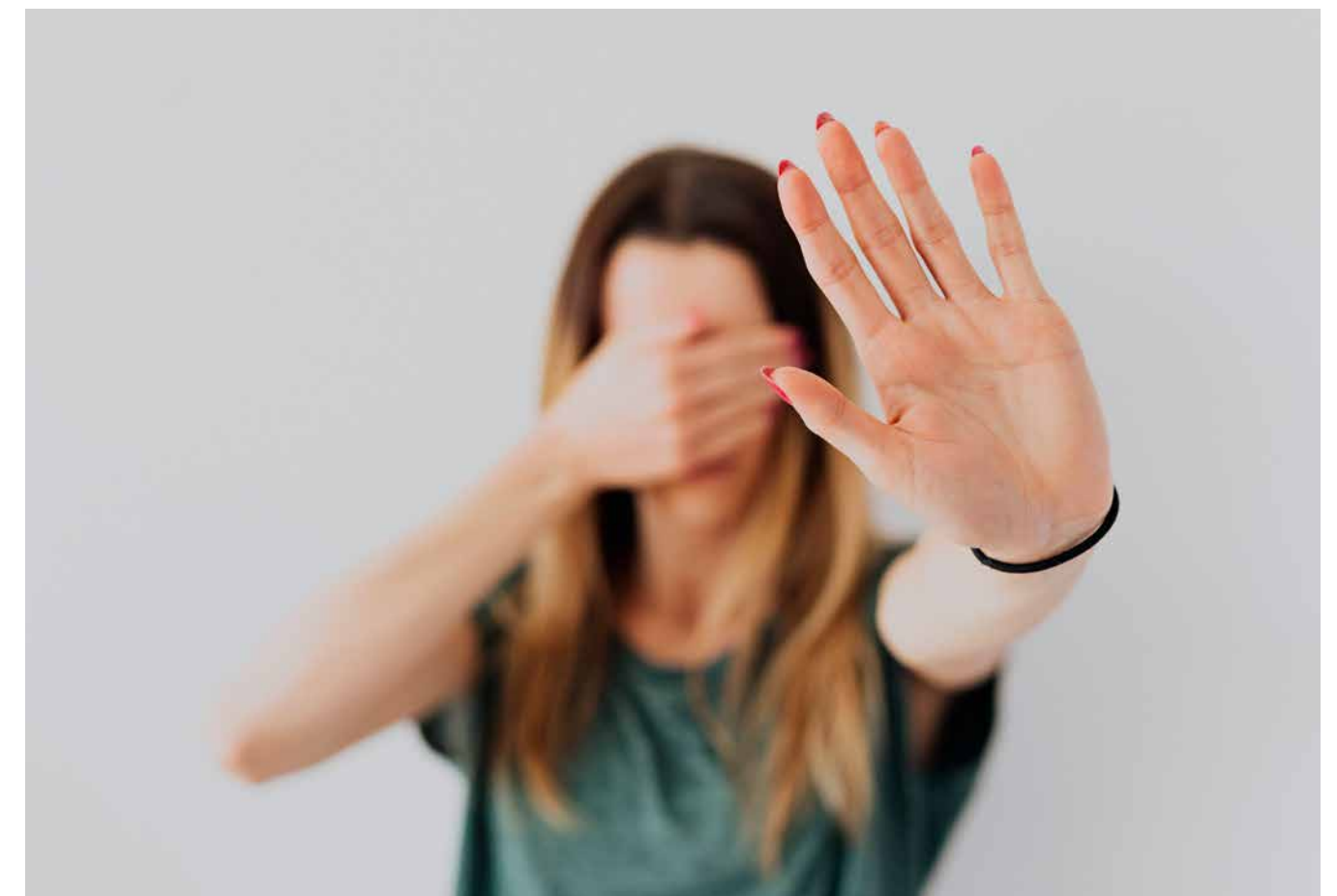
Центар за социјални рад „Ћуприја“ у Ћуприји је и ове године традиционално обележио почетак кампање „16 дана активизма“ и то трибином намењеном Међународном дану борбе против насиља над женама која почиње 25. 11. 2022. г. и завршава се 10. 12. 2022. г.

Трибини су присуствовали представници Координационе групе за спречавање насиља, као и представници других институција. Циљ ове трибине је управо превенција насиља које се, као доминанти облик понашања, не дешава више само у оквиру породице већ и у школи, на улици, на свим нивоима друштва. Све чешће чујемо приче о вршњачком насиљу, дигиталном насиљу, насиљу над животињама и то јесте опомена свима нама да смо престали да комуницирамо на начин који уважава друге, већ примењујемо насиље како бисмо остварили неки свој циљ.

Порука организоване трибине је била да насиље у породици НИЈЕ приватна ствар, изоловани инцидент већ друштвени проблем и као таквом се треба приступати и решавати.

Иако живимо у савременом друштву насиље је присутно обележје свакодневнице, ескалира у различите облике и својом манифестацијом угрожава све виталне сфере истог, па тако, у породици, пре свега, разликујемо насиље над женама, децом, старима и особама са инвалидитета. Према истраживањима која су спроведена, ове године у породичном и партнерском насиљу у Србији убијено је 25 жена, а у претходних десет година чак 340 жена! Свака жена може да буде жртва насиља, а како су насилници често испрва маскирани углађеним манирима у ужем и ширем социјалном окружењу и служе се суптилним а касније и више него очигледним тактикама манипулације и злостављања, тешко је одредити ко би могао да буде насилник.

Посебан акценат је стављен на објашњење психичког насиља, у чију категорију, између осталог спадају: омаловажавање, вређање, контрола, манипулација члановима породице, најчешће мал. децом и изолација а када је изолација у питању са њом насиље над женама обично и почиње. Насилник жртву прво

изолије од породице, пријатеља, друштва... односно од свих људи који би могли да помогну. Одлика насилничког односа је управо стварање зависног положаја између жртве и насилника!

Насиље над женама је резултат неравнотеже моћи између жена и мушкараца која доводи до дискриминације жена, и у оквиру друштва и унутар породице. Жене су веома често жртве насиља својих најближих и не ради се увек само о физичком насиљу, које је највидљивије, већ и о свим другим облицима насиља (психичко, економско, сексуално). Насиље над женама које врше њихови емотивни партнери најчешће остаје непријављено полицији, тако да експерти сматрају да је број жена жртава насиља у породици много већи од оног кога показују статистике и да га је тешко проценити.

Следеће тактике су карактеристичне за насилничко понашање и са овим облицима се стручни радници Центра за социјални рад најчешће сусрећу:

Претерана љубомора- која је често маска и оправдање за насиље у породици, то свакако није доказ љубави већ насилничке потребе за демонстрацијом контроле и моћи. Насилник се често крије иза углађеног понашања које је пожељно у социјалним контактима, а заправо представљају скривање суштинске природе. Многи се питају зашто нека жена трпи насиље, а мање је познато да насилници користе тактике за доминацију над женом тј.жртвом.

Социјална изолација - (познато је да социјални контакти ојачавају човека у свакодневном животу, али насилник користи тактику прекидања контаката са свим особама из окружења које би могле указати жртви на неприхватљиве облике понашања и тако жртву чини све рањивијом). Проверавање телефона и друштвених мрежа како би се пратила и конторолисала комуникација жртве.

Стварање мањка самопоуздања и самопоштовања код жртве (стална омаловажавања, понижавања, критике на рачун изгледа, понашања и сл.).

Успостављање зависничког односа, жртва у потпуности напушта стил живота у коме има право да се креће слободно, да се понаша слободно, да се изражава слободно, да зарађује за себе.

Изазивање осећаја кривице и емотивне уцене, насилник континуирано криви жртву да је својим понашањем или изгледом изазвала његову насилничку реакцију. Претње учиниоца самоубиством уочене су као образац злостављања интимне партнерке, нарочито онда када жртва напусти насилника па он користи манипулативне претње самоубиством како би повратио контролу над њом.

Ово се огледа у следећим понашањима учиниоца према жртви: говори јој да је она његов разлог за живот, прети јој да ће се убити ако покуша да га напусти или да се разведе, говори јој да нема зашто да живи ако му се она не врати или ако не остане са њим, прети јој самоубиством како би је натерао да „докаже“ своју љубав према њему радећи све оно што он захтева, наговештава да ће жена бити крива ако он заврши мртав.

Стадијуми насиља

Према претходним описима тактика које насилник користи, жртве се могу наћи у три стадијума:

- примарни (жртва је свесна и одупире се),
- секундарни (жртва почиње да правда насилника и сматра да је насилничко понашање партнера ситуационог карактера),
- терцијарни (када жртва и не зна да је жртва и сматра да су сви облици понашања нормални).

Центар за социјални рад помоћ најлакше може пружити жртви у примарној фази, док жене у терцијарној фази на жалост претрпе најстрашније облике насиља а многе бивају и убијене и зато је циљ зауставити насиље на што ранијем стадијуму.

НАСИЛНО ПОНАШАЊЕ СЕ МОЖЕ СПРЕЧИТИ ЈЕДИНО ДОСЛОВНИМ СПРОВОЂЕЊЕМ ЗАКОНА ОД СТРАНЕ СВИХ ИНСТИТУЦИЈА И КОНТИНУИРАНОМ ПРЕВЕНЦИЈОМ НА СВИМ НИВОИМА.

РЕАГУЈМО, ДОК НЕ БУДЕ КАСНО!

Кристина Евтов, педагог
Дијана Вујичић, дипл. социолог

ПОДИЗАЊЕ СВЕСТИ О НАСИЉУ НАД ЖЕНАМА

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД СВИЛАЈНАЦ

Центар за социјални рад „Свилајнац“ обележио је дана 25.11.2022. год. Међународни дан борбе против насиља над женама, акцијом која има за циљ подизање свести о овом друштвеном проблему.

ВД директорка Центра за социјални рад „Свилајнац“ у Свилајнцу, Моника Петронијевић истакла је да се 25. новембар још од 1981. године користи као подсетник да се помогне свим оним жртвама које трпе насиље.

„Трудимо се да транспарентно и отворено разговарамо са нашим суграђанима о присутностима овог проблема. Статистика каже да су на територији општине Свилајнац 80% укупног броја жртава насиља особе женског пола, па овим активностима покушавамо да, осим подизања свести и оснажимо жене да пријаве насиље. Процедура за пријаву насиља је таква да се пријава подноси полицијској станици усмено, анонимно или телефонски, а они обавештавају Центар за социјални рад и Групу за координацију и сарадњу.

Такође, жртве насиља могу се јавити и на СОС телефон Центра за социјални рад на број телефона 035/312-681 и загарантована је анонимност и тајност података. Свака пријава се проверава и обавештавају се надлежне институције“-објашњава она и истиче да Центар за социјални рад „Свилајнац“ у Свилајнцу пружа психосоцијалну подршку оснаживању жена, ради на јачању свести да жена није крива и даје разне врсте помоћи као што су: новчана, саветодавна, правна, информативна или помоћ при запошљавању.

Из Центра за социјални рад „Свилајнац“ у Свилајнцу такође истичу да је важно да се насиље може десити свакој жени и да насиље није последица жениног понашања, јер за насиље никада не постоји оправдање.

Дијана Вујичић, социолог
ЦСР „Свилајнац“ у Свилајнцу

САРАДЊА СА ВИКТИМОЛОШКИМ ДРУШТВОМ СРБИЈЕ

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ШАБАЦ

Центар за социјални рад „Шабац“ као још једног од својих сарадника може издвојити Виктимолошко друштво Србије (ВДС). Стручни радници су током прошле и ове године учествовали на online конференцијама и на скупу који је ове године организован поводом обележавања 25 година рада друштва.

Новембра месеца 2021. године учествовала сам у активностима у оквиру пројекта под називом Јачање капацитета и подршка групама за координацију и сарадњу у одговору на насиље у породици и друге облике родно заснованог насиља. Пројекат је део програма Зауостављање насиља над женама на Западном Балкану и у Турској: Примена норми, промена свести. Пројекат финансира Еропска унија, а инплементира UN Women.

У периоду од 2. 11. 2021. године до 10. 11. 2021. године у четири термина успешно сам завршила Обуку пружалаца социјалних услуга за рад са жртвама родно базираног насиља у организацији ВДС.

ВДС је 25. и 26. новембра 2021. године путем Zoom платформе одржало једанаесту годишњу конференцију под називом *Жртве и савремени друштвени контекст: Изазови и перспективе*, на којој су учесници уз помоћ модератора излагали своја искуства у свакодневном раду, одговарали на постављена питања из струке, размењивали стечена знања и слично. Конференција је стручњацима који се баве насиљем у породици пружила подршку, унапредила њихов рад и омогућила им да стекну ново искуство.

ВДС је својих 25 година рада обележило конференцијом одржаном у Београду 25. 11. 2022. године под називом „25 година залагања за права свих жртава“. Конференција је била радног карактера.

Програм конференције састојао се из три целине:

- 25 година ВДС и залагања за права свих жртава,
- Заштита жртава насиља у породици и препоруке за њено унапређење,
- Сексуално насиље на факултетима у Србији: истраживање и предлози за унапређење механизма за превенцију и реакцију.

На овим скуповима/конференцијама учествовали су стручни радници других центара, запослени у Полицијским управама, Основним јавним тужилаштвима и стручњаци из области значајних за решавање феномена насиља у породици.

Сарадња са ВДС допринеће да стручни радници посао обављају квалитетније знајући да имају подршку стручњака са дугогодишњим искуством.

Јована Крстић
дипл. социјални радник

СТАРАЈМО СЕ ЗАЈЕДНО

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД СТАРА ПАЗОВА

Пројекат Центра за социјални рад општине Стара Пазова под називом „Старајмо се заједно“, усмерен је ка унапређењу старатељске заштите младих, одраслих и старијих лица. Заснован је на пракси и искуству у раду са особама лишеним пословне способности у отвореној заштити, њихових старатеља и уочених потреба ових категорија корисника услуга у Центру за социјални рад.

Пројекат је подржан од стране Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова. Реализован је у трајању од пет месеци у периоду од 1. 7. до 30. 11. 2022. године.

Циљеви пројекта су: унапређење квалитета живота лица обухваћених мерама старатељске заштите, оснаживање личних потенцијала старатеља и пружање подршке старатељима за обављање старатељске дужности.

Пројектне активности допринеле су да се ублажи проблем социјалне изолованости, маргинализације и потенцијално ниског квалитета живота лица обухваћених мерама старатељске заштите и да одговори на исказане потребе старатеља за додатном друштвеном подршком.

Лица под старатељством одабрана су као циљна група пројекта јер су препозната као високо осетљива група, односно група у ризику, због недостатка потребних услуга у заједници (нпр. дневни боравак), а њихови старатељи су, услед непостојања додатне друштвене подршке за којом изражавају потребу, такође перципирани као група приоритетна за пружање помоћи.

Директни корисници пројекта су млада, одрасла и старија лица обухваћена мерама старатељске заштите и старатељи ових лица, који живе на територији општине Стара Пазова. Индиректни корисници

пројекта су чланови породица и друге блиске особе директних корисника, док су корисници из ширег плана, представници локалне самоуправе, медија, институција и организација, стручна и шира јавност и грађани у локалној средини

У оквиру пројекта, извршена је процена и сагледане су потребе штићеника и њихових старатеља, реализован је социо-едукативни рад са старатељима, дневно-окупационе активности за лица под старатељством (штићенике), организован је стручни скуп у формату трибине.

У оквиру социо-едукативних радионица су учествовали старатељи, пружаоци услуга породичног смештаја који су истовремено и старатељи корисницима и родитељи који имају продужено родитељско право над одраслом децом.

Социо-едукативни рад са старатељима штићеника који живе у отвореној заштити, реализован је у оквиру тематских радионица из оквира правних питања, заштите физичког и психичког здравља, неге, комуникацијских вештина и др. Радионице су реализовали стручњаци Органа старатељства са сарадницима, психијатарима и лекаром опште праксе.

Дневно-окупационе активности за лица под старатељством (штићенике), реализоване су кроз организовање радно-окупационих, едукативних и културно-забавних садржаја са групама штићеника који живе у отвореној заштити, уз уважавање њихових способности, потреба и интересовања. Радионице су реализовали стручњаци Органа старатељства са сарадницима из реда ликовних уметника и из света музике, самостално у складу са пројектним активностима и у сарадњи са стручним радницима у оквиру другог пројекта Центра за социјални рад, „Мој кутак у граду“.

Сврха ових радионица, поред едукативне, је и пружање стимулативне подршке у виду подстицања и одржавања социјалних, когнитивних, комуникационих и моторних вештина, развој капацитета, одржавање постојећег стања и спречавање настајања потешкоћа и проблема код лица са инвалидитетом и/или сметњама у развоју.

Током трајања пројектних активности, сви учесници пројекта су користили услугу мерење крвног притиска и шећера у крви уз ангажовање неговатељице из службе за помоћ у кући.

За стручне раднике из система социјалне заштите и за ширу јавност, организован је стручни скуп, трибина, 6. 12. 2022. године. На Трибини су представљени садржаји и резултати пројекта и разматрани су могући правци за развој и унапређење старатељске заштите. Осим директорице Центра за социјални рад општине Стара Пазова, стручних радника и учесника у поменутом пројекту, скупу су присуствовале и помоћник Покрајинског секретара за социјалну политику, демографију и равноправност полова Јоланд Корора,

помоћник председника Општине Стара Пазова Наташа Милић Милаш и секретар Црвеног крста Стара Пазова Анђелка Мандић.

Стручни скуп је пријављен Комори социјалне заштите. Све активности током пројекта, медијски су пропраћене од стране Радио телевизије Стара Пазова, а део садржаја пласиран је и путем јавног сервиса РТВ Војводине. У циљу промовисања и унапређења старатељске заштите, публикована је брошура под називом „Старајмо се заједно“, објављиване су и вести на званичној интернет страници Центра за социјални рад општине Стара Пазова и приређен је и текст за „Глас Центра“.

Учесници пројекта јединственог су мишљења да је окупљање у оквиру групе старатеља било веома корисно и да им је дало могућност и простор да отворено говоре о својим потребама, проблемима и дилемама и да размењују искуства са другим полазницима. У вези Дневног боравка за одрасле, старе и ОСИ, од стране учесника пројекта, исказана је једногласна потреба да се услуга успостави у општини Стара Пазова, као и да су сви спремни да узму учешће у раду и активностима уколико буде прилике за наставак пројектних активности или пак уколико се услуга успостави.

Такође, сви учесници пројекта су се изјаснили да су им веома пријала дружења, учење кроз креативне радионице, размена искустава са другим корисницима, али и подршка стручних радника, као и да су им обрађиване теме биле занимљиве и корисне у вршењу старатељских послова.

Стручни радници имали су могућност да препознају потребе лица под старатељством и старатеља односно родитеља, а успостављањем блискије сарадње, створени су услови за правовремено реаговање у породици у задовољавању евидентираних потреба. Остварене су социјалне интеракције и омогућено је коришћење недостајућих дневно-окупационих садржаја за лица под старатељством, повећан ниво информисаности и унапређена су знања и компетенције старатеља, а препознате су и потребе старатеља те им је кроз пројектне активности пружена помоћ у обављању старатељске дужности.

Учесници пројекта и стручни радници, очекују наставак пројектних активности у циљу даљег унапређења и афирмације старатељства у односу на одрасле и старе штићенике. Заједнички закључак је да је успостављање услуге дневног боравка за одрасла и стара лица и ОСИ у општини Стара Пазова потреба ове групе корисника, као и да је организовање старатеља у интересну групу која би била усмерена на заједничка питања и заштиту интереса старатеља и штићеника дугорочнији циљ којем треба тежити.

Дајана Костић, дипл. соц. радник
Руководилац пројекта „Старајмо се заједно“

МОЈ КУТАК У ГРАДУ

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД СТАРА ПАЗОВА

У Центру за социјални рад Општине Стара Пазова у протеклих пет месеци реализован је пројекат под називом "Мој кутак у граду - дневни боравак за младе и одрасле особе са инвалидитетом" (узраста од 26 до 65 година). Пројекат је подржан од стране Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова.

Рад дневног боравка "Мој кутак у граду" почео је 1. 7. 2022. године и био је организован у виду четворосатног окупљања једном недељно у просторијама Клуба за одрасла и старија лица у старопазовачком градском парку и ван тог простора. У раду дневног боравка учествовале су 24 особе са инвалидитетом из Старе и Нове Пазове, Војке, Голубинаца, Белегиша и Нових Бановаца. Током боравка, инвалидне младе и одрасле особе - чланови боравка и њихове породице, односно старатељи и/или "хранитељи" су на изузетно леп начин прихватили окупљања и дружења кроз радне, културно-забавне, рекреативне и едукативне активности које су им, уз уважавање њихових жеља и потреба, биле понуђене и организоване од стране пројектног тима. Током трајања пројекта, организована су 22 окупљања.

Пројекат је завршен јавном трибином која је одржана 29. 11. 2022. године. Јавној трибини је присуствовало 56 особа, а скуп је био намењен стручњацима из области социјалне заштите, образовања, здравства, представницима локалне самоуправе, електронских и штампаних медија, члановима удружења

која окупљају особе са инвалидитетом и учесницима пројекта – члановима дневног боравка и њиховим породицама. Аутор и координатор пројекта дипл. социјални радник Мирјана Соколовић говорила је о постигнутим резултатима рада дневног боравка "Мој кутак у граду" и оствареним ефектима који потврђују оправданост потребе трајног успостављања услуге дневног боравка, као недостајућег облика социјалне заштите за особе са инвалидитетом узраста од 26 до 65 година, на територији Општине Стара Пазова.

Примере добре праксе, кроз презентације и предавања представиле су дипл. педагог Биљана Маричић руководица Дневног центра у Темерину и дипл. олигофренолог Тања Тодоровић, директорка ШОСО "Антон Скала" руководица дневног боравка за младе (до 26 година), "Искорак" у Старој Пазови.

Јавну трибину је отворила директорка Центра за социјални рад општине Стара Пазова Рада Жугић, чија подршка у развоју услуга у старопазовачком Центру за социјални рад доприноси квалитету рада у овој установи и његовој видљивости у стручној и широј јавности. На стручном скупу, уважавајући постигнуте резултате пројекта, помоћница председника општине Наташа Милић Милаш, најавила је да ће општина привремено финансирати наставак активности до новог пројектног циклуса Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова.

Остварени резултати потврдили су оправданост потребе трајног успостављања услуге дневног боравка које је у законској надлежности локалне самоуправе.

Пројекат су реализовали чланови пројектног тима: директорка Центра за социјални рад Рада Жугић, аутор и координатор пројекта дипл. социјални радник Мирјана Соколовић, стручни радници Центра дипл. специјални педагог Јелена Сворцан и дипл. социјални радник Ана Вереш, спољни стручни сарадници – предавачи дипл. олигофренолог Тања Тодоровић и дипл. педагог Биљана Маричић, сарадници за медије и комуникацију Милош Лазић и Јелица Деспот и сарадници за друге активности Марија Хлебјан, Љубица Суботић, Борка Вучковац и Милан Кочијашевић.

Ана Вереш
Фотографија: **Мирјана Соколовић**

САРАДЊА СА ПОКРАЈИНСКИМ ЗАШТИТНИКОМ ГРАЂАНА

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ШАБАЦ

Центар за социјални рад „Шабац“ као пример размене искустава и добре праксе може означити сарадњу са Покрајинским заштитником грађана – омбудсманом, а као прилог томе наводи се учешће стручних радника ЦСР на скуповима организованим у другим градовима.

Покрајински заштитник грађана-омбудсман као координатор мреже „Живот без насиља“ у другој половини 2021. године организовао је три скупа.

У јуну 2021. године на обострано задовољство упућен је позив за учешће у раду једнодневнoг Округлог стола одржаног у Сремској Митровици под називом „Поверење у институције“ – Коментаријат насиља, где су своја искуства интерпретирали стручњаци из различитих професија и дискутовали о проблемима на које наилазе у свакодневном раду.

Округли сто иницирао је даљу сарадњу и наставак размене искустава на тродневном Пленарном скупу „Поверење у институције – Целовита подршка жртви“ који се одржао у Новом Бечеју у септембру 2021. године. Скуп је био радног карактера, први део скупа односио се на презентовање истраживања у вези са женама и девојчицама које су жртве насиља, у другом делу учесници су се делили у групе које су се бавиле остваривањем права жртава: подршком жртвама насиља пре покретања поступка, током трајања судског поступка и након доношења правоснажне пресуде. За трећи део скупа била је предвиђена дискусија, формирање закључака и препоруке за доносиоце одлука.

Као трећи део мреже „Живот без насиља“ одржана је у децембру 2021. једнодневна конференција у Новом Саду под називом „Подршка жртвама родно заснованог насиља – унапређење свеобухватне заштите“. Конференција је имала за циљ унапређење нормативног и стратешког оквира у области родне равноправности и спречавања родно заснованог насиља и насиља у породици. Радни део конференције односио се на организовање панел група у циљу разговора о специфичним облицима насиља према женама.

Сви скупови одржани су у складу са мерама заштите од корона вируса.

Након учешћа на наведеним скуповима стручни радници стекли су нова искуства, разрешили неке од својих свакодневних дилема, стекли нове сараднике и пријатеље, чиме су додатно оснажени за даљи рад.

Јована Крстић, дипл.социјални радник
Центар за социјални „Шабац“

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЦЕНТАРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ЗА 2021.

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ

1. УВОД

Извештај о раду центара за социјални рад (ЦСР) је један од извештаја о раду установа социјалне заштите који припрема Републички завод за социјалну заштиту (у даљем тексту РЗСЗ).

Извештај је сачињен на основу појединачних статистичких извештаја о раду 170 одељења ЦСР које је прикупио РЗСЗ.

С обзиром да не постоји јединствени информациони систем за евиденцију и унос података установа социјалне заштите, са дефинисаним одговорностима сваке инстанце у процесу, подаци које износи ЦСР представљају илустрацију стања у систему.

Извештај се састоји из неколико целина:

Прву целину чине капацитети и људски ресурси ЦСР.

У другом делу извештаја приказани су корисници ЦСР према корисничким групама: малолетни и пунолетни.

Трећи део односи се на права и услуге из домена јавних овлашћења (дефинисани Законом о социјалној заштити, Породичним законом, Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, Кривичним закоником и Законом о спречавању насиља у породици).

У завршном делу извештаја приказани су основни закључци.

Светска здравствена организација је 11. марта 2020. године прогласила светску пандемију изазвану вирусом

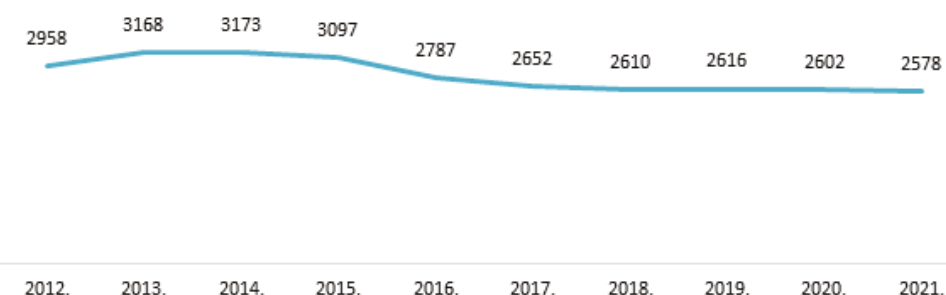
корона. У годишњим извештајима о раду центара за социјални рад из 2020. године центри су извештавали да су се запослени током пандемије суочавали са посебним захтевима како би одговорили на потребе корисника и заједнице у измењеним околностима. Међутим, извештаји из 2021. године указују да су се центри у другој години пандемије ефикасније суочили са изазовима пандемије и да су услед повремених или трајних укидања појединих мера заштите успели да дефинишу модалитете рада којима су се боље прилагодили већ познатим околностима, те успевали да поверене послове обављају као пре пандемије.

2. КАПАЦИТЕТИ – ЉУДСКИ РЕСУРСИ У ЦСР

2.1. РАДНИЦИ ЗАПОСЛЕНИ НА НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ

Број радника у ЦСР запослених на неодређено време на дан 31.12.2021. године износио је 2.578. Посматрајући претходни десетогодишњи период, број запослених је растао до 2014. године, након чега континуирано пада. Крајем 2013. године Влада Републике Србије је донела одлуку о увођењу система контроле запошљавања у јавном сектору, што је утицало на континуирано смањење броја запослених. (Графикон бр. 1).

У старосној структури радника запослених на неодређено време на дан 31.12.2021. године, као и у претходним годинама, доминирају запослени старости од 50 до 59 година са 28,2%. Удео запослених старијих од 60 година је такође висок и износи 19,6% што указује да се систем социјалне заштите суочава са потребама запошљавања нових кадрова јер је број запослених пред пензијом значајан.

Графикон бр 1: Радници запослени у ЦСР на неодређено време, 2011 – 2020.

Извор: Извештаји ЦСР

Послове стручног рада је на дан 31.12.2021. године обављало 1.673 запослена на неодређено време. Када се посматра десетогодишњи период, након раста броја стручних радника у прве четири године, од 2015. уочава се тренд смањења број стручних радника који је у 2021. години за 13,5% мањи у односу на 2015. годину (Графикон бр. 2).

Од укупно 1.673 стручна радника у 2021. години 1.079 ради на пословима вођења случаја, 99 обавља послове супервизије, док је 110 радника обављало и послове вођења случаја и супервизије. У периоду од 2013. до 2020. године забележен је тренд смањења броја стручних радника који раде на пословима водитеља случаја. Тај тренд је прекинут 2021. године када је дошло до благог повећања од 4% у односу на претходну годину (Графикон бр. 3).

Друге стручне послове обављало је 385 радника, од чега 66,2% чине правници.

2.2. СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ

Програме стручног усавршавања акредитоване у систему социјалне заштите је у 2021. години похађало 1.042 стручних радника, што је за 78,1% више у односу на претходну годину.

Висок пораст броја радника који су похађали програме обуке стручног усавршавања у 2021. години је наставак тренда од 2019. године, који је био знатно нарушен 2020. године када је пандемија изазвана

вирусом корона значајно утицала на промену модела и динамику едукација у 2020. години.

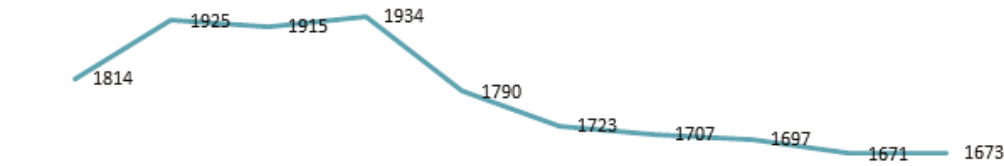
Према подацима из извештаја ЦСР за 2021. годину, 186 стручних радника није похађало обуке: 113 радника није похађало обуку за вођење случаја, 13 обуку за супервизију и 60 радника обуку за правнике.

3. КОРИСНИЦИ ЦСР

У току 2021. године на евиденцији ЦСР било је укупно 707.565 корисника, а на дан 31. 12. 2021. године 592.825 корисника. Од 2012. до 2018. године забележен је тренд континуираног повећања броја корисника, након чега долази до тренда смањења. У односу на 2012. годину укупан број корисника у 2021. години већи је за 13%, док је број деце корисника већи за 3%, а пунолетних за 16,9% (Графикон бр. 4).

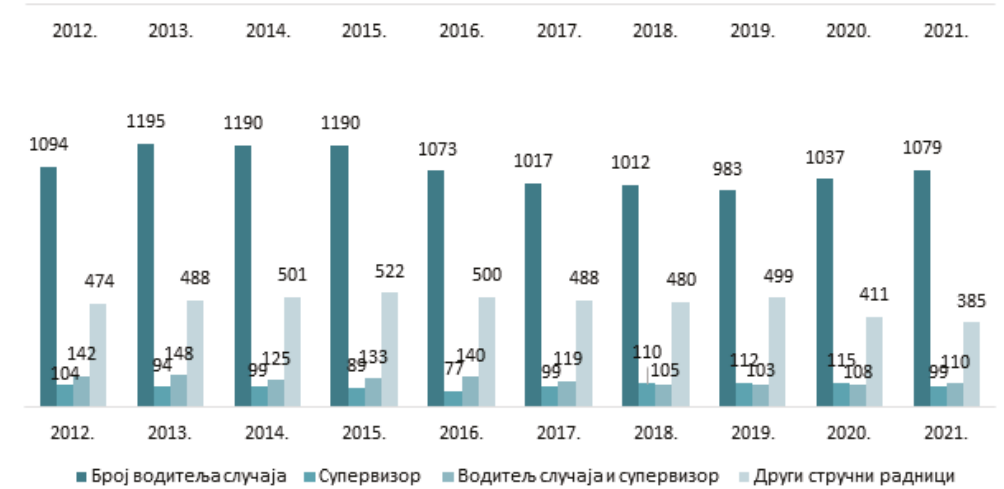
У односу на 2020. годину укупан број корисника је смањен за 2,7%, односно за 6,2% у односу на 2018. годину.

Удео корисника ЦСР у општој популацији Србије у 2021. години износи 9,9%¹. Највећи удео корисника ЦСР у односу на популацију региона континуирано се бележи у Јужној и Источној Србији са 12,7%, док најмањи број грађана односно 6,8% користи услуге социјалне заштите у београдском региону. Овакав тренд присутан је у протеклих пет година.

Графикон бр 2: Стручни радници запослени на неодређено време у ЦСР, 2011 – 2020.

Извор: Извештаји ЦСР

Графикон бр 3: Водитељи случаја и супервизори у ЦСР, 2012 – 2021.

Извор: Извештаји ЦСР

Удео корисника ЦСР у општој популацији у 2021. години у односу на области највећи је у Пчињској области и износи 15,3%. Затим следе Јужнобанатска са 15,2%, Пиротска са 15,1% и Севернобанатска са 15%. Као и у претходној години, најмањи удео корисника у општој популацији у 2021. години је у Колубарској области 4,8%, затим у Јужнобачкој 6,7%.

У старосној структури корисника у 2021. години доминирају одрасли корисници са 46,8%, следе деца са 25,6%, затим старији са 18,7% и млади са 9%. У укупном броју корисника има више жена: 54,6% код

младих, 53,3% код одраслих и 59,4% код старијих, а само у категорији деце приметан је виши удео дечака који чине 52,6% (Графикон бр. 5).

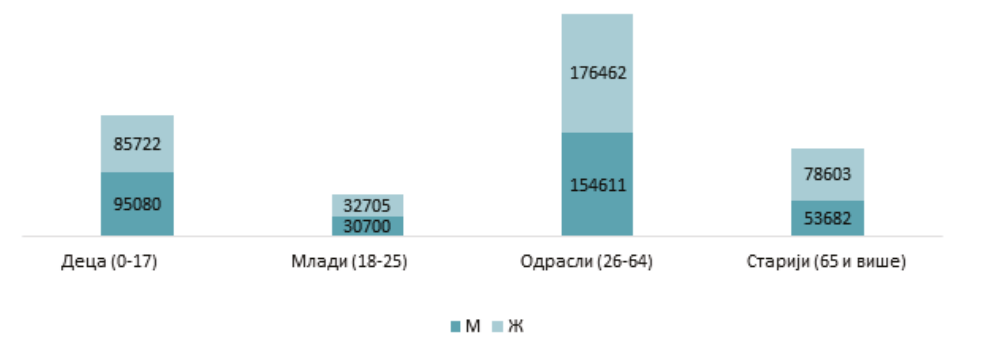
3.1. МАЛОЛЕТНИ КОРИСНИЦИ ПРЕМА КОРИСНИЧКИМ ГРУПАМА

Као и претходних година, највећи број деце на евиденцији ЦСР у 2021. години припада категорији материјално угрожених корисника и њихов удео износи 54,7%. Следећу корисничку групу по заступљености чине деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права са 15,4% (Табела 1).

Графикон бр 4: Корисници на евиденцији ЦСР у току године, 2012 – 2021.

Извор: Извештаји ЦСР

Графикон бр 5: Корисници на евиденцији ЦСР у току године према старосној структури и полу, 2021.

Извор: Извештаји ЦСР

Корисничка група	Удео у укупном броју деце корисника на евиденцији ЦСР
Деца под старатељством (сва деца под старатељством: и у породици и на смештају)	5,69%
Деца жртве насиља и занемаривања	6,88%
Деца са неадекватним родитељским старањем	3,57%
Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом	8,41%
Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права	15,38%
Деца чије су породице корисници НСП и других видова материјалних давања	54,70%
Деца ОСИ	6,59%
Деца у поступцима одређивања личног имена	0,35%
Деца у поступцима располагања имовином	1,14%
Деца у поступцима: сагласност за малолетнички брак	0,10%
Деца жртве трговине људима	0,06%
Деца страни држављани без пратње	0,68%
Деца која живе и раде на улици (деца улице)	0,12%
Деца повратници/из реадмисије	0,20%

Табела 1: Удео корисничких група деце у укупном броју деце на евиденцији ЦСР, 2021. (%)

Извор: Извештаји ЦСР

¹ Просек се односи на РС без АП КиМ – за КиМ није могуће израчунати дистрибуцију према областима јер РЗС не ради процене становништва за КиМ. За израчунавање су коришћени подаци о процени становништва за 1. 1. 2021. године.

3.2. ПУНОЛЕТНИ КОРИСНИЦИ ПРЕМА КОРИСНИЧКИМ ГРУПАМА (МЛАДИ, ОДРАСЛИ И СТАРИЈИ)

Материјално угрожене особе су најзаступљенија корисничка група пунолетних корисника са 55,8%. Од осталих корисничких група пунолетних корисника нешто већу заступљеност, односно 11,8% чине пунолетне особе са инвалидитетом, док је удео осталих корисничких група мањи од 10% (Табела 2). Структура корисника према корисничким групама не показује значајна одступања у односу на претходну годину.

4. ВРШЕЊЕ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА

4.1. МАТЕРИЈАЛНА ПОДРШКА

У децембру 2021. године право на новчану социјалну помоћ (НСП) користило је 85.330 породица, односно 204.286 лица, што је за 6,4% мање него претходне године². Број корисника НСП је у периоду од пет година смањен за 21,7%. У старосној структури корисника НСП

доминирају одрасли корисници са 47,4%, потом деца са 35,8%, док је удео младих 8,8% и старијих 8%.

Према подацима ЦСР, у току 2021. године поднето је 73.773 нових захтева за остваривање права на новчану социјалну помоћ – НСП, а то право је остварило 90,5% односно 66.785 корисника. У претходних пет година, просечно 77.362 грађана годишње подноси захтев за НСП, а 67.670 грађана у току године оствари право на НСП.

4.2. СТАРАТЕЉСКА ЗАШТИТА

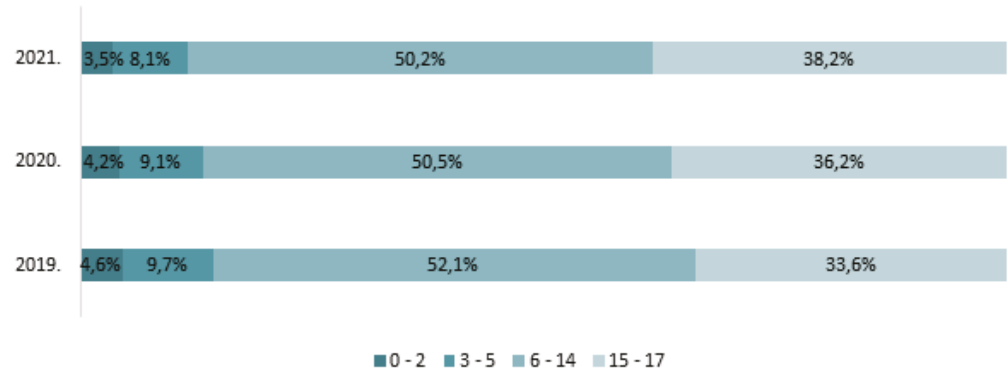
4.2.1. ДЕЦА ПОД СТАРАТЕЉСКОМ ЗАШТИТОМ

На дан 31. 12. 2021. године 4.455 деце је под старатељском заштитом, што је на нивоу претходне године. У укупном броју деце под старатељством у 2021. години удео дечака и девојчица је уједначен. Половина од укупног броја, односно 50,2% деце под старатељством је узраста од шест до 14 година. Таква расподела присутна је у последње 3 године (Графикон бр. 6).

Корисничке групе	Удео у укупном броју пунолетних корисника на евиденцији ЦСР
Особе под старатељством - сви пунолетни корисници под старатељством: и у породици и на смештају	5,38%
Жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања	6,77%
Особе које се споре око вршења родитељског права	4,26%
Особе са инвалидитетом	11,77%
Особа са друштвено неприхватљивим понашањем	3,24%
Особе које имају потребе за смештајем -домски или породични смештај	7,61%
Материјално угрожене особе	55,84%
Страни држављани и лица без држављанства у потреби за социјалном заштитом	0,04%
Жртве трговине људима	0,01%
Бескућници	0,17%

Табела 2: Удео корисничких група пунолетних у укупном броју пунолетних корисника на евиденцији ЦСР, 2021. (%)

Извор: Извештаји ЦСР

Графикон бр 6: Деца под старатељством на евиденцији ЦСР према узрасту, 2019 – 2021. (%)

Извор: Извештаји ЦСР

хранитељским породицама, од чега 17,9% чине сродничке хранитељске породице. Удео деце у биолошким породицама износи 19,6%.

4.2.3. ПУНОЛЕТНИ КОРИСНИЦИ ПОД СТАРАТЕЉСТВОМ

На дан 31.12.2021. године под старатељском заштитом је 13.123 пунолетна корисника. У односу на претходну годину укупан број пунолетних корисника под сталним старатељством је мањи за 2,3%. Од укупног броја пунолетних корисника под старатељством у 2021. години 59,1% је мушког пола. Када је реч о старости корисника, 70,9% припада категорији одраслих и таква расподела присутна је у претходне три године (Графикон бр. 7).

Број пунолетних корисника према којима су у току 2021. године примењене мере старатељске заштите је 943, од чега 55,2% чине одрасли. Од укупног броја старатељстава над пунолетним особама, у 73,9% случајева старатељ је физичко лице. Код 26,1% корисника реч је о непосредном старатељству које обавља ЦСР. Када је реч о смештају пунолетних корисника под старатељством, у 2021. години највећи број, односно 44,8% корисника живи у дому, док 40,3% живи у сродничкој породици. Такав тренд присутан је у протекле три године.

Од 894 решења о престанку сталне старатељске заштите над пунолетним корисницима, која су донета у току 2021. године, разлог престанка је у 95,5% случајева била смрт корисника. За осталих 40 корисника који чине 4,5%, донета је правоснажна одлука о враћању пословне способности.

4.2.4. ПУНОЛЕТНИ КОРИСНИЦИ ПОД ПРИВРЕМЕНИМ СТАРАТЕЉСТВОМ

На дан 31.12.2021. године 10.824 пунолетна корисника имало је решење о привременом старатељству, од чега је 53,8% женског пола. Највећи број корисника, односно 50,8% припада категорији старијих, као и у последње три године.

У току 2021. године донето је 5.334 нових решења о примени мера привремене старатељске заштите над пунолетним корисницима.

Од укупног броја привремених старатељстава над пунолетним корисницима, у 77,8% случајева старатељ је физичко лице, док се непосредни старатељ јавља у 20,9% случајева.

У току 2021. године ЦСР су донели 581 решење о примени мера старатељске заштите према деци. Најчешћи разлог, као и у претходним годинама, био је лишење родитељског права које се у 2021. години јавља у 60,9% случајева.

У односу на укупан број деце под старатељством у току 2021. године, у 56,7% случајева старатељ деце је физичко лице, док ЦСР непосредно врши улогу старатеља у 43,3% случајева, односно за 1.930 деце.

Удео деце под старатељством која су смештена у хранитељским породицама је 67,5%. Од укупног броја деце под старатељством у хранитељским породицама, 23,8% деце је у сродничким хранитељским породицама. Домски смештај је заступљен у 10,7% случајева, док се на смештају код сродника налази 21,3% деце. Оваква расподела присутна је у последње три године.

У току 2021. године донето је 563 решења о престанку старатељске заштите над децом. У 73% случајева реч је о деци узраста од 15 до 17 година, што је у складу са подацима о разлозима престанка старатељске заштите над децом, међу којима доминира пунолетство детета за 68,6% деце.

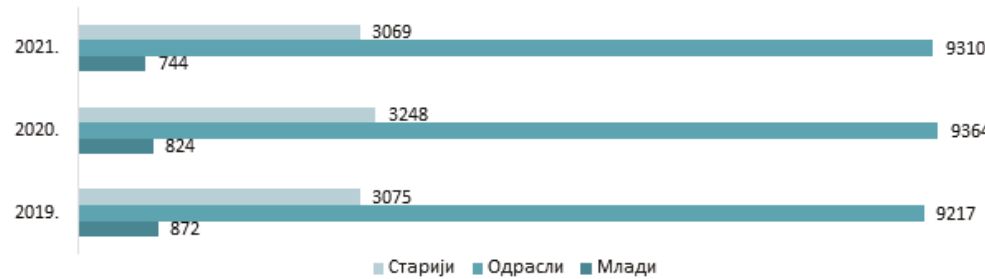
4.2.2. ДЕЦА ПОД ПРИВРЕМЕНОМ СТАРАТЕЉСКОМ ЗАШТИТОМ

На дан 31. 12. 2021 године мере привремене старатељске заштите примењене су за 4.252 деце. Полна структура деце је уједначена, са 50,9% дечака. Деца узраста од шест до 14 година чине 48,6% од укупног броја деце према којој су примењене мере привремене старатељске заштите. Таква расподела је присутна у протекле три године.

У току 2021. године донето је 2.640 решења о примени мера привремене старатељске заштите према деци. Као и у претходне две године, међу разлозима за примену ових мера, доминирају спреченост родитеља да врше родитељску дужност са 40,2% и неадекватно родитељско старање са 36%.

Од укупног броја деце према којој су примењиване мере привремене старатељске заштите у току 2021. године, у 58,1% случајева старатељ је физичко лице, док је код 40,9% деце реч о непосредном старатељству. Колективног старатеља има 1% деце.

Када је реч о смештају деце под привременим старатељством, 50,7% деце је смештено у

Графикон бр 7: Решења о примени мера старатељске заштите над пунолетним корисницима према старости корисника, 2019 – 2021.

Извор: Извештаји ЦСР

² Извор података: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

4.3. СМЕШТАЈ КОРИСНИКА У СИСТЕМУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

4.3.1. СМЕШТАЈ ДЕЦЕ

Број деце која су на дан 31. 12. 2021. године користила услуге смештаја је износио 5.567, од чега је 90% деце смештено у хранитељске породице, а 10% у установама за смештај. Број деце на домском смештају смањен је за 14% у односу на претходну годину, а за 45,6% у последњих десет година. Број деце у хранитељским породицама у односу на 2020. годину смањен за 3,5%. Десетогодишњи тренд показује да је највише деце на хранитељском смештају било 2018. године, након чега долази до пада броја деце на хранитељском смештају, али и деце на смештају у систему социјалне заштите генерално.

Извештаји показују да је у току 2021. године ЦСР издао 420 решења за смештај деце у прихvatилиште/прихватну станицу.

4.3.2. СМЕШТАЈ ПУНОЛЕТНИХ КОРИСНИКА

На дан 31. 12. 2021. године број пунолетних корисника на смештају у установама социјалне заштите износио је 19.867³, што је за 6% више у односу на претходну годину. Иако је 2020. године дошло до смањења броја пунолетних корисника на смештају, што се везује за последице пандемије изазване вирусом корона, посматрајући десетогодишњи период од 2014. године, број пунолетних корисника на смештају континуирано расте. У 2021. години број пунолетних на смештају већи је за 48,8% у односу на 2014. годину.

Од укупног броја пунолетних корисника на смештају у установама социјалне заштите у 2021. години, 68,4% су старији корисници, одрасли чине 28,9%, док је младих свега 2,6%. ЦСР су у току 2021. године издали 596 решења о смештају пунолетних корисника у прихvatилиште.

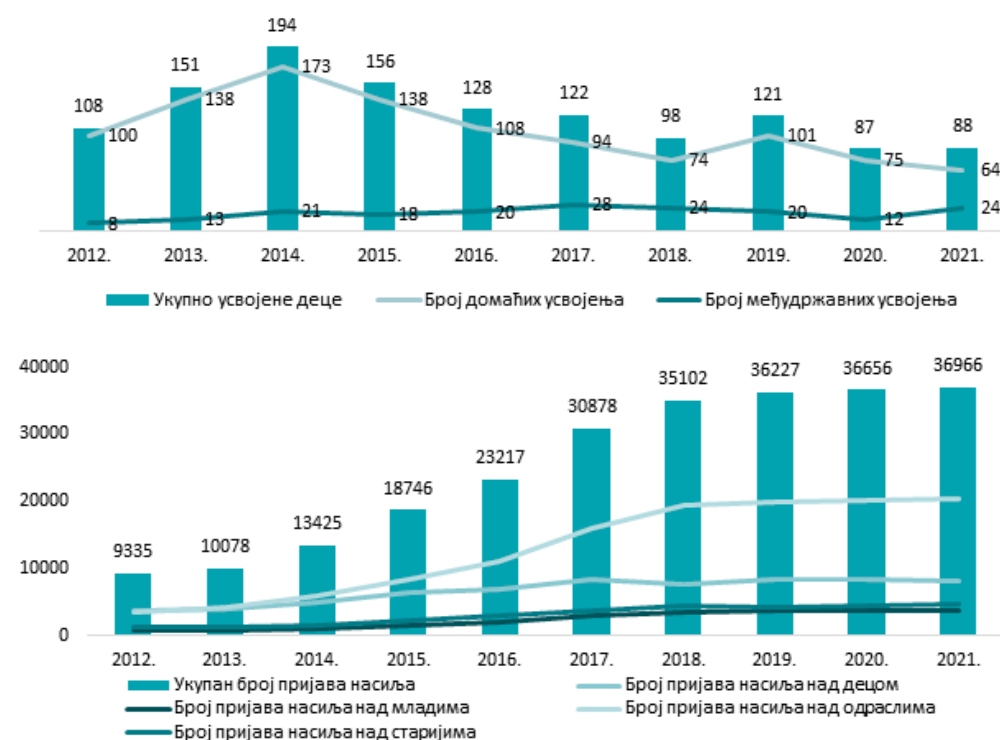
У односу на домски смештај, број пунолетних корисника који се налазе на породичном смештају је знатно мањи и износи 1.963, односно чини 9% од укупног броја пунолетних корисника на смештају у систему социјалне заштите. У старосној структури пунолетних на породичном смештају доминирају млади корисници са уделом од 53,4%, затим одрасли са уделом од 30,4% и старији чији је удео 16,2%.

4.4. УСВОЈЕЊЕ

У 2021. години усвојено је 88 деце, једно дете више него у претходној 2020. години. Посматрано у периоду од десет година, број усвојења варира. Највећи број деце усвојен је 2014. године и то 194 деце (Графикон бр. 8). Од укупно 88 деце усвојене у 2021. години, 24 деце односно 27,3% од укупног броја усвојено је од стране страних држављана и сва међународно усвојена деца имају неку врсту сметњи у развоју.

4.5. ЗАШТИТА ОД НАСИЉА

У 2021. години у ЦСР је евидентирано 36.966 пријава насиља у породици. Подаци у претходних десет година указују на тренд константног пораста броја пријава насиља, који је најизраженији у периоду до 2013. до 2018. године. Тренд пораста броја пријава насиља је последица повећаног пријављивања насиља центру за социјални рад (Графикон бр. 9).

Графикон бр 8: Број усвојене деце, 2012 – 2021.

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Графикон бр 9: Пријаве породичног и партнерског насиља у току године према старости, 2012 - 2021.

Извор: Извештаји ЦСР

³ Извори података о укупном броју пунолетних корисника на смештају у систему социјалне заштите су установе за смештај корисника, које обухватају установе из јавног и општег сектора (приватни лиценцирани домови за смештај).

Према старосној структури жртве, континуирано највећи број пријава насиља се односи на одрасле кориснике, а најмањи на младе. У 2021. години 55,3% пријава односи се на на одрасле, тј. особе узрasta од 26 до 65 година. Удео пријава насиља над децом износи 22%, над старијима 12,5% и над младима 10,1%.

У 2021. години, као и у претходних десет година, доминирају пријаве насиља над особама женског пола у свим старосним категоријама. Удео пријава насиља над девојчицама износи 52,1%, над девојкама 72,7%, над женама старости 26 до 65 година 73,6%, а над женама старијим од 65 година 62,7%. Значајнији пораст пријава насиља над женама посебно је видљив код пунолетних (Графикон бр. 10).

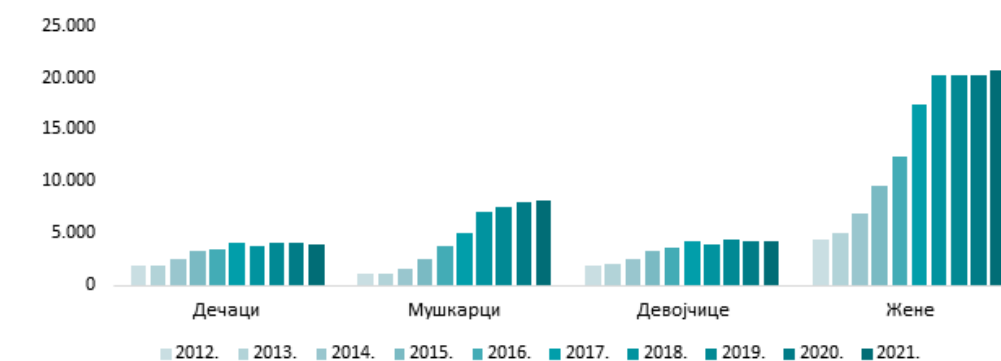
У односу на врсту насиља, психичко насиље показује највећи пораст и у последње три године је доминантан облик насиља. У 2021. години удео психичког облика насиља је 49,7%. Физичко насиље континуирано бележи висок удео у односу на друге врсте насиља и у 2021. години удео физичког насиља је 41,2%.

Од укупног броја пријава насиља у току 2021. године, 8.146 пријава или 22% односи се на децу. Подаци показују да је најдоминантнији облик насиља над децом емоционално насиље, односно да се 43,3% пријава односи на ту врсту насиља.

У односу на пријаве насиља над пунолетним корисницима, највећи број односи се на психичко и физичко насиље према одраслим корисницима.

Удео пријава насиља у укупном броју корисника највећи је у београдској области, са 11,3%. Затим следе колуварска област са 8,1% и борска са 7,1%.

Као и претходних година, подносилац највећег броја пријава је полиција: у 2021. полиција је поднела 71,6% од укупног броја пријава за породично насиље.

Графикон бр 10: Пријаве насиља у ЦСР према старости и полу жртве насиља, 2012 - 2021.

Извор: Извештаји ЦСР

⁴ Члан 25. и 26. Закона о спречавању насиља у породици („СЛ. Гласник РС“, бр. 94/2016).

⁵ Члан 32. Закона о спречавању насиља у породици („СЛ. Гласник РС“, бр. 94/2016).

⁶ <http://www.rjt.gov.rs/docs/rad-javnih-tuzilastava-na-suzbijanju-kriminaliteta-i-zastiti-ustavnosti-2022.pdf>

⁷ Подаци које РЗСЗ прикупља се базирају на Закону о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (2005) који се односи и на млађа пунолетна лица, тако да су у и они приказани у овом сегменту Извештаја.

⁸ Малолетници у сукобу са законом (Кривични и Прекршајни закон) су они који су у контакту са кривичноправним системом због сумње, оптужбе или осуде да су починили кривично дело.

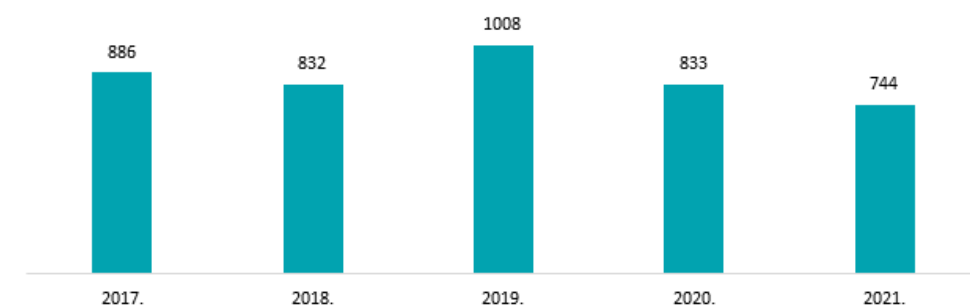
⁹ Малолетници са проблемима у понашању који немају кривична дела и нису починиоци прекршаја, али имају проблеме у понашању у школи, са родитељима, старатељима и заједницом и они који својим понашањем угрожавају себе и околину: суочавају се са тешкоћама због злоупотребе алкохола, дроге или других опојних средстава.

У 2021. години центри за социјални рад су евидентирали 817 деце млађе од 14 година у сукобу са законом - кривично неодговорна деца, што је за 5,2% мање у односу на претходну годину, а за 35,7% мање у односу на 2017. годину.

У току 2021. године изречена су 744 васпитна налога, што је за 10,7% мање у односу на претходну годину, односно за 26,2% у односу на 2018. годину која броји највећи број васпитних налога у претходном петогодишњем периоду (Графикон бр. 11).

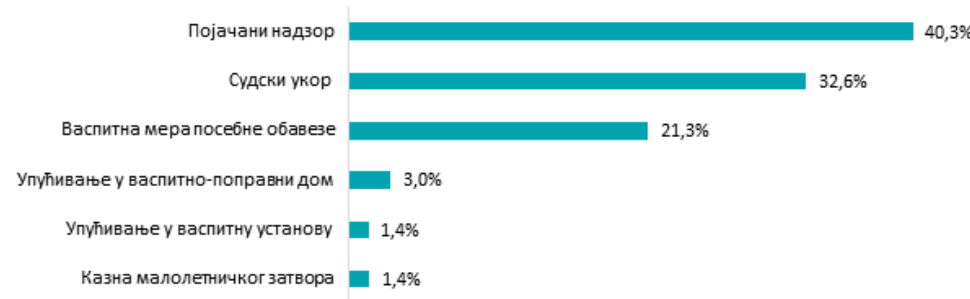
Од укупног броја изречених васпитних налога у току 2021. године, 39,6% чини укључивање у рад хуманитарних организација без накнаде или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја.

Малолетницима су за учињена кривична дела изречене различите мере, од којих су у току 2021. године најбројније мере појачаног надзора са 40,3%, после којих следе судски укори са 32,6% и васпитне мере посебне обавезе са 21,3% (Графикон бр. 12).

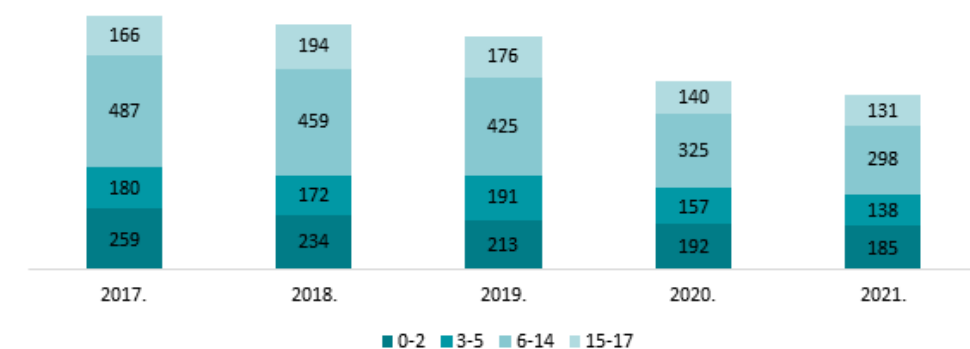
Графикон бр. 11: Изречени васпитни налози према евиденцији ЦСР, 2017 – 2021.

Извор: Извештаји ЦСР

Графикон бр. 12: Малолетници са изреченим васпитним мерама према евиденцији ЦСР, 2021. (%)

Извор: Извештаји ЦСР

Графикон бр. 13: Деца издвојена из породице у току године према узрасту детета, 2017 - 2021.

Извор: Извештаји ЦСР

4.7. ЗАШТИТА ДЕЦЕ И ВРШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА

У току 2021. године ЦСР је као орган старатељства у циљу остваривања права на безбедност и сигурност детета интервенисао издвајањем 752 деце из породица. Удео деце до три године у овој групацији је 24,6%. Посматрајући петогодишњи период уочава се да се смањује број деце које је орган старатељства издвојио из породице. У односу на 2017. годину број издвојене деце у 2021. години је мањи за 31,1% (Графикон бр. 13).

Када је реч о поступцима за вршење родитељског права, односно судским споровима у којима се одлучује о правима детета или о правима и дужностима из садржаја родитељског права, 72,9% деце евидентирано је у споровима који се тичу вршења родитељског права.

У 2021. години донето је 673 решења о мерама превентивног надзора и 427 решења о мерама

корективног надзора. Примена мере о вршењу превентивног надзора је у континуираном паду и у 2021. години је забележено смањење од 32,2% у односу на 2017. годину. Број решења о мерама корективног надзора је у 2021. години мањи за 15,8% у односу на 2017. годину.

5. ЗАКЉУЧАК

Синтетизованим извештајем о раду центара за социјални рад у Србији представљени су подаци о раду ЦСР у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2021. године и израђен је у процесу редовног годишњег извештавања о раду установа у систему социјалне заштите. Укупно је достављено и анализирано 170 Извештаја о раду ЦСР.

Подаци показују да су ЦСР у другој години пандемије изазване вирусом корона успели да се ефикасније суоче са изазовима пандемије и да модалитет рада прилагоде околностима, а поверене послове обављају углавном као пре пандемије.

Кретање броја корисника на евиденцији ЦСР у периоду од претходних десет година показује континуиран тренд повећања до 2018. године, након чега долази до благог смањења броја корисника. Укупан број корисника у 2021. години је у односу на 2018. годину мањи за 6,2%, иако је у односу на 2012. годину већи за 13%.

Удео корисника у општој популацији Србије у 2021. години је 9,9%. Континуирано, највећи удео бележи се у Јужној и Источној Србији, док је у Београдском региону најмањи. У старосној структури корисника у 2021. години доминирају одрасли корисници са 46,8%, удео деце је 25,6%, старијих 18,7%, а младих 9%. Највише корисника на евиденцији ЦСР континуирано припада корисничкој групи материјално угрожених корисника: 54,7% код деце односно 55,8% код пунолетних.

Најчешћи разлог примене мера старатељске заштите над децом у 2021. години јесте лишење родитељског права, односно пословне способности родитеља и највише деце, односно 67,5% живи у хранитељским породицама. Као и ранијих година, деца узраста од шест до 14 година имају највећи удео у укупном броју деце под старатељством. Доминантан разлог примене привремене старатељске заштите јесте спреченост родитеља да врше родитељску дужност и неадекватно родитељско старање. ЦСР у значајној мери обављају улогу вршиоца дужности старатеља, у 43,3% код старатељске заштите, а у 40,9% код привремене старатељске заштите.

Највећи број пунолетних корисника који су под старатељском заштитом припада категорији одраслих корисника. Већина корисника, односно 44,8% који су под сталном старатељском заштитом живе у дому, док је 40,3% је у сродничким породицама. Дужност старатеља у највећем броју, односно у 73,9% случајева,

обављају физичка лица. Подаци о броју привремених старатељстава говоре да је половина од укупног броја решења као и претходних година реализована за старије кориснике. У 77,8% случајева привремени старатељ је физичко лице.

У односу на десетогодишњи тренд, број деце на домском смештају се континуирано смањује: у 2021. години смањен је за 45,6% у односу на 2012. годину. У 2021. години број деце на хранитељству је за 3,5% мањи у односу на претходну годину, а за 8,5% у односу на 2018. годину. У 2021. години настављен је петогодишњи тренд смањења броја издвојене деце од стране ЦСР као органа старатељства у циљу заштите и остваривања права на безбедност и сигурност детета. Удео деце до три године издвојене из породице у 2021. години је 24,6%. Усвојење као трајни и најпотпунији облик породично правне заштите детета без родитељског старања у последњих десет година знатно варира. У 2021. години усвојено је 88 деце, а од укупног броја усвојене деце 27,3% деце је усвојено од стране страних држављана. Сва међународно усвојена деца имају неку врсту сметњи у развоју.

У 2021. години број пунолетних корисника на смештају у установама социјалне заштите повећан је за 6% у односу на претходну годину. Посматрајући десетогодишњи тренд, од 2014. до 2019. године растао је број пунолетних корисника на смештају у установама социјалне заштите, који је 2020. године прекинут, претпоставља се услед мера које је условила пандемија вируса корона. Од укупног броја пунолетних корисника на смештају у установама социјалне заштите у 2021. години, 68,4% су старији корисници, одрасли чине 28,9%, док је младих свега 2,6%.

У периоду од 2013. до 2018. године пораст пријава насиља је најизраженији, након чега се наставља са мањим интензитетом. Према старосној структури жртве, континуирано највећи број пријава насиља се односи на одрасле кориснике, а најмањи на младе. У односу на врсту насиља, физичко и емоционално/психичко насиље доминирају у последњих десет година. У последњих пет година уочава се смањење примене поступака у области заштите малолетника са проблемима у понашању те је у 2021. години мањи за 17,4% у односу на 2017. годину. Од укупног броја деце и млађих пунолетника у сукобу са законом и са другим проблемима у понашању, 63,4% деце је у сукобу са законом, док су код остале деце евидентирани други проблеми у понашању.

Предлози за лишење родитељског права континуирано су најбројнији међу поступцима које ЦСР покреће пред судом у вези са правима и дужностима из садржаја родитељског права. У односу на укупан број покренутих поступака, у 2021. години удео предлога за лишење родитељског права је 56,7%, док је просечни петогодишњи удео 51,3%.

ИНФОРМАТОР О РАДУ

УДРУЖЕЊА ОВЛАШЋЕНИХ ИНТЕРНИХ РЕВИЗОРА У ЈАВНОМ СЕКТОРУ БЕОГРАД

Удружење овлашћених интерних ревизора у јавном сектору - Београд је струковно удружење чији чланови имају дугогодишње професионално искуство на пољу Интерне ревизије, обуке руководиоца и запослених задужених за Финансијско управљање и контролу као и Интерну ревизију у јавном сектору.

Удружење "Удружење овлашћених интерних ревизора у јавном сектору - Београд" је добровољно, невладино и непрофитно удружење, основано 15. јануара 2021. године ради остваривања циљева у области интерне финансијске контроле и интерне ревизије у јавном сектору.

Циљ Удружења је и да организује и окупља интерне ревизоре и лица која се баве овим активностима, односно активностима повезаним са пословима интерне ревизије и пословима финансијског управљања и контроле.

Поседујемо Сертификате издате од стране Централне јединице за хармонизацију Министарства финансија Републике Србије, Коморе овлашћених ревизора и Института интерних ревизора Србије који је пуноправни члан глобалне организације The Institute of Internal Auditors-Global.

Удружење је стратешки партнер и члан Привредне коморе Србије, у оквиру Сектора за стручне, научне и техничке делатности са којом остварује интензивну сарадњу у циљу развоја струке Интерне ревизије, пружања помоћи у успостављању система Финансијског управљања и контроле као и повезивању Интерних ревизора и експерата задужених за имплементацију Финансијског управљања и контроле код корисника јавних средстава.

Заједно, са Привредном Комором Србије као стратешким партнером, Удружење овлашћених интерних ревизора у јавном сектору – Београд има за циљ да се ФУК прво уведе у систем социјалне и здравствене заштите у Републици Србији.

Са тим циљем Удружење овлашћених интерних ревизора у јавном сектору – Београд и Привредне коморе Србије 16. децембра 2021. године организују округли сто на тему "Интерне финансијске контроле у јавном сектору Републике Србије" са посебним освртом на успостављање система Финансијског управљања и контроле и функције Интерне ревизије код индиректних корисника Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Округли сто је имао за циљ промоцију Интерне финансијске контроле у јавном сектору и приближавање значајности концепта интерне контроле руководиоцима и запосленима код корисника јавних средстава као значајне области Поглавља 32 – Финансијски надзор у процесу приступања Европској унији.

Општи став свих учесника округлог стола назначавало је важност система интерне финансијске контроле у јавном сектору Републике Србије и потребу за даљим унапређењем у смислу даљег развоја система финансијског управљања и контроле и увођења функције интерне ревизије код корисника буџетских средстава.

Позитиван одјек и велико интересовање интерних ревизора и лица ангажованих на успостављању система финансијског управљања и контроле, недвосмислено је показао да смо на правом путу и да даље наставимо са ослушкивањем потреба јавног сектора.

Удружење овлашћених интерних ревизора у јавном сектору – Београд, већ у јуну 2022. године самостално организује тродневни семинар у Врњачкој Бањи на тему "Успостављање система финансијског управљања и контроле у установама социјалне и здравствене заштите у Републици Србији" у сарадњи са предавачима Централне јединице за хармонизацију Министарства финансија.

Овом приликом морамо да истакнемо захвалност на подршци и учешћу у раду семинара госпођи Споменки Wurzbarger – Помоћници министра Сектора – Централна јединица за хармонизацију Министарства финансија; госпођи Ради Дивац – председници Асоцијације центара за социјални рад Србије; госпођи др Маји Стошковић – Секретару Удружења за стручне, научне и техничке делатности Привредне коморе Србије као и Доц. др Предрагу Саздановићу, Секретару Министарства здравља.

Препознавши значај успостављених циљева Удружења овлашћених интерних ревизора у јавном сектору Београд за директне и индиректне кориснике буџетских средстава Републике Србије, у рад Удружења се укључује и пружа подршку Центар за едукацију, дуално образовање и образовне политике, Привредне коморе Србије, са којим већ у септембру 2022. године организујемо једнодневни семинар на тему "Успостављање система финансијског управљања и контроле код корисника јавних средстава у Републици Србији" где су као и на претходним предавањима значајне улоге носили госпођа Весна Јовичић

из Групе за интерну ревизију Централне јединице за хармонизацију при Министарству финансија, госпођа Гордана Илић руководилац Јединице за интерну ревизију Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и господин Саша Јеремић консултант Министарства омладине и спорта за питања интерне ревизије и финансијског управљања и контроле, руководилац Јединице интерне ревизије Дома здравља "Др Милутин Ивковић" Палилула.

Предметним активностима Удружења и пружањем практичне помоћи како руководиоцима корисника јавних средстава, интерним ревизорима тако и лицима ангажованим на успостављању, одржавању и ажурирању система финансијског управљања и контроле због великог интересовања већ у новембру 2022. године самостално организујемо на Златибору тродневни семинар са практичном радионицом на тему "Финансијско управљање и контрола у установама социјалне и здравствене заштите у Републици Србији".

Још једном је задовољство свих учесника потврдило да смо на правом путу. Практична радионица је по њиховом тврђењу помогла да се отклоне многе недоумице, и потврде корака које предузимамо приликом успостављања система финансијског управљања и контролу у складу са прописаном методологијом Централне јединице за хармонизацију Министарства финансија.

Битно је нагласити поруку председника Удружења овлашћених интерних ревизора у јавном сектору – Београд, господина Јована Самарџије, да се по окончању округлих столова, семинара и радионица, сарадња са свим учесницима ту не завршава.

Охрабрујемо их да нам се обрате са својим питањима представљајући им најбоља решења добре праксе која већ примењују директни и индиректни корисници јавних средстава у Републици Србији. Заједно радимо на подизању квалитета интерне ревизије и успостављања система финансијског управљања и контроле у Републици Србији. Удружење овлашћених интерних ревизора у јавном сектору Београд је на крају Удружење свих нас.

Још једном упућујемо позив руководиоцима корисника јавних средстава, колегама интерним ревизорима али и лицима ангажованим на успостављању система финансијског управљања и контроле да узму активно учешће у раду удружења како не би захтевним путем Интерне финансијске контроле у јавном сектору Републике Србије корачали сами.

Овим речима заокружујемо активности Удружења за 2022. годину и свима желимо пуно среће и пословних успеха у Новој 2023. години.

Удружење овлашћених интерних ревизора у јавном сектору Београд

АРГУМЕНТ ОБЕЛЕЖИО СВОЈ ПРВИ ЈУБИЛЕЈ

365 ДАНА УДРУЖИВАЊЕМ ДО НАПРЕТКА

Удружење правника социјалне заштите „Аргумент“ је дана 9. 12. 2022. године у сали Бизнис инкубатор центра у Крушевцу обележило свој први јубилеј рада и постојања као струковно удружење, које је спремно да и убудуће пружи систему социјалне заштите своје знање, рад и покрене многе иницијативе.

У присуству руководства Удружења правника социјалне заштите, најближих сарадника, колега, представника Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и других званица, симболично на Међународни дан људских права обележено је 365 дана од оснивања „Аргумента“.

Тим поводом поред пригодне свечаности, организована је Трибина на којој су се присутнима обратили помоћница МИНРЗС, Биљана Зекавица, виша саветница Слађана Чабрић а запажене презентације из области породичног насиља имале су Јасна Шиповац из Градског центра за социјални рад Београд и Светлана Дражовић, директор Центра за социјални рад Краљево, као и Катарина Милићевић из Центра за социјални рад Ваљево на тему „Роми и основна

људска права“, док је Христина Дабић, члан Скупштине Удружења изрецитовала песму „АРГУМЕНТАРИЗАМ“, инспирисану оснивањем Удружења.

Након Трибине, потписан је први Споразум о приступању правног лица у чланство Удружења и то Центра за социјални рад Краљево.

Појединцима, који су пружили велику подршку Удружењу током прве године постојања, уручене су захвалнице и то: Биљани Зекавици, помоћници министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања; Бранимирки Радосављевић, директорки ЦСР Чачак; Светлани Дражевић, директорки ЦСР Краљево; Јовани Дуњић, директорки ЦСР Крушевац; Љубици Журжиновић, уредници „Гласа центара“; Владимиру Антићу, директору ЦСР Трстеник.

Домаћин овог догађаја био је Центар за социјални рад Крушевац а читав догађај праћен је уметничким програмом Средње уметничке школе у Крушевцу.

Председница Удружења, Јулија Поповић, свечано је презентовала рад Удружења за протеклу годину

са освртом на активности, развој, сарадњу у и ван социјалне заштите под називом „365 ДАНА УДРУЖИВАЊЕМ ДО НАПРЕТКА“

Кроз ретроспективу, приказан је развој Удружења од оснивања до сада, осврћући се на саме почетке, од постављања до промовисања циљева, кроз отворени пут сарадње, размене идеја, решавање недоумица и препрека у свакодневном раду, нудећи своју добру вољу и знање за афирмацију, очување и побољшање система социјалне заштите.

Велику захвалност на подршци Удружење дугује Заштитнику грађана РС, Повереници за заштиту родне равноправности РС и дипл. правнику Драгану Вулевићу, човеку и професионалцу који је обележио једну епоху социјалне заштите, обавезном члану свих радних група за доношење норматива значајних за социјалну заштиту, који је и почасни члан Удружења.

Рад Удружења од почетка није остао непримећен ни од стране уреднице „Гласа центара“, Љубице Журжиновић, која је обелоданила идеју оснивања и прва промовисала циљеве Удружења, од ког момента Удружење постаје атрактивно систему социјалне заштите и од када почиње да пристиже велики број захтева за приступ у чланство.

Из презентације се издваја:

Да је Удружење „Аргумент“ добијених крила, снагом енергије, знања и умећа реализовало прву Националну конференцију заједно са Комором социјалне заштите дана 24. 2. 2022. године у Лесковцу са темом „ОДГОВОРНИ ПРЕМА ГРАЂАНИМА“, у трајању од два дана, где је преко 250 колега из социјалне заштите могло да чују излагања еминентних стручњака из области социјалне заштите.

У мају, Удружење се одазвало на позив организатора Националне конференције у Крагујевцу Града Крагујевца, Центра за развој локалних услуга „Кнегиња Љубица“ из Крагујевца, Коморе социјалне заштите и Удружења стручних радника социјалне заштите. Аргумент је представила члан скупштине, Христина Дабић са темом „Нормативни оквир за успостављање и стварање услова за развој делатности Центара за пружање локалних услуга.“

Након све чешћих напада на запослене у социјалној заштите а без адекватног одговора, Удружење је образовало радну групу за израду Правилника о поступању у ризичним ситуацијама по службена лица и друге запослене у центрима за социјални рад, који је презентовао члан УО Владимир Антић на „Октобарским сусретима“ одржаним у Нишу, 25. октобра 2022. године. „Аргумент“ је Правилник поклатио свим запосленима у социјалној заштити без обзира на чланство. Посебну позитивну реакцију на Правилник изразили су представници Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Обележавање Дечије недеље

Аргумент је заједно са Удружењем „Витезови осмеа“ из Новог Сада поводом обележавања Дечије недеље, у октобру, организовао састанак у Центру за породични смештај и усвојење у Ћуприји, који је окупио директоре и представнике Центара за породични смештај и усвојење са територије целе РС, представнике центара за социјални рад и представнике цивилног сектора. Своје искуство у раду Зштитника грађана у остваривању и заштити права деце, са нама је поделила заменица Заштитника грађана Јелена Станојевић са својим сарадницима из сектора за права деце и медијске секције. Фокус дискусије био је положај и степен остваривања права деце без родитељског старања у хранитељству. У свечаном делу састанка подељене су и четири награде за најбоље ликовне радове деце из хранитељских породица. Цео наградни фонд обезбедило је Удружење „Витезови осмеа“ из Новог Сада.

У духу Недеље толеранције

У даљој сарадњи ова два Удружења, у духу Недеље толеранције, у Ужицу је организован тренинг под називом „Међусобно јаки за изазов сваки“. Тренинг је организован као вид савремене аутентичне едукације са циљем да се кроз такмичарску форму учесници измисте из свакодневне рутине и на интелектуално креативан и релаксирајући начин такмиче за остваривање награде. Учествовали су ЦСР Ужице, Краљево и Трстеник и Центар за пружање локалних услуга Ужице.

У новембру, у Омладинском центру у Лозници на тему „Борба против трговине људима“ окупљенима је говорио председник скупштине Удружења Предраг Момчиловић.

Дана 24. 11. 2022. године у Чачку на трибини поводом 63 године рада Центра за социјални рад Чачак, испред Удружења, члан скупштине Владимир Атић, презентовао је тему „Послови старатељске заштите органа старатељства и одговорност за накнаду штете“.

У циљу заступања интереса чланства и запослених у социјалној заштити, као и неговање, развој и подизање јавне свести о значају хуманог поступања, недискриминације, равноправности, универзалних и међународно признатих људских права, друштвено одговорног рада, породичних вредности и делатности социјалне заштите у и изван РС, Аргумент је више пута реаговао на медијске нападе на запослене у социјалној заштити и самог система и поста БЕДЕМ СИСТЕМА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОД МЕДИЈСКИХ НАПАДА.

Објављеним чланком у дневном листу Новости под насловом „Центри не отимају децу због беде - они их штите“ Аргумент је осудио и скренуо пажњу јавности на неприхватљиве поједине политичке програме у предизборној кампањи, који су зарад остваривања краткорочних политичких циљева злоупотребили најсиромашније и најнезаштићеније чланове нашег

друштва и пласирали негативну кампању против центара за социјални рад и социјалне заштите уопште. У одбрану система изнели смо статистичке податке и законске оквире поступања запослених у свом раду у поступцима издвајања деце из биолошких породица.

Подношењем дисциплинске пријаве Адвокатској комори Војводине против адвоката Милине Дорић из Новог Сада због пријаве мајке мал. детета У.К. да адвокат Малина Дорић, објављује јавно фотографије на њеном ФБ профилу малолетне У.К. која је жртва насиља у породици, чијег оца заступа и који је процесуиран за насиље у породици, показали смо смелост и обавезу у заступању интереса деце пратећи све актере друштва који су било којом својом незаконитом радњом повредили корисника система социјалне заштите.

Пријавом Етичком одбору Коморе социјалне заштите против Весне Станојевић, координаторке Сигурне куће у Београду, поводом интервјуа датом дана 5. 10. 2022. године за електронско издање Портала Српског телеграфа „Република“, где је изнела правно и научно неутемељене ставове у вези права детета на контакт са родитељима са којима не живи, користећи свој статус и поверење које ужива институција коју води за саморекламарство, директним каљањем угледа делатности социјалне заштите, наносећи штету другим стручним радницима и социјалној заштити у целини, а себе представљајући као врсног познаваоца рада и праксе центара за социјални рад, Аргумент је још једном показао своју храброст и оданост својих чланова, како својој професији тако и жељу за суочавањем система наспрам и јачих од себе зарад очувања етике и морала у редовима својих колега.

У кабинету министарке Дарије Кисић, одржан је састанак струковних удружења социјалне заштите, на коме је била тема Инструкција МИНБПД о поступању у вези са реализовањем медијских активности од 7. 11. 2022. године.

Удружење је промовисало и позитивну праксу рада социјалне заштите и запослених кроз штампане медије у појединим локалним новинама.

Кроз рад правних секција упутили смо већи број иницијатива Заштитнику грађана, ресорним министарствима, Народној скупштини РС... у тражењу појашњења и бољих решења ради превазилажења свакодневних препрека и недоумица у раду центара за социјални рад.

Као председница, са пуно ентузијазма, вере у своје колеге, њихово знање, професионализам и рад, видим „Аргумент“ још јачим и важном кариком у систему социјалне заштите за будуће дане. Као своју сатисфакцију истичем велику колегијалност, разумевање и сарадњу, која влада у Удружењу и у то име се захваљујем свом тиму, који постаје сваког дана све јачи. Сматрам да ће време бити савезник „Аргументу“ и да ће своју пуну афирмацију добити кроз учешће у радним групама при доношењу и изменама и допунама норматива важних за делатност социјалне заштите.

Јулија Поповић, дипл. правник
Председница Удружења „Аргумент“

СВЕТЛО НА КРАЈУ ТУНЕЛА

ДРУШТВО ПСИХОЛОГА СРБИЈЕ

У организацији Друштва психолога Србије, секције психолога запослених у социјалној заштити, дана 25. 11. 2022. године одржана је Национална конференција „Положај психолога и психологије као науке у систему социјалне заштите“. Конференција је одржана он лајн, са почетком у 11 часова. Учеснике је поздравила председница Друштва психолога Србије, професорка, др Тамара Џамоња Игњатовић. Подржала је активности Секције психолога у социјалној заштити и узела активно учешће у дискусији која је уследила. Посебно значајно, било је обраћање директорке Коморе социјалне заштите, Сандре Перић. Својим присуством и подршком организацији коју је Комора обезбедила, Сандра Перић је ставила до знања да разуме проблеме који постоје у социјалној заштити као и спремност на сваки облик сарадње. Значајно учешће на Конференцији имао је Ненад Опачић, наш колега који је руководио Секцијом од 2018. године до 2022. године. Ненад је представио резултате истраживања које је Секција спровела и који су послужили као основа за организовање Конференције. Конференција је била акредитована од стране Коморе социјалне

заштите, и у складу са бодовном листом услова за стицање бодова за обнављање лиценце, предавач на националној конференцији остварује 15 активних бодова, а слушаца 5 пасивних бодова. Велику помоћ у организацији и техничкој подршци дали су Душко Кљајић и Марија Вукотић Одаловић.

У раду и у живој дискусији која се развила, учествовало је 140 психолога запослених у социјалној заштити. Истакли су проблеме које запајају у свакодневном раду. Пре свих, изражено је незадовољство положајем који имамо у систему након увођења метода вођења случаја. Психолози су постали „невидљиви“ јер већина обавља послове водитеља случаја, супервизора или руководиоца у центрима за социјални рад. Психологије као струке и науке, у систему, готово да и нема. Поред штете коју ми, као стручни радници имамо у систему, највећа штета коју проузрокује актуелни начин рада јесте она која се наноси корисницима услуга. Лошом применом метода вођења случаја, корисницима који улазе у систем социјалне заштите не пружа се одговарајућа и правремена услуга.

Колеге који су запослени у установама за смештај, а посебно колеге који раде у невладином сектору, скренули су пажњу на тешкоће са којима се сусрећу у свакодневном раду. Такође, одредили су смернице на који начин њихови проблеми могу да се разматрају у наредном периоду.

Лоша материјална ситуација у којој се налазе установе социјалне заштите, у великој мери ограничавају набавку савремених мерних инструмената. Недостатак тестовног материјала доводи психологе до тога да примењују тестове који су стандардизовани још шездесетих година прошлог века. Ако желе да примењују савременије тестове, често су приморани да копирају материјал што ствара читав низ других тешкоћа. Проблеми везани за чување тестовног материјала, па и онога који је употребљен, су стални за све оне који примењују тестове у раду са корисницима.

Колеге су истакле да им је организација овакве конференције веома значајна. Чињенице да је много колега са истим тешкоћама у раду, сазнање да нису сами и, пре свих, заинтересованост Друштва психолога за положај који имамо су социјалној заштити, истакнуте су као најважније.

Идеја да се током 2023. године организује конференција, у живо, којој би присуствовали психолози и на којој би били припремљени предлози за измену нормативног оквира који би побољшао положај психолога у систему социјалне заштите, изазвала је одобравање колега. Колеге су се изјасниле да би, веома радо, узели учешће у раду ове конференције. Такође, изразили су спремност да дају свој допринос у измени положаја у коме се налазе. За све учеснике је најважније сазнање било да нису сами и да Друштво психолога, као струковна организација, показује спремност да се овим проблемима бави.

Након конференције, и анализе повратних информација добијених од учесника, било је лако направити план активности за наредни период.

Као кључне тачке у плану рада, могу да се истакну:

- Организација стручне конференције која би била одржана пре Конгреса психолога током 2023.године
- Успостављање сарадње са осталим струковним удружењима, јер стручни радници, без обзира којом струком се баве, имају сличне проблеме;
- Организовање он лајн стручних конференција за психологе запослене у социјалној заштити, бар три пута годишње;
- Активније укључивање психолога запослених у социјалној заштити у рад Секције;

- Покретање иницијативе за евидентирање потреба психолога за специфичним инструментима психолошке процене за примену у социјалној заштити, на основу чега би се направио предлог за избор таквих инструмената који би се стандардизовали за употребу у нашој средини;
- Остваривање иницијалног контакта са центрима за социјални рад, установама за смештај и организацијама у невладином сектору који би омогућио спровођење даљих корака у набавци тестовног материјала за психологе.

Татјана Даничић, дипломирани психолог

О ЗЛОУПОТРЕБИ ТЕСТОВА

ДРУШТВО ПСИХОЛОГА СРБИЈЕ

У склопу активности Друштва психолога Србије на унапређењу позиције, знања и алата психолога запослених у систему социјалне заштите Србије, дошли смо и до података који указују да се у раду психолога не користе искључиво психолошки мерни инструменти који су валидни, стандардизовани и акредитовани од стране Института за психологију, и као такви купљени од овлашћених дистрибутера. Подаци надлежних инстутуција, али и искуства колега из праксе, указују да се психолошки мерни инструменти копирају и недозвољено дистрибуирају, ван одредби Закона и Правилника психолошке праксе.

На овај начин се мерни инструменти компромитују у смислу доступности трећих лица овом материјалу, са ризиком даље злоупотребе, али и поступка супротно Закону о ауторским и сродним правима (Службени гласник РС, бр. 104/2009, 99/2011 и 119/2012). Наиме, психолошки мерни инструменти су интелектуална својина, и као такви се не могу користити без дозволе аутора и/или овлашћеног носиоца права, не могу се умножавати и стављати у даљи промет и употребу без накнаде за ауторско право. Такође, по Закону о условима обављања психолошке делатности (Службени гласник РС, бр. 25/1996) психолошке мерне инструменте може у раду користити само дипл. психолог.

Како би заједнички радили на што уређенијем систему пружања психолошких услуга, ово писмо смо упутили и надлежним органима у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања РС. Надамо се да ћете предмет овог писма узети у обзир у свакодневном раду, као и да ћете своје сугестије за даље унапређење рада психолога упутити нашем удружењу.

Проф. др Тамара Џамоња Игњатовић,
Председница Друштва психолога Србије

ПОЗИВ ЗА ЧЛАНСТВО

ДРУШТВО ПСИХОЛОГА СРБИЈЕ

Позивамо Вас да подржите психологе запослене у Вашој установи

Првенствено желимо да Вам се захвалимо што подржавате професионални раст и развој својих запослених кроз стручно усавршавање. У наставку Вам представљамо низ бенефита које Ваши запослени психолози могу да остваре по питању свог стручног усавршавања уколико су чланови свог националног струковног удружења - Друштва психолога Србије.

Једном годишње Друштво организује Конгрес психолога Србије, који има међународни карактер, и окупља значајна светска имена као и домаће стручњаке из области психологије. Учешћем на Конгресу, психолози-стручни сарадници добијају бодове у области обавезног стручног усавршавања, с обзиром да је наш научно-стручни скуп сваке године акредитован од стране ЗУОВ-а и Коморе социјалне заштите. Уколико је психолог члан Друштва, установа добија попуст на котизацију.

Искористите значајно повољније цене чланарине за ране уплате, а Друштво је обезбедило и додатне попусте уколико се одлучите за групну уплату. Ако се за десет и више психолога из исте установе истовременео изврши уплата, добијате још 10% попушта.

- * Као активни члан Друштва (уплаћена чланарина за текућу годину), психолог:
- добија могућност да се стручно усавршава кроз акредитоване семинаре Центра за примењену психологију и учешће на научно-стручним скуповима Друштва, по бенефицираним ценама које важе само за чланове
- добија попуст на куповину стручних публикација
- право да преко Друштва акредитује семинар
- аутоматски постаје и члан Европске Федерације Психолошких Асоцијација (EFPA)
- добија бесплатно Психолошке новине, као и попуст на научни часопис „Психологија“
- отвара могућност да својим предлогом, иницијативом и иновацијом унапреди рад Друштва, и психолошке струке у глобалу

Позивамо Вас да подржите психологе запослене у Вашој установи, и уплатите преко установе за њих чланарину која до 28. фебруара 2023. године износи по повлашћеној цени 3.000,00 РСД на годишњем нивоу, док ће од 1. марта 2023. износити 4.000,00 РСД.

Ваше Друштво психолога Србије

ИЗАЗОВИ И ТЕШКОЋЕ У ЗАШТИТИ

ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ

„ДЕЦА СА ПРОБЛЕМИМА У ПОНАШАЊУ У СИСТЕМУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ У АП ВОЈВОДИНИ - ИЗАЗОВИ И ТЕШКОЋЕ У ЗАШТИТИ“

ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ

УВОД

СВРХА ИСТРАЖИВАЊА

Покрајински завод за социјалну заштиту је спровео истраживање „Деца са поремећајем у понашању у систему социјалне заштите у АП Војводини, изазови и тешкоће у заштити“ у 2021. години. Пратећи социјалне појаве и проблеме у области социјалне заштите на територији АП Војводине, Покрајински завод за социјалну заштиту (у даљем тексту Завод) је уочио да је социјална заштита деце са поремећајем у понашању изложена великом броју изазова и тешкоћа. У циљу добијања квантитативних и квалитативних података о деци са поремећајем у понашању у систему социјалне заштите и праксама које су заступљене у њиховој заштити, Завод се одлучио на спровођење истраживања како би на основу прикупљених података конципирао препоруке ради унапређења заштите ове циљне групе деце у систему социјалне заштите у АП Војводини.

ЦИЉЕВИ ИСТРАЖИВАЊА

- Сагледавање података о деци са поремећајем у понашању, примењеним мерама, услугама и активностима у њиховој заштити;
- Идентификовање тешкоћа и изазова у заштити деце са поремећајем у понашању са којима се суочавају професионалци у систему социјалне заштите;
- Оцена квалитета међусекторске сарадње у заштити деце са поремећајем у понашању;
- Идентификовање могућности за унапређење заштите деце са поремећајем у понашању;

На основу резултата истраживања конципиране су препоруке као полазна основа доносиоцима одлука на покрајинском и локалном нивоу за побољшање заштите деце са поремећајима у понашању, кроз развој услуга и подстицање квалитетније и одрживе међусекторске сарадње на локалном нивоу, у АП Војводини.

ОПИС МЕТОДОЛОГИЈЕ

Истраживањем је обухваћено свих 45 центара за социјални рад и 4 установе за децу и младе - домови за децу без родитељског старања са територије АП Војводине. Од 45 центара за социјални рад 41 односно 91% је доставило попуњене упитнике и сва 4 дома за децу и младе („Вера Радивојевић“ Бела Црква, „Мирослав Мика Антић“ Сомбор, „Споменак „Панчево и Дечије село Сремска Каменица). Упитнике су попуњавали супервизори у консултации са водитељима случаја у центрима за социјални рад, односно стручни радници у установама за смештај деце и младих.

За потребе истраживања су креирана два упитника – један за центре за социјални рад и други упитник за домове за смештај деце и младих. Прикупљање података је реализовано у периоду од 22. фебруара до 20. марта 2021. године, преко Информационог система за прикупљање обраду и анализу података „Аурора“.

У циљу што прецизнијег дефинисања предмета истраживања – циљне групе деце са поремећајима у понашању, у оквиру истраживања је креирано и Упутство за попуњавање упитника, које је садржало прецизно наведене и описане дијагностичке критеријуме за поремећаје у понашању код деце, који су преузети из Дијагностичког и статистичког приручника менталних поремећаја, Америчке асоцијације психијатара (ДСМ). Навођење дијагностичких критеријума искључиво је имало за циљ прецизно одређење циљне групе дефинисане у предмету истраживања, без намере за постављањем, диференцијацијом дијагноза или томе слично.

Упитник намењен центрима за социјални рад (ЦСР ДПП) садржао је 13 питања са понуђеним и слободно формулисаним одговорима¹ за прикупљање података о деци која испуњавају критеријуме за поремећаје у понашању, примењеним услугама и мерама,

¹ Упитник ЦСР ДПП

изазовима и тешкоћама у заштити и предлозима за унапређење рада. Упитник намењен домовима за децу и младе (ДОМ ДПП)² садржао је 9 питања са понуђеним и слободно формулисаним одговорима, ради прикупљања података о деци која испуњавају критеријуме за поремећаје у понашању на смештају, предузетим активностима, изазовима и тешкоћама у њиховој заштити и предлозима за унапређење рада.

Прикупљени су подаци за децу (0 - 17 година) на активној евиденцији центара за социјални рад и на смештају у домовима за децу и младе на дан 31. 1. 2021. године и предузетим мерама, услугама, интервенцијама и активностима током претходне године до 31. 1. 2021. године.

ДЕЦА СА ПОРЕМЕЋАЈЕМ У ПОНАШАЊУ

Поремећаји понашања представљају хетерогену групу поремећаја са вишеструким чиниоцима настанка. Један су од најдоминантнијих поремећаја деце и адолесцената, како по учесталости појаве (процењује се да се око 20% свих поремећаја у оквиру дечије психијатрије односи на поремећаје понашања), тако и у односу на ране и касне последице које са собом носе.

Поремећај понашања као јасно утврђена психијатријска категорија разликује се од малолетничког преступништва као правне категорије.

Како се дефинише поремећај понашања код деце?

Главна карактеристика поремећаја у понашању је устаљен образац понашања којим се нарушавају права других и крше основне узрасту примерене социјалне норме и правила.

Поремећаје понашања карактерише понављано и трајно присуство антисоцијалног, агресивног и изазивачког понашања, које се у значајној мери разликује од социјално очекиваног понашања за узраст и по чему се разликују од дечијег несташлука или адолесцентног бунта.

Развој деце и адолесцената је праћен бројним изазовима и тешкоћама који могу довести до успоравања, застоја, регресија или озбиљних поремећаја у њиховом функционисању и развоју. Деца током развоја повремено и у одређеним ситуацијама могу испољити одређене емоционалне и проблеме у понашању, већина тих проблема се сматра делом нормалног процеса развоја и одрастања.

² Упитник ДОМ ДПП

Међутим када се развојни проблеми устале и акумулирају, када својом учесталашћу и озбиљношћу почну озбиљно да угрожавају и ометају даљи развој и функционисање, онда се они називају поремећаји и захтевају стручну, терапеутску интервенцију. Поремећај понашања као јасно утврђена психијатријска категорија разликује се од малолетничког преступништва као правне категорије. Главна карактеристика поремећаја у понашању је устаљен образац понашања којим се нарушавају права других и крше основне узрасту примерене социјалне норме и правила. Поремећаје понашања карактерише понављано и трајно присуство антисоцијалног, агресивног и изазивачког понашања, које се у значајној мери разликује од социјално очекиваног понашања за узраст и по чему се разликују од дечијег несташлука или адолесцентног бунта. У оквиру ДСМ класификације поремећај понашања је дефинисан сетом дијагностичких критеријума.

У циљу сагледавања разлике између са једне стране повремених, а са друге стране устаљених образаца понашања код деце - који се дијагностикују као поремећаји према ДСМ класификацији и захтевају специфичнију заштиту у оквиру система социјалне заштите (и других повезаних система), у истраживању су коришћени дијагностички критеријуми за наведене поремећаје као критеријуми за одређење циљне групе као предмета истраживања.

Прикупљени су подаци о деци која с обзиром на испољене проблеме у понашању могу да се уврсте у неки од наведених поремећаја у понашању:

1. Поремећај понашања;
2. Поремећај понашања са емоционалном неосетљивошћу;
3. Опозиционо негативистички поремећај;
4. Поремећај контроле агресивности са непредвидивим експлозивним агресивним испадима.

1. ПОРЕМЕЋАЈ ПОНАШАЊА

Постављање дијагнозе захтева присуство три или више симптома од 15 доле набројаних у последњих 12 месеци, при чему најмање један мора да буде присутан у последњих 6 месеци.

Агресивност према људима и животињама

1. Често кињи прети и застрашује друге;
2. Често започиње и ступа у физичке обрачуне;
3. Користи средства и оружје којима другима може нанети озбиљне повреде (цигле, нож, палице, разбијене флаше...);
4. Био је физички окрутан према људима;
5. Био је физички окрутан према животињама;
6. Крао је од присутних жртава;
7. Принуђивао је друге на сексуалне активности;

Уништавање имовине

8. Намерно подметао пожар да изазове штету;
9. Намерно уништавао имовину других;

- Неискреност преваре и крађе
10. проваљивао у туђи стан, кола, зграду;
11. често се користи лажима и преварама ради остваривања добити, привилегија или избегавање обавеза;
12. крао је вредне ствари без контакта са жртвама;

- Озбиљно кршење правила и норми
13. често остаје ноћу напољу и поред забрана родитеља, старатеља са почетком испољавања понашања пре 13 године живота;
14. бежи од куће и остаје преко ноћи;
15. бежи из школе са почетком испољавања понашања пре 13 године живота.

2. ПОРЕМЕЋАЈ ПОНАШАЊА СА ЕМОЦИОНАЛНОМ НЕОСЕТЉИВОШЋУ

Емоционална неосетљивост је операционализована преко четири групе симптома а за дијагностиковање потребно је два који су присутна током 12 месеци.

1. Недостатак осећања, кривице и кајања

Дете се не осећа кривим ако учини нешто недозвољено или погрешно. Испољава недостатак бриге о негативним последицама својих акција и понашања по друге а жаљење изражава само када је ухваћено на делу или када му је забрањено казна.

2. Озбиљан недостатак емпатичности

Дете се описује као хладно, небрижно, незаинтересовано за друге једноставно занемарује и не уважава осећања других. Не брине о последицама свог понашања искључиво је усмерено на себе чак и у случајевима када је понашање изазвало тешке последице или повреде других.

3. Небрига око сопственог понашања и општег владања

Дете не показује забринутост око свог слабог и неадекватног понашања као ни у вези школског успеха или других важних активности. Сходно томе не труди се да унапреди своје понашање, успех или углед чак када су захтеви јасно дефинисани. Дете криви друге и околности за своје пропусте и грешке, неуспехе и сходно томе настоји да манипулише другима уместо да мења и унапређује себе.

4. Површне или рестриктивне емоције

Дете ретко и на веома рестриктиван начин изражава сопствена осећања а још ређе и оскудније испољава емоције према другима. У случају да изражава осећања према другима и у присуству других онда то чини на површан, плитак и неискрен начин ради манипулације, изазивања саосећања и сажаљења, придобијања поверења и заштите.

3. ОПОЗИЦИОНО НЕГАТИВИСТИЧКИ ПОРЕМЕЋАЈ

Наведени поремећај може бити независан или истовремено испољен са напред наведеним поремећајима у понашању. За утврђивање овог поремећаја потребно је четири или више симптома у трајању од најмање 6 месеци.

Симптоми:

1. често се разљути и губи контролу плаховите је нарави;
2. често се препире са одраслима;
3. често пркоси, супротставља се или отворено одбије да се повинује захтевима и правилима одраслих;
4. често намерно омета и узнемирава друге;
5. често криви друге за своје пропусте или понашање;
6. често испољава преосетљивост. Лако се узнемири или га раздраже поступци других;
7. често је љут или озлојеђен;
8. често је пакостан или осветољубив.

4. ПОРЕМЕЋАЈ КОНТРОЛЕ АГРЕСИВНОСТИ СА НЕПРЕДВИДИВИМ ЕКСПЛОЗИВНИМ АГРЕСИВНИМ ИСПАДИМА

Испади поремећаја контроле агресивности који се испољавају:

1. вербалном или физичком агресијом према другима који се појављује најмање два пута недељно у последња три месеца;
2. изливи беса и агресивности, најмање три испада током 12 месеци који изазивају озбиљну штету, уништавање имовине, физички напад на људе или животиње;

(Важно је напоменути да изливи агресивности нису планирани, нити извршени ради остваривања одређеног циља и добити).

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА У ЦЕНТРИМА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

ПОДАЦИ О ДЕЦИ

Узрасна и полна структура деце са поремећајем у понашању на активної евиденцији ЦСР на дан 31. 1. 2021. године

На активної евиденцији центара за социјални рад на дан 31. 1. 2021. године налазило се укупно 873 деце која испољавају поремећај понашања, у складу са критеријумима дефинисаним у истраживању. Од тог броја, дечака је 671 (77%), а девојчица 202 (23%). Удео деце узраста од 15 до 17 година је 72%, док је удео деце узраста од 6 до 14 година 28%.

На узрасту од 3 до 5 године центри су евидентирали једно дете са поремећајем у понашању.

Деца са поремећајем у понашању према средини где је дете, на дан 31. 1. 2021. године

Од укупно 873 деце са поремећајем у понашању 693 деце је у биолошким породицама (80%), док је 157 (18%) на смештају у оквиру система социјалне заштите. Међу децом која су на смештају, највећи број је у хранитељским породицама (60 деце), на домском смештају је 43 деце, у сродничким хранитељским породицама је 27 деце, код старатеља или сродника је 23 и 4 деце је било на смештају у прихватилиштима. За 20 деце је евидентирана опција „нешто друго“ (што није спецификовано).

Број деце која су током 2020. године и до 31. 12. 2021. године из биолошке породице први пут упућена на смештај у систему социјалне заштите према врсти смештаја на који су упућена

Током 2020. године до 31.1.2021. године, на смештај у систему социјалне заштите по први пут је упућено 49 деце, што је око трећине (31%) од укупног броја деце са поремећајем у понашању која су се налазила на смештају на дан 31.1.2021. године. На породични смештај је упућено 32, а на домски смештај 17 деце.

Промене смештаја

Од укупно 157 деце на смештају, у периоду током претходне године до 31. 1. 2021. године, 49 деце (што је око трећине или 31% деце на смештају) мењало је смештај. Евидентирали смо све врсте промена – и промене врсте смештаја (на пример из хранитељске породице на домски смештај или обрнуто) и промене где није било промене врсте смештаја али је дете мењало породицу или дом.

Заступљеност разлога због којих је дошло до промене смештаја - за децу која су била на породичном смештају

Код 42 деце на породичном смештају је евидентирано да је било промена смештаја. Најчешћи разлог је што хранитељска породица није могла да задовољи потребе детета услед промена у психофизичком стању детета - код 24 деце, што је 57% од укупног броја деце код које су евидентирани промене на породичном смештају, случајеви занемаривања и злостављања од стране хранитеља су евидентирани као разлог промене смештаја код 5 деце, хранитељске породице неадекватно су обављале своју улогу код 4 деце, а лични разлози хранитеља одустанак од хранитељства или сметње у психофизичком здрављу хранитеља су евидентирани као разлози у 9 случајева.

Заступљеност разлога због којих је дошло до промене смештаја - за децу која су била на домском смештају

За 11 деце на домском смештају је евидентирано да је било промена смештаја: 5 деце је премештено из једне установе у другу, 2 деце је самовољно напустило установу, за 1 дете је престала васпитна мера - што је био разлог промене смештаја. Други разлози (престанак права на Матерински дом; Установа и две хранитељске породице се бар једном недељно обраћају Центру са захтевом да се деца изместе, што није учињено јер немамо друго решење за ту децу; Повратак у породицу порекла) су евидентирани у 3 случаја. Није било деце код које је премештај у хранитељску породицу разлог промене смештаја.

Број деце према дужини трајања смештаја у систему социјалне заштите

Највећи број деце која су на смештају у систему социјалне заштите налази се на смештају релативно дуго. Чак 69% деце је на смештају у распону од 2 до 10 година. Тачније највећи проценат деце 36% је на смештају од 6 до 10 година, затим 33% од 2 до 5 година. Следи удео од 17% која су на смештају 1 до 2 године, 7% до 6 месеци, 5% од 11 до 19 година и 2% од 7 месеци до 1 године.

Број деце која су током 2020. године и до 31. 1. 2021. године била под неком врстом психијатријског третмана и праћења (психотерапеутски третман, медикаментозна терапија и сл.) и број деце која су била хоспитализована због поремећаја у понашању у истом периоду

Од укупно 873 деце са поремећајем у понашању 126 деце (14%) је под неком врстом психијатријског третмана и праћења, а 41 дете (5%) је захтевало и хоспитализацију због поремећаја у понашању.

Највећи број деце која су обухваћена психијатријским третманом узраста је од 6 до 14 година (67 деце), а затим узраста од 15 до 17 година 59 деце. У односу на своју узрасну групацију, добијамо податак да је 28% деце са поремећајем у понашању узраста од 6 до 14 година под психијатријским третманом, док је тај удео код деце узраста од 15 до 17 година знатно нижи и износи 9%.

Деца из АП Војводине хоспитализована су у Клиничком центру Војводине на оделењу за дечију и адолесцентну психијатрију, на Институту за здравствену заштиту деце и омладине, на Клиници за психијатријске болести "Др Лаза Лазаревић" у Београду, Клиничком центру у Нишу на оделењу психијатрије, као и на оделењима општих болница у АП Војводини (у Зрењанину и Сенти).

Мере, услуге и интервенције током 2020. године и до 31. 1. 2021. године³

Најчешћа пракса центара за социјални рад у раду са децом са поремећајем у понашању јесу интервенције у виду саветодавног рада са дететом и породицом и заступања и посредовања код других институција и организација – ове интервенције су евидентирани код 800 деце (92% од укупног броја деце са поремећајем у понашању). У знатно мањем обиму, али следеће по заступљености јесте упућивање на дневне услуге у заједници (246 деце) и саветодавно - терапијске и социјално - едукативне услуге (222 деце), што је евидентирано код укупно 468 деце или 54% од укупног броја. За 202 деце су изречене васпитне мере, а за 77 васпитни налози. Мере старатељске заштите за 151 дете, а мере у односу на родитеље - лишење родитељског права код 103 деце и надзор над вршењем родитељског права код 21 детета. Упућивање на смештај (прихватилиште, породични и домски смештај) код укупно 106 деце, мере безбедности за 6 деце и малолетнички затвор за 4 деце.

Конференције случаја

Услед потешкоћа у заштити деце са поремећајем у понашању у оквиру само једног система центри за социјални рад су у периоду током 2020. године до јануара 2021. године организовали за 100 деце конференције случаја како би се интегративним приступом, укључивањем и других система (здравства, просвете, правосудја, полиције и др) организовала заштита у најбољем интересу детета. Дакле, можемо рећи за 11% од укупног броја деце центри за социјални рад су кроз интегрисани приступ решавали заштиту детета.

Међусекторска сарадња у заштити деце са поремећајима у понашању

Сарадња је оцењена највишим оценама када се ради о полицији (просечна оцена 4,2), затим са тужилашвом, судовима, институцијама образовања и здравства. Сарадња унутар система социјалне заштите са центрима за социјални рад је релативно ниско оцењена, као и са другим пружаоцима услуга у систему социјалне заштите. Цивилни сектор ретко се препознаје као сарадник, у случајевима где је било сарадње, оцењена је са највишом оценом. У спорадичним случајевима је наведено да је сарадња остварена са Црвеним крстом.

Изазови и тешкоће у заштити деце са поремећајима у понашању

На основу одговора које су дали представници центара за социјални рад може се закључити да се изазови и тешкоће у заштити деце са поремећајима у понашању могу груписати у следећих неколико области:

- Изазови и тешкоће генерално у вези са смештајем (резиденцијални и породични),
- Изазови и тешкоће у вези са резиденцијалним смештајем,
- Изазови и тешкоће у вези са породичним смештајем,
- Изазови и тешкоће које се односе на функционисање здравственог система и/или сарадњу са здравственим системом,
- Изазови и тешкоће у вези са остваривањем сарадње са различитим системима у реализацији заштите деце са поремећајем у понашању,
- Изазови и тешкоће у вези са капацитетима центара за социјални рад,
- Изазови и тешкоће у вези са услугама на локалном нивоу,
- Изазови и тешкоће који специфични и нису могли да буду сврстани у једну од горе наведених области.

У даљем тексту дајемо закључке по горе наведеним областима и ради илустрације преглед одговора из упитника које су дали представници центара за социјални рад:

Изазови и тешкоће генерално у вези са смештајем (резиденцијални и породични)

Из одговора се може закључити да се од стране ЦСР види генерално као проблем ситуација када постоји потреба за смештајем детета са поремећајем у понашању, нарочито деце старијег узраста, такође се указује на проблем „закаслелог“ реаговања што за последицу има усложњавање проблема.

Адекватан смештај деце са поремећајима у понашању представља генерално проблем; недостатак установа за адекватан третман деце са овом врстом тешкоћа посебно која су кривично неодговорна, деца са поремећајем у понашању лакше буду смештена уколико су нижег узраста док је за старије готово немогуће обезбедити хранитељску породицу; у пракси често деца „добују третман и смештај“ када постану кривично одговорни (Завод или ВПД); недостатак смештајних капацитета (породице, установе) у случајевима када су деца без родитељског старања.

Изазови и тешкоће у вези са резиденцијалним смештајем

Изазови и тешкоће виде се у највећој мери кроз одбијање захтева за смештајем од стране домова, несензибилисаност домова, неадекватну организацију и недостатак и/или исцрпљеност стручног кадра у домовима.

Постојеће установе углавном одбијају захтеве за смештај деце са поремећајем у понашању, нарочито психички оболеле деце; недовољно смештајних капацитета у установама социјалне заштите; домови за децу одбијају захтеве за пријем јер немају запослене лекаре 24 часа; ниска сензибилност установа социјалне заштите за смештај деце са поремећајем у понашању; неадекватна организација установа социјалне заштите (неквалитетно организовање слободног времена, без контроле); Дом за децу и омладину у Нишу је „на измаку снаге“; немогућност смештаја у адекватну установу социјалне заштите, приједи су одбијени са различитим образложењима и попуњеност капацитета установа социјалне заштите; велики проблем представља отежан смештај деце са поремећајем у понашању у установе социјалне заштите; отежан смештај у установу социјалне заштите.

Поједини одговори конкретно указују на проблем непостојања социјално здравствених установа:

Не постоје медицинско - социјалне установе за смештај деце са поремећајем у понашању; не постоје установе социјалне заштите за децу са поремећајима у понашању (прихватилиште, домски смештај), програм интензивног третмана (ПИТ) такође не постоји; недостаје адекватна специјалистичка здравствена услуга; непостојање специјализоване установе и специјализованих хранитељских породица; непостојање здравствено социјалне установе; проблем је у смештају деце са комбинованим сметњама; недостатак смештајних капацитета за децу са комбинованим сметњама.

Изазови и тешкоће у вези са породичним смештајем

Када је породични смештај у питању центри за социјални рад проблеме виде у несензибилисаности, исцрпљености и недовољној едукованости хранитељских породица.

Хранитељи углавном не прихватају на породични смештај децу са поремећајима у понашању наводећи да немају капацитета да одговоре на потребе ове деце; несарадња са хранитељима; недовољно сензибилисане хранитељске породице; хранитељи су исцрпљени, често се обраћају са захтевима да се деца преместе из њихових породица; оптужбе на рачун стручних радника ЦСР сматрајући да се ЦСР

недовољно ангажује; нема заинтересованих хранитеља за децу са поремећајима у понашању.

Поједини одговори конкретно указују на проблем непостојања специјализованих хранитељских породица:

Непостојање специјализованих хранитељских породица, односно породица које би биле посебно едуковане за смештај деце са поремећајем у понашању.

Изазови и тешкоће које се односе на функционисање здравственог система и/или сарадњу са здравственим системом

Из одговора се може закључити да се изазови и тешкоће виде у недостатку стручних ресурса (дечијих психијатара) на локалу али и тешкоће које произилазе из несарадње и/или неусклађености два система да заједнички раде на заштити детета.

Недостатак стручних ресурса (дечијих психијатара) на локалном нивоу (у четири одговора је овај проблем конкретно наведен); недостатак саветодавних услуга; болнице не задржавају децу дуже од 15 дана (након прописане терапије нема индикација за даље задржавање); незадржавање деце на хоспиталном лечењу када је то потребно; често се дешава да деца већ након неколико дана хоспитализације буду пуштена „на викенд“ а након тога одбијају да се врате; неосетљивост здравствене службе за хитно предузимање мера када је то неопходно; неблаговремено препознавање и дијагностика поремећаја у понашању; недовољна усклађеност система социјалне заштите и здравственог система (несензибилисаност здравственог система за ову категорију деце); тешкоће у заказивању прегледа.

Изазови и тешкоће у вези са остваривањем сарадње са различитим системима у реализацији заштите деце са поремећајем у понашању

Из одговора се може закључити да се изазови и тешкоће виде у највећој мери у смислу непостојања сарадње и координисаног, усклађеног рада у заштити деце.

Неадекватна сарадња са здравственим институцијама, покушај других система да пребаце Центру свој део посла (школе), нема свеобухватног реаговања и реализовања секторске сарадње, актуелно свако из свог ресора, дијагноза поремећај понашања се најчешће описује као „безобразлук“ који се као такав детектује углавном у школској средини, неадекватна сарадња система заштите (школе, здравства, ЦСР), системи наступају из корпуса сопствених правила често без квалитетног одговора на дететове потребе, отежана интерсекторска сарадња.

³ Једно дете могуће је било евидентирати код више услуга, мера, интервенција, односно за једно дете могуће је да је примењено више услуга, мера или интервенција

Изазови и тешкоће у вези са капацитетима центара за социјални рад

Центри за социјални рад тешкоће имају у остваривању сарадње и раду са родитељима и биолошком породицом деце, као и у директном раду са децом.

Недостатак стручног кадра у ЦСР; несарадљиви родитељи; отежана сарадња са биолошком породицом; лоша сарадња са поједним родитељима; несарадња родитеља; отежана сарадња са родитељима који проблем искључиво делегирају на дете, не виде одговорност у сопственом функционисању; проблем представља и отежано доношења одлуке о хоспитализацији деце чак и у ситуацији када је присутан акутни здравствени проблем; придруживање детету са проблемима ради адекватније сарадње, успостављање односа међусобног поверења; недостатак увида и прихватање одговорности од стране детета, затвореност у комуникацији, минимизирање проблема, идеализовање сопствене ситуације, родитељи немају адекватан увид у стање и потребе детета; заштита малолетних лица која се налазе у скитњи, заснивају ванбрачне заједнице или имају психијатријска обољења у погледу тешкоћа у мотивисању и реализацији адекватног смештаја када се утврди да родитељи не поседују капацитете за одговорно родитељство; непоштовање васпитних налога; неблаговремена и неадекватна стручна помоћ;

Изазови и тешкоће у вези са услугама на локалном нивоу

Из одговора се може закључити да се изазови и тешкоће виде у смислу недостајућих капацитета на локалном нивоу и неразвијености услуга и других видова подршке за децу са поремећајем у понашању и породице. Поред неразвијености услуга истакнут је и проблем у вези са попуњеношћу капацитета прихватилишта и ситуацијама када прихватилишта одбијају пријем деце.

Неразвијеност општине; непостојање услуга на локалном нивоу; нема ресурса и услуга које се пружају родитељима и деци са поремећајем у понашању; недостатак одговарајућих услуга и установа за смештај; недостатак адекватних услуга у локалној заједници; одсуство ресурса локалне заједнице; непостојање пружаоца услуга; недостатак институција које би пружиле стручну подршку деци са проблемима у понашању пре њиховог институционалног збрињавања; недостатак саветодавних услуга; недостатак услуга у заједници за децу са поремећајем у понашању; непостојање адекватних услуга у заједници за децу са поремећајима у понашању; недостатак локалних услуга за подршку - породично саветовалиште, психотерапија, брзо изгарање одраслих чланова породице који се о деци старају и

недовољна подршка коју имају; недостатак ресурса на локалу у виду прихватилишта, саветовалишта и специјализованих хранитељских породица за рад са децом са овим проблемима у понашању.

Прихватилишта не желе да приме такву децу; у нашем округу не постоји прихватилиште, прихватилишта из других округа не могу да прихвате децу са наше територије; попуњеност капацитета прихватилишта.

Изазови и тешкоће који су специфични и нису могли да буду сврстани у једну од горе наведених области

Језичке баријере код деце националних мањина; стигматизација и одбацивање деце од стране вршњака; недостатак континуираних програма интензивног третмана.

Предлози центара за социјални рад који би могли да допринесу унапређењу рада у заштити деце са поремећајима у понашању

Када је породични смештај у питању, центри за социјални рад као решење виде развој специјализованог хранитељства за децу са поремећајем у понашању, што би подразумевало развој специјализованих програма обуке и континуиране обуке за стручњаке и хранитељске породице. Један од предлога је и изнаћи начине за додатно мотивисање хранитеља за смештај деце са поремећајима у понашању.

Што се тиче резиденцијалног смештаја, решења се виде у оснивању установа које ће бити специјализоване за децу са поремећајем у понашању али и едукацији запослених у постојећим установама за децу и младе. Посебно се види као проблем смештај старијих малолетника, јер је то групација деце која је нарочито изазовна за рад, како центрима за социјални рад тако и стручним радницима у установама, па би оснивање специјализованих установа допринело у великој мери решавању овог проблема.

Стручни изазов представља и рад са децом са менталним сметњама, која имају потребу за неком врстом психијатријског третмана, а неретко и хоспитализацијама. Ова групација деце захтева такође специфичну врсту заштите коју је тешко обезбедити само уз ресурсе постојећих установа за децу и младе и породичног смештаја у систему социјалне заштите, али и недовољних ресурса других система на локалном нивоу (на пример нема дечијих психијатара у многим општинама и градовима, нису развијене услуге психолошког саветовања и психотерапије за децу).

Предлози тако, иду у правцу оснивања социјално - здравствених установа, када је потребно за децу са овом врстом проблема обезбедити и смештај.

За потребе ургентног смештаја неопходно је да постоји довољан број прихватилишта, равномерно географски распрострањених која ће покривати територију покрајине.

Предлози који се односе на здравствени систем произилазе из тешкоћа стручњака у систему социјалне заштите да одговоре на одређене потребе деце, а тичу се повећања доступности психијатријских и психотерапеутских услуга за децу. Прилике за унапређење заштите се виде кроз оснивање развојних саветовалишта при општинским и градским домовима здравља. Центри за социјални рад очекују већи допринос здравственог система у заштити деце, разрађене процедуре сарадње, олакшице у заказивању прегледа, као и у дужем задржавању на опсервацији и лечењу када су деца хоспитализована.

Центри за социјални рад сарадњу са другим системима на локалном нивоу виде као веома значајан ресурс који треба унапредити, кроз подизање свести представника у локалној самоуправи, унапређење сарадње са институцијама здравства, са образовним институцијама у раној идентификацији деце и превентивном раду, већем степену укључивања стручних педагошко - психолошких служби у школама. Поред процедура у сарадњи које треба да постоје неопходна је сарадња у решавању специфичних проблема у појединачним случајевима.

Унапређење интерних капацитета центри за социјални рад виде кроз повећање броја запослених.

Јачање локалних ресурса и развој локалних услуга је по виђењу центара за социјални рад најзначајнији ресурс и у том делу је највише предлога дато за унапређење. Могућности се виде кроз подизање свести локалне самоуправе и других институција о важности међусекторске сарадње и развијању услуга. Дати су предлози и за формирање локалних међусекторских тимова. Неопходан је развој саветодавно терапијских и социјално едукативних услуга, као и клубова или дневних боравака за децу и младе, са понудом адекватних и разноврсних садржаја где би се са децом радило на васпитном раду и где би деца на квалитетан али и структурисан начин могла да проводе слободно време. Услуге појачаног третмана (ПИТ) за децу и услуге саветодавног рада са родитељима. Неопходан је већи степен укључивања организација цивилног друштва. Неопходни су подстицаји да се садржаји за децу и родитеље омогуће кроз програмске и пројектне активности постојећих услуга. Неопходно је више превентивних активности, кампања за подизање свести и сензибилизацију запослених у свим системима, неопходне су специфичне едукације за стицање знања и вештина за рад са децом са поремећајем у понашању.

⁴ Стакић Ђ.(2016). Делотворни програми третмана за децу и адолесценте са поремећајем у понашању: Београд: Центар за примењену психологију.

⁵ Превенција и третма поремећаја понашања-ФАСПЕР. Зборник радова, децембар 2012.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА У УСТАНОВАМА ЗА СМЕШТАЈ ДЕЦЕ И МЛАДИХ

ПОДАЦИ О ДЕЦИ

Број деце са поремећајем у понашању у установама за смештај деце и младих на територији АП Војводине на дан 31. 1. 2021. године, према узрасту и полу

У четири установе за смештај деце и младих у АП Војводини, према збирним подацима из годишњег извештаја за 2020. годину укупан број деце на смештају на дан 31. 12. је био 179. Број деце на смештају која испуњавају критеријуме за дијагностиковање поремећаја у понашању на дан 31. 1. 2021. године је 57 односно 32% од укупног броја деце која користе услугу смештаја. Разлика према полу је у корист дечака који чине 70%, а девојчице 30% укупног броја деце са поремећајем у понашању.

Број деце која су под неком врстом психијатријског третмана и праћења (психотерапеутски третман, медикаментозна терапија и сл.) и број деце која су била хоспитализована због поремећаја у понашању

Од укупно 57 деце са поремећајем у понашању у установама, 48 је под неком врстом психијатријског третмана и праћења, што је 82% укупног броја деце са поремећајем у понашању која су на смештају. 10 деце је било хоспитализовано.

Посматрано према узрасту, 26 деце која су под психијатријским третманом је узраста од 6 до 14 година, а 22 деце од 15 до 17 година. Посматрано по узрастним групацијама, 90% деце узраста од 6 до 14 година обухваћено је неком врстом психијатријског третмана, док је тај удео код деце узраста од 15 до 17 година 79%. 10 деце је било на хоспиталном лечењу.

Када је за то постојала потреба, деца су хоспитализована у Клиничком центру Војводине на одељењу за дечију и адолесцентску психијатрију и на Институту за ментално здравље у Београду.

Специфичности стручног рада са децом са поремећајем у понашању у установама за смештај

Програми⁴ третмана се уопштено могу дефинисати као сет координираних услуга и активности које поседују - научним истраживањима утврђен висок степен успешности у остваривању жељених исхода. Најпознатија⁵ анализа програма и интервенција за децу и младе (Wilson,1998) сврстава успешне програме

у следеће категорије: 1. програми индивидуалног саветовања, програме за младе на пробацији, саветовање у оквиру мултисистемске терапије 2. програми унапређивање интерперсоналних вештина, тренинг социјалних вештина, тренинг замене агресивног понашања 3. бихејвиорални програми: програм унапређења породичног функционисања, програм заснован на уговарању као методи бихејвиоралне терапије, когнитивни програми медијације, тренинг отпорности на стрес 4. мултимодални програми. Одабир програма третмана зависи од низа фактора од којих су најважнији индивидуалне карактеристике детета, породице, врсте поремећаја, срединских услова, места примене, ресурса за примену како финансијских тако и кадровских и др.

Програми третмана намењени деци са поремећајем у понашању који се примењују у установама за смештај деце и младих

Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“ Бела Црква и Дом за децу и омладину „СОС Дечије село др Милорад Павловић“ у Сремској Каменици примењују један облик Бихејвиор - менаџмент програма (БМП) који је базиран на принципима теорије социјалног учења, у питању је систем бодова и нивоа (СБН). Систем бодова и нивоа се примењује са циљем увећања жељеног и смањења непожељног понашања код деце.

Дом за децу и омладину „Мирослав - Мика Антић“ Сомбор и Дом за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ у Панчеву у оквиру стручног рада не примењују неки одређени програм третмана.

Стручни рад са децом на смештају у установама па и са децом са поремећајем у понашању подразумева активности које имају за циљ усмеравање и подстицање просоцијалног понашања деце. Поред програма СБН, примењује се групни и индивидуални рад у складу са индивидуалним потребама деце који је нарочито усмерен ка саветодавно едукативним активностима, разним креативним и едукативним

радионицама и спортским активностима прилагођеним способностима и интересовању детета.

Конференције случаја

За 3 деце која су на смештају у установама током 2020. године и до 31. 1. 2021. године организована је конференција случаја, како би се интегративним приступом, укључивањем и других система организовала заштита у најбољем интересу детета.

Међусекторска сарадња у заштити деце са поремећајима у понашању

Од стране установа за смештај деце и младих највишим оценама је оцењена сарадња са здравством (просечна оцена 4,5), затим са полицијом и институцијама образовања, судовима, центрима за социјални рад и тужилашвом. Сарадња унутар система социјалне заштите са другим пружаоцима социјалне заштите је најниже оцењена (просечном оценом 1).

У поређењу са оценама сарадње које су дали центри за социјални рад може се уочити да је сарадња установа за смештај деце и младих са системима здравства, образовања и полицијом оцењена нешто вишим просечним оценама. Сарадња унутар система социјалне заштите (са центрима за социјални рад и другим пружаоцима) је и код установа као и код центара за социјални рад оцењена најнижим оценама.

Изазови и тешкоће у заштити деце са поремећајима у понашању

На основу одговора које су дали стручни радници установа за смештај деце и младих може се закључити да се изазови и тешкоће у раду са децом са поремећајем у понашању могу груписати у следеће области:

- Осигурање безбедности деце
- Тешкоће у организацији рада установе
- Сарадња

Безбедност деце

Установе у организацији свог рада имају континуирани проблем да осигурају заштиту психофизичког здравља деце и контролу њиховог кретања ради осигурања безбедности. Нарочито су изазовна деца која су склона бекствима из установе и претњама суицидом. Запослени у установама имају задатак да реализују рад са децом тако да се максимално превенира озбиљност поремећаја у понашању, извршење кривичних дела и малолетничко преступништво.

Тешкоће у организацији рада установе

Организација рада установе и живота деце на смештају под великим је утицајем групне динамике и квалитета атмосфере у групама деце, које су најчешће хетерогене по полу и узрасту и са присутним поремећајима у понашању. Тешкоће у организацији рада произилазе из недовољног броја запослених за квалитетан рад са таквим структурама група, укључујући ту и потребу за медицинским особљем када су на смештају деца која имају вишеструке поремећаје и потребна им је медикаментозна терапија. Недовољно је васпитног особља у односу на потребу за интензивнијим васпитним радом са децом и ефикаснијом реализацијом програма третмана.

Сарадња са другим системима

Заштита деце са поремећајем у понашању која су на смештају у установама била би свеобухватнија

и олакшана уз доступне ресурсе здравственог система - третмана за децу ван установе од стране дечијих или адолесцентних психијатара и психолога при саветовалиштима за децу и младе у домовима здравља.

Предлози установа за смештај који би могли да допринесу унапређењу рада у заштити деце са поремећајима у понашању

Развој нових услуга и установа – представници установа виде могућност за унапређење рада са децом која имају поремећаје у понашању, кроз формирање специјализованих услуга и установа у којима би се реализовали програми третмана са децом.

Ресурсе постојећих установа неопходно је ојачати кроз повећање броја запослених и стручне едукације за рад са децом и младима са поремећајима у понашању.

Сарадњу у локалној заједници је неопходно ојачати кроз информисање јавности и бољу сарадњу са службама у ужој и широј заједници.

ЗАКЉУЧЦИ

Прикупљени подаци из центара за социјални рад и установа за смештај деце и младих у АП Војводини у оквиру истраживања „Деца са поремећајем

у понашању у систему социјалне заштите у АП Војводини, изазови и тешкоће у заштити“ сумарно се могу приказати на следећи начин:

Подаци прикупљени из центара за социјални рад

• 873 деце испуњава критеријуме за дијагностиковање поремећаја у понашању. Од тог броја, дечака је 671 (77%), а девојчица 202 (23%), највећи је удео деце узраста од 15 до 17 година 72%;

• У биолошким породицама је 693 деце (80% од укупног броја), док је 157 (18%) на смештају у систему социјалне заштите, највећи број је на смештају у хранитељским породицама (60 деце);

• Током претходне године на смештај у систему социјалне заштите по први пут (из биолошке породице) је упућено 49 деце, што је око трећине (31%) од укупног броја деце са поремећајем у понашању која су актуелно на смештају;

• 49 деце што је такође око трећине деце, мењало је смештај;

• Најчешћи разлог за промену смештаја - код 24 деце (57%) је што хранитељска породица није могла да задовољи потребе детета услед промена у психофизичком стању детета;

• 5 деце (45%) на домском смештају мењало је дом, што је био разлог за промену смештаја;

• 69% деце је на смештају релативно дуго, у распону од 2 до 10 година;

• 126 деце (14%) је под неком врстом психијатријског третмана и праћења, а 41 дете је захтевало и хоспитализацију због поремећаја у понашању;

• Најчешћа пракса центара за социјални рад у раду са децом са поремећајем у понашању јесу интервенције

у виду саветодавног рада са дететом и породицом и заступања и посредовања код других институција и организација;

• Услед потешкоћа у заштити деце са поремећајем у понашању центри за социјални рад су у периоду током претходне године организовали конференције случаја за 100 деце (11% од укупног броја деце);

• Највишим оценама је оцењена сарадња са полицијом (4,2), док је сарадња унутар система социјалне заштите релативно ниско оцењена (оценом 1,8).

Подаци прикупљени из установа за смештај деце и младих

• 57 деце (што је 32% од укупног броја деце на смештају), испуњава критеријуме за поремећај у понашању, од чега је 70% дечака;

• Под неком врстом психијатријског третмана и праћења је 48 деце или 82% од укупног броја деце са поремећајем у понашању на смештају, 10 деце је било хоспитализовано због поремећаја у понашању;

• Две установе примењују један облик Бихејвиор - менаџмент програма (БМП) - систем бодова и нивоа (СБН), док две установе не примењују неки одређени програм третмана;

• Стручни рад са децом у установама обухвата групни и индивидуални рад који је усмерен ка саветодавно едукативним активностима, креативним и едукативним радионицама и спортским активностима прилагођеним способностима и интересовањима деце;

• Установе највишим оценама оцењују сарадњу са здравством (4,5), док као и центри за социјални рад најниже оцењују сарадњу унутар системима социјалне заштите (са центрима за социјални рад 3,5 и другим пружаоцима услуга оценом 1).

Изазови и тешкоће у заштити деце

Изазови и тешкоће у заштити деце са поремећајима у понашању могу се груписати у следећих неколико области: у вези са резиденцијалним смештајем, породичним смештајем, заштитом старијих малолетника и деце са менталним сметњама, тешкоће које произилазе из функционисања здравственог система и сарадње са здравственим и другим системима, у вези са интерним капацитетима центара за социјални рад и недостатком услуга на локалном нивоу. Изазови и тешкоће из перспективе установа за смештај групишу се у три области: осигурање безбедности деце, тешкоће у организацији рада установа и сарадња установа са другим актерима.

Наведене области тешкоћа у заштити деце са поремећајем у понашању указују да се професионалци у систему социјалне заштите суочавају са дилемом како помоћи детету са вишеструким проблемом и његовој породици, која неретко није у довољној мери компетентна да води бригу о детету, а у исто време осигура безбедност других чланова локалне заједнице у условима недостатака ресурса и сервиса подршке. Стручни рад са децом са поремећајима у понашању и породицама у оваквим околностима постаје извор стреса и сагоревања стручњака. Број деце са поремећајима у понашању у АП Војводини, чија заштита захтева интензивну мултисекторску сарадњу, развој локалних и регионалних услуга, оснаживање служби за заштиту менталног здравља

деце и младих указују на потребу хитног друштвеног реаговања. Изостанак адекватне и благовремене друштвене реакције уз друге многобројне ризике – породичне, срединске и личне карактеристике деце оставља последице на развој детета и младе особе и шире друштвене последице.

ПРЕПОРУКЕ

1. За децу са поремећајем у понашању поред услуга које су намењене деци и младима опште популације значајно је развијати и саветодавно терапијске и социо едукативне услуге, које одговарају на њихове специфичне потребе. Улога јединице локалне самоуправе у развоју услуга је кључна и садржана је у различитим групама активности, као што је иницирање планирања, партнерстава и иновација, али и одговорности за постојање услуга које су у њиховој надлежности и за којима постоји потреба међу грађанима. Наведено значи да управо општине и градови, морају обезбедити одређене услуге социјалне заштите. Обезбедити услуге социјалне заштите значи обезбедити: нормативно-правни основ, финансијска средства и организацију или више њих, које пружају услуге. Посебно указујемо на могућност међуопштинског повезивања у развоју нових услуга чиме се обједињују постојећи ресурси и побољшава њихова ефикасна употреба, повећава

Општина/Град	Број деце	Општина/Град	Број деце	Општина/Град	Број деце	Општина/Град	Број деце
Нови Сад	367	Нови Бечеј	21	Тител	6	Ада	2
Зрењанин	58	Кикинда	18	Бачка Топола	5	Апатин	2
Вршац	39	Сента	18	Ковин	5	Бачки Петровац	2
Панчево	38	Сомбор	16	Кула	5	Врбас	2
Сремска Митровица	35	Алибунар	15	Опаци	5	Жабалъ	2
Планишће	32	Мали Иђош	15	Бечеј	3	Шид	2
Стара Пазова	32	Суботица	14	Инђија	3	Житиште	1
Темерин	30	Бачка Паланка	8	Нова Црња	3	Нови Кнежевац	1
Ковачица	25	Бела Црква	7	Србобран	3	Пећинци	0
Бач	24	Ириг	6	Чока	3	Рума	0
						Сечањ	0

се приступачност и квалитет социјалних услуга, проширује се понуда услуга и осигурава да социјалне услуге заиста задовоље идентификоване потребе, реагујући на локалне разлике;

2. Креирати специфичне услуге за подршку родитељима и хранитељима деце;

3. Подстицати креирање програма пружања услуга за децу са поремећајем у понашању. Програми пружања услуге или програмска активност обухватају скуп одређених поступака, конкретних радњи и плански спровођењих интервенција усмерених у правцу подршке кориснику. Такви програми имају јасну структуру и садржај (сврху, циљну групу, методе и технике рада). Овако конципирани програми за децу са поремећајем у понашању се могу пружати у оквиру услуга дневног боравка, свратишта, клубова и установа социјалне заштите за смештај деце и младих;

4. Један од начина подстицања креирања програма пружања услуга је и могућност опредељивања финансијских средстава на локалном или покрајинском нивоу (јавни конкурс за иновативне услуге и програме) и применом партиципативног приступа укључити све релевантне заинтересоване стране (институције, цивилне организације) у креирању и спровођењу интегрисаног и континуираног програма намењених деци са поремећајем у понашању и њиховим родитељима/старатељима;

5. Центар за социјални рад као база социјалног рада у заједници има значајну улогу у подстицању развоја недостајућих локалних услуга. Центри за социјални рад су дужни да учествују у пословима планирања и развоја функције локалне заједнице као и да развијају превентивне програме који доприносе задовољавању заједничких потреба грађана, односно спречавају и сузбијају социјалне проблеме у локалној заједници. Превенција укључује и рано откривање поремећаја у понашању и благовремено и адекватно пружање подршке и помоћи детету и породици. Поред центра за социјални рад у превентивном деловању у локалној заједници изузетно важну улогу имају васпитно образовне установе;

6. Потребно је побољшати међусекторску сарадњу са свим значајним актерима у локалној заједници (образовање, здравство, правосуђе и др.), односно унапредити механизме за спровођење већ постојећих протокола на свим нивоима (превентивног и интервентног). Корисно је да центар за социјални рад информише све актере у заједници о проблему деце са поремећајем у понашању и њихових породица, значају интегративног приступа у заштити. Размотрити могућности формирања локалних интерсекторских тимова;

7. Креирати недостајуће протоколе међусекторске сарадње за заштиту деце са поремећајем у понашању у којима би се прецизирале улоге и надлежности појединих актера и правци заједничког деловања;

8. Јачати стручне компетенције запослених у домовима и центрима за социјални рад за рад са децом и младима са поремећајем у понашању кроз акредитоване програме обуке друге видове стручног усавршавања и размене стручних искустава;

9. Предмет посебне анализе у наредном периоду треба да буде могућност формирања регионалних центара за интензиван рад са децом у оквиру здравственог или социјалног система или социјално - здравствених установа;

10. Јачати капацитете породичног смештаја за прихват деце са поремећајем у понашању. Подаци истраживања наводе да хранитељске породице одустају или одбијају да брину о детету које је адолесцентског узраста и има неки облик поремећаја у понашању. Често хранитељи имају потешкоће да препознају и разумеју потребе које се манифестују као изазовна понашања. Неопходно је омогућити континуирану подршку и прилагођену едукацију хранитељима како би могли одговорити на потребе ове деце;

11. Потребно је кадровски и стручно јачати капацитете професионалаца у центрима за породични смештај и усвојење за подршку хранитељским породицама које имају дете са поремећајем у понашању.

ЛИТЕРАТУРА

1. Жегарац Н. Крњајић З. (2019) Хранитељство и добробит адолесцената. Факултет политичких наука. Београд

2. Стакић Ђ.(2016). Делотворни програми третмана за децу и адолесценате са поремећајем у понашању: Београд: Центар за примењену психологију.

3. Превенција и третман поремећаја понашања- ФАСПЕР. Зборник радова, децембар 2012.

4. ДСМ, Класификација менталних поремећаја

5. Јовановић В.Милановић Л. Рајков Г. (2014) Приручник за лиценцирање пружалаца услуге социјалне заштите за особе са инвалидитетом. Мрежа ИСП, Београд

6. Закон о социјалној заштити („Сл. гласник РС „бр.24/2011)

7. Правилник о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад („Сл. гласник РС“, бр.59/2008, 37/2010, 39/2011 – др. правилник, 1/2012 - др. правилник, 51/2019 и 12/2020).

Покрајински завод за социјалну заштиту

ИЗАЗОВИ ОБОЛЕЛИХ ОД ДЕМЕНЦИЈЕ

AMITY

Деменција је болест која ће обележити прву половину XXI века. За разлику од вирусних епидемија, од деменције не можемо да се изолујемо, да се излечимо, да је прележимо. Отуда проблематика пружања подршке, неге и збрињавање члана породице који живи са неким обликом деменције заокупља све више пажњу, не само чланова породице, већ и стручњака из области здравствене и социјалне заштите и креатора политика од локалног до националног нивоа. Регистар оболелих од деменције у Србији је успостављен, али још нису сви оболели и регистровани. Према претпоставкама, закључујемо да их данас има више од 130.000, јер према проценама Светске здравствене организације између 6 и 8% старијих од 65 година су под ризиком да оболе од ове болести и још око 1% до 2% млађих. Највећи терет бриге за оболелог је на породици, а у оквиру породице на жени.

Удружење Amity је 2014. године реализовало истраживање о потребама за Дневним центром за дементне у Београду и заједно са још 14 организација цивилног друштва заговарало код локалне самоуправе Београда да ту услугу установи у Одлуци о правима из социјалне заштите и да је почне развијати. Упркос потврђеним потребама за том услугом, као и другим услугама које би олакшале живот сродницима који брину о оболелима, а оболелима учиниле живот достојанственијим, Дневни центар није успостављен.

У међувремену, повећава се број старијих и у Београду и у свим другим местима у Србији, а самим тим и број оних који су у ризику, односно оболелих од деменције. Отуда смо 2020. године основали Српско удружење за Алцхајмерову болест (СУАБ), које између осталог, ради на подизању компетенција и саветовању сродника/неформалних неговатеља оболелих и на развоју недостајућих сервиса на нивоу локалне заједнице за оболеле од ове болести и сродника који о њима брину. У СУАБ-у су, поред здравствених и социјалних радника, и сродници који брину о оболелима, а њих је највише. Од оснивања удружења па до данас (децембар 2022. године) били смо у прилици да комуницирамо са око 500 чланова породица оболелих из Београда, али и из свих других крајева Србије, па чак и са сродницима који живе у иностранству, да сазнамо са којим изазовима и проблемима се суочавају и да им пружимо неки вид подршке кроз саветовања и дељење информација.

Такође смо, од 2020. пројектно пилотирали услуге Саветовалишта под покровитељством Агенције Уједињених нација за родну равноправност и

оснаживање жена (UN WOMEN), па смо у 2021. години пилотирали услугу Дневног боравка за оболеле од деменције и Саветовалишта, под покровитељством Министарства за бригу о породици и демографију. Сада, у оквиру пројекта Владе Швајцарске „Заједно за активно грађанско друштво – АКТ“, поново заговарамо за отварање Дневног боравка за оболеле од деменције у Београду. Истовремено, у оквиру пројекта Црвеног крста Србије: „Јачање отпорности старијих особа и особа са инвалидитетом током ковида-19 и будућих катастрофа“, наставили смо да пилотирамо услугу Дневног боравка и пружамо психосоцијалну подршку сродницима оболелих.

Навешћемо најчешће изазове, недоумице и проблеме са којима се сусрећу оболели и чланови породица које брину о оболелима од деменције. Ти изазови су:

- Питања и недоумице самих старијих људи и њихових сродника када приметите неке знаке старачке заборавности да ли је то сигнал за узбуну или је нормална појава која се јавља са старашћу? Не мали број старијих особа и њихових сродника сматрају те знаке последицом умора и нормалном појавом и тако свесно или несвесно маскирају појаву болести и одлажу одлазак код лекара. Дуг је пут од старачке заборавности до дијагностиковања болести.

На деменцију треба посумњати када особа почне да заборавља догађаје који су се скоро десили. Не може да се сети с ким је разговарала или кога је срела пре пола сата; да ли је подигла пензију; где је оставила пензију и сл. Све чешће имају проблеме у обављању административних и финансијских трансакција, не сналазе се у пошти, банци. Алармантно је ако свакодневно заборављају догађаје, попут тога ко им је био у посети, ко их је звао и важне догађаје у породици, ако је неко умро, родио се и сл.

- Шок након сазнања дијагнозе и навикавање на нову реалност. Како се понашати према трећим лицима, а да не повредимо достојанство оболеле особе? Треба саопштити сродницима, пријатељима и комшијама да је у питању болест и која је болест, јер ће тако они моћи да их боље разумеју, а и да помогну када је то потребно. Тада неће бити проблем ако виде оболелу особу да је изашла из куће неадекватно обучена, већ ће јој помоћи да се врати кући, а неће помислити: „Боже, како су је послали или пустили да некуд иде овако“.

• Недовољна информисаност о болести. Како реаговати у случају неприлагођеног понашања оболелој особи у њеној процени сопствених симптома и стања? Не треба јој замерати када вас сумњичи да је поткрадате, када сваки час узима да једе, када одбија да се купа иако је ви молите да то учини, када вас не препознаје... Шта јој допустити да ради, а шта не? Како осигурати да оболела особа буде безбедна у стану ако је морате оставити саму? Некада је нужно закључати стан, искључити кућне апарате, оставити јој на столу довољно течности и нешто од воћа или кекса, да може да поједе... Како прилагодити животни простор оболелој особи? Које се обратити за праве информације, са ким се саветовати? Најбоље ће вас разумети неко ко је у сличној ситуацији, као и ви, односно ко има оболелу драгу особу у својој кући или у окружењу.

• Поремећај уобичајеног функционисања породице, као и психичка и физичка исцрпљеност неговатеља, до које неминовно временом долази. Неговање болесног члана породице изузетно утиче на лични живот сродника/неговатеља. Сродници наилазе на неразумеваше и од стране околине за изазове и тешкоће са којима се сусрећу. Често и сами неговатељи оболевају због емотивних и физичких напора којима су изложени. Углавном се поремети динамика ранијег уобичајеног функционисања породице. Сусрећу се са бројним дилемама и недоумицама око неге оболелог. Чланови породице, посебно они који највише времена проводе са оболелом особом, а то су супруге, кћерке, снахе или унуке, занемарују не само лични социјални живот већ и социјални живот породице. У неким случајевима долази до „повећања тензија у породици“, што резултира поремећеним породичним односима. Дилема је и како се организовати, ако је неговатељ у радном односу.

• (Не)Могућност коришћења плаћеног одсуства да посла ради неге одраслог оболелог члана породице. За разлику од тога да код болести деце можете добити већи број плаћених дана боловања за њихову негу или чак радити скраћено радно време, до половине радног времена, Законом о раду је прописано да за негововање одраслог болесног члана породице можете добити само пет радних дана плаћеног одсуства у току једне календарске године, а потребе за тим су многоструко веће.

• Неразумевање послодаваца је, такође, евидентно. Ово посебно у случајевима да је процес рада запосленог неговатеља такав да може да га обавља и од куће, а послодавац му то не дозвољава, иако је Законом о раду та могућност предвиђена. Послодавци немају разумевања ни за флексибилне шеме рада, да запослени дође касније на посао од уобичајеног радног времена или да прилагођава своје радно време потребама неге оболелог члана породице. Закон о раду не предвиђа могућности за пола радног времена у оваквим случајевима, а послодавци често нису вољни да ангажују некога на половину радног времена, јер су у обавези да плаћају доприносе на минималну цену рада, без обзира на фонд радног времена запосленог. Због свега овога долази и до запостављања пословних обавеза. Зато некада сродници неговатељи посежу за прекидом радног односа, ради неге оболелог.

• Неразумевање система пензијско инвалидског осигурања. Иако скоро сви оболели од деменције у каснијим фазама болести имају проблем са контролом сфинктера, а самим тим и потребу за коришћењем пелена за одрасле, до њих се веома тешко долази на рецепт. Иако сродници успеју да добију за оболеле пелене на рецепт то буде једно паковање месечно а потребе су најмање три паковања. Ретки су они који

успеју да остваре право на новчани додатак за туђу негу и помоћ оболелој особи. Не успевају то чак иако је потребна 24-часовна нега оболеле особе. То, наравно, доводи временом и до материјалне исцрпљености и оболелог и његове породице. Поред пелена, ту су и скупии лекови и суплементи које треба плаћати.

• Недостатак дневних услуга у заједници, како за оболеле тако и за сроднике, неформалне неговатеље је евидентан. Само у Суботици и у Крагујевцу, постоје и функционишу Дневни боравци за оболеле од деменције у почетним фазама болести, при Геронтолошким центрима. Град Крагујевац финансира и услугу саветовања оболелих и сродника који брину о њима, а коју пружа Црвени крст Крагујевац. У Београду градска општина Звездара финансира услуге Саветовалишта за породице које имају члана оболелог од деменције, које пружа Волонтерски сервис ове градске општине. Пројектно услуге Саветовалишта у Београду пружа и ХХУ „Хлеб живота“. Ове услуге потребне су у свакој општини у Србији.

Српско удружење за Алцхајмерову болест заједно са још 13 удружења грађана заговара код локалне самоуправе Београда да установи услугу Дневног боравка за оболеле од деменције и да је финансирају. У Београду у коме живи око 340.000 особа са 65 и више година, од којих је више од 71.000 оних који имају 80 и више година (међу њима сваки трећи има неки облик деменције), нема ни једног предаха смештаја за оболеле, нема дневних боравака, изузев једног који пројектно развија СУАБ. Структуриране активности у оквиру радно-окупационе терапије које се спроводе у дневном боравку СУАБ-а, у току само три сата у једном дану недељно, показују се као добро осмишљене и још боље прихваћене и од стране оболелих, и од стране њихових сродника, неформалних неговатеља. Побољшава се концентрација оболелих, фина моторика остаје очувана а у групи са сличним расте им самопоуздање. Кроз музико-терапију и кроз различите телесне вежбе побољшава се опште стање и расположење оболелих. Услуге радно окупационе терапије организује један социјални радник за групу до 10 корисника а њему помажу још најмање 4 до 5 обучених волонтера из реда студената и старијих психички очуваних особа.

• Дилеме око домског збрињавања оболелих. За овом мером сродници нерадо потежу, и то тек када су исцрпели све друге могућности и куповине услуга помоћи у кућним условима, а оболелима је потребна 24-часовна нега од стране другог лица. Недовољни су капацитети у државним домовима а приватни домови су скупии имајући у виду просечне пензије и платежне могућности сродника. Са смештајем иду и дилеме око стављања под старатељство или одузимања пословне способности оболелог.

мр Надежда Сатарић
Председница УО Amity-а и СУАБ-а

ПРИЗНАЊЕ ЗА ПОСВЕЋЕН РАД

У дому Народне скупштине Републике Србије, десетог децембарског дана уручено је друштвено признање – захвалница, нашој колегиници социјалној радници Нади Сатарић, оснивачу и водећој особи удружења грађана Амита – снага пријатељства (Amity). У образложењу одлуке истакнуто је да је Нада Сатарић својим дугогодишњим радом скренула пажњу на једну од најосетљивијих друштвених група, а то су старији људи. Поред указивања на потребе и проблеме најстаријих грађана Србије, Нада је кроз бројне активности, од стручних до уметничких, указивала и на лепоте старења човека и износила чињенице о старијим људима као важном ресурсу који доприноси развоју друштва.

Под слоганом „Да нико не буде заборављен“ – свечаност са доделом захвалница у Дому Народне скупштине Републике Србије организована је поводом обележавања 75 година од усвајања Универзалне декларације о људским правима, а признање је доделило Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог.

Уз најискреније честитке, које никога у социјалној заштити не треба да оставе равнодушним, намеће се закључак да сваки посвећен социјални радник који има визију бољег света и човековог живота у њему, не може остати непримећен, као ни резултати постигнути у раду. Колегиница Нада је једнако успешно радила у јавном, као што ради у цивилном сектору, не одступајући од прихваћених начела и вредности социјалног рада. Можда се баш у томе крије тајна задовољства које Нада дели са свима нама у социјалној заштити и са стотинама корисника који памте њену улогу у својим животима и обраћају јој се када сви и све око њих затаји.

Мирјана Соколовић
Фотографија: Марина Стојадиновић

ТЕРЕНСКИ САРАДНИК – ПРЕВЕНТИВНА УСЛУГА

АСОЦИЈАЦИЈА ДУГА

Асоцијација ДУГА наставља свој рад на успостављању превентивне услуге аутрич / теренски сарадник у склопу програма јавног заговарања у заједници „Покрет Полет“ који финансира Европска унија, а спроводи Траг фондација у партнерству са Центром за социјалну политику и у сарадњи са Коалицијом за развој солидарне економије (КоРСЕ).

Активности на пројекту „Теренски сарадник – иновативна превентивна услуга“ реализоваће се у периоду од 12 месеци а Асоцијација ДУГА ће на територији Шапца спровести читав низ различитих активности у циљу успостављања одрживог финансирања ове услуге која је свој живот и започела пилотирањем на територији града Шапца.

Асоцијација ДУГА је организација која више од 18 година пружа подршку најосетљивијим људима у нашој земљи да остваре своја људска права, уживају слободу, безбедност и достојанство уз квалитетно образовање, социјалну и здравствену заштиту, теже друштву једнаких могућности у ком нема заборављених.

Тема у оквиру програма „Покрет Полет“ којом се бави овај пројекат је унапређење квалитета и доступности услуга социјалне заштите ради побољшања положаја осетљивих група. Сам програм има још две теме и то: унапређење радних права и подстицај запошљавању осетљивих група и оснаживање социјалног предузетништва и подстицање иновација социјалних услуга.

Услуга теренски сарадник подразумева одлазак на терен и досезање клијената који припадају рањивим категоријама становништва и који се већ налазе у неком ризику, али са циљем да се тај ризик смањи или елиминира. Када говоримо о ризицима пре свега мислимо на: ризик од насиља, проблема са законом, покушаја или извршења суицида, смрти услед неадекватних услова живота и рада, напуштања школовања, сиромаштва, инфицирања ХИВ-ом и другим полно преносивим инфекцијама, као и другим ризицима по себе и друштво. Баш због тога је важно имати једну квалитетну превентивну тријажну социјално услугу, која би досегла тешко доступне осетљиве популације, помогла им у решавању њихових проблема и смањењу ризика, а директно смањила и оптерећење које има систем социјалне заштите у свом раду са приливом корисника чије ситуације хитно треба решавати, сазнајемо у разговору са Александром Прицом, директором Асоцијације ДУГА.

Овим пројектом желимо да заговарамо да град Шабац у својој Стратегији социјалне заштите и одлуци о правима и услугама социјалне заштите града Шапца, препозна услугу Теренски сарадник као нову, превентивну услугу за осетљиве популације у циљу побољшања положаја осетљивих друштвених група. Препознавањем услуге Теренски сарадник у ова два планска Градска документа, услуга се буџетира и постаје одржива.

Асоцијација ДУГА се од оснивања кроз пружање услуга бави искључиво човеком, сви наши програми и пројекти, произашли су директно из потреба корисника наших услуга. Наша мисија је да пружамо подршку нашим корисницима да остваре своја људска права и живе достојанствено, а превенција нам је увек била на првом месту. Овај пројекат је настао на истим принципима, грађен од 2011. године кроз наш рад са корисницима и пажљиво слушавање њихових потреба. Наша вишегодишња борба да Србија добије једну превентивну услугу, грађена је на емпатији коју имамо према својим корисницима и њиховим животима. Видели смо много тешких животних ситуација, због којих смо се борили за превентивну услугу, а овом приликом издвајамо две.

“Бака, која сама живи у једном мачванском селу, буквално у шуми у трошној кућици, без струје и воде, а која у току лета ради по њивама како би за хлеб зарадила, када смо је први пут посетили, пратила нас је погледом све док је нисмо изгубили из вида, сво време док смо одлазили стајала је на капији и буквално до земље се клањала у знак захвалности што смо је посетили, поразговарали са њом, дали јој наду. Наш старији суграђанин од 68 година који у Шапцу сакупља гвожђе и од тога живи, како каже “понос му не даје да живи од социјалне помоћи и да храну тражи у народној кухињи”. Није излазио из куће, поштујући забрану кретања за старије од 65 година у време полицијског часа и буквално је неколико дана гладовао док га ми нисмо пронашли и редовно му храну доносили.

Грађани и грађанке Шапца и Србије већ годинама су активни чиниоци процеса јавног заговарања да услуга Теренски сарадник буде стандардизована, нарочито грађани Шапца, где смо ову услугу две

године пилотирали и где је већ и пружамо, једино што је не сматрамо одрживом јер није препозната у кључним јавним политикама. Грађани, али и медији, доносиоци одлука и цивилни сектор у Шапцу до сада су у ове процесе били укључени кроз јавне догађаје, стручне конференције, истраживања, уличне акције, фокус групе, пилотирање услуге и медијске кампање. Ова база подршке биће нам и у овом процесу да услуга заживи и буде одржива на територији Шапца врло важна у целом процесу јавног заговарања. Грађани и грађанке у овом пројекту биће укључени кроз све активности: истраживање, панел дебате, уличне акције, стручне конференције и медијску кампању. Укључивањем грађана и грађанки у све наведене активности, створићемо критичну масу која ће доносиоцима одлука, јасно показати да нашој заједници требају превентивне услуге. Поред самих корисника наших услуга, као кључне популације у овом процесу јавног заговарања, укључићемо и ширу јавност која има индиректне користи од наших превентивних услуга и на крају стручну јавност, односно све оне који су повезани са системом социјалне и здравствене заштите на нивоу града Шапца. Што се тиче доносиоца одлука на локалном нивоу, градоначелник, председник Скупштине, градска већница за социјалну заштиту, начелница одељења за друштвене делатности, директорка центра за социјални рад и шефица одељења за дечију, борачку и социјалну заштиту, одлично познају ову услугу. Град Шабац је и финансира преко линије 481, док ми тиме нисмо задовољни јер желимо да буде финансирана преко буџетске линије 423 услуге по уговору, како би била и одржива.

Програмом „Покрет Полет“ предвиђено је ангажовање 15 младих људи да у оквиру стручне праксе пруже подршку организацијама цивилног друштва да истражују јавне политике из кључних тематских области конкурса: услуге социјалне заштите, поштовање радних права и оснаживање социјалних предузећа. Млади истраживачи биће стручно обучени за анализу политика и у оквиру мултидисциплинарних тимова ће пружити подршку организацијама.

Сматрамо да млади истраживачи који ће бити укључени у пројекат Асоцијације ДУГА кроз активност истраживања јавних политика и писање препорука за њихово унапређење, могу дати нов поглед на сам проблем, креативне препоруке за унапређење јавних политика, али и препоруке за активности у процесу јавног заговарања које ће привући и млађу публику. Сигурни смо да својим стажирањем на нашем пројекту и заједничким радом, можемо учити једни од других, али и створити нова партнерства за будуће активности. Пошто ће млади истраживачи учествовати у активности деск истраживања јавних политика и изради препорука, пре свега очекујемо подршку у некој иновативној методологији / приступу овој активности, каже за Глас центара Александар Прица.

Глас центара

ЕДУКАЦИЈА

КРЕАТИВНО ЗДРАВЉЕ

У Београду је 31. октобра одржана едукација под називом „Улога стручних радника у ванредним околностима – специфичности, изазови, потешкоће“. Организатори обуке Удружење грађана „Креативно здравље“ и Црвени крст Нови Београд окупиле су стручњаке заинтересоване да пренесу своје знање и искуство стечено током рада у ванредним околностима.

Учење током перода кризе захтева да се сагледају све околности, шансе и могућности, затим да се посебна пажња обрати на који начин доношење прописа позитивно утиче на превазилажење кризе, као и која би партнерства требала да јачају.

Учесници су представили своје искуство у раду са осетљивом популацијом корисника социјалне заштите и на који начин су превентивне мере и сарадња институција олакшале рад.

Затим су приказани резултати истраживања о одговору локалних самоуправа на кризу изазвану корона вирусом и разлике у организацији зависно од региона у Србији.

Из свега изнетог поставља се питање можемо ли да учимо из кризе и које лекције смо научили из актуелне корона кризе.

Едукацији су присуствовали социјални радници запослени у Градском центру за социјални рад, као и њихове колеге из приватних установа социјалне заштите.

Схвативши да су кризе све учесталије и разноликије, али да су одређени обрасци деловања у кризи универзални организатори планирају одржавање још једне обуке са истом темом.

Јелена Ашковић, дипл. социјална радница, директорка удружења

XI МЕЂУНАРОДНИ ГЕРОНТОЛОШКИ КОНГРЕС

ГЕРОНТОЛОШКО ДРУШТВО СРБИЈЕ

У Београду у Палати Србије 12. и 13. октобра 2022. године одржан је 11. Међународни Геронтолошки конгрес под називом "Геронтологија: могућности и перспективе у пост Ковид-19 свету". Конгрес су отворили проф. др Дарија Кисић, министарка за рад запошљавање, борачка и социјална питања, Бранкица Јанковић, повереница за заштиту равноправности, Јохн Кеннеди Мосоти, директор Популационог фонда УН-а за Србију, Клаудиа Махлер, Независни експерт за људска права старијих, Сусан Сомерс, Међународна мрежа за превенцију насиља над старијима, проф. др. José P. Jauregui, Председник Међународне асоцијације геронтолога и геријатара и г-ђа Наташа Тодоровић, председница Геронтолошког друштва Србије. У оквиру програма, Сузани Мишић, постхумно је додељена

традиционална Награда „Петар Манојловић“, за укупан допринос геронтолошкој мисли и пракси, као и за посебно ангажовање у раду Геронтолошког друштва Србије.

Конгрес је окупио преко 190 стручњака из геронтологије и геријатрије из Србије и иностранства, а посебно су биле истакнуте теме које се односе на ментално здравље старијих, насиље над старијим особама и потребе за дуготрајном негом. Присуствовало је више од 20 гостију из иностранства – са три континента, из 12 држава; Аустрије, Аргентине, Немачке, Велике Британије, Сингапура, Данске, Норвешке, Бугарске, Румуније, Белгије, Хрватске, Сједињених Америчких Држава.

Конгрес је био начин учења како да оно што смо радили током четири године између два конгреса унапредимо, како да унапредимо будуће одговоре, како да примере добре праксе истакнемо, како може боље. Свакако би нова Конвенција Уједињених нација унапредила приступ људским правима старијих у свим ситуацијама укључујући и деловање у несрећама и кризе.

Једанаести Конгрес Геронтолошко друштво Србије је организовало уз подршку Повереника за заштиту равноправности, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, канцеларије Популационог фонда Уједињених нација (УНФПА) у Србији, ГИЗ Србија и компаније Carnex.

Председница Геронтолошког друштва Србије Наташа Тодоровић је на отварању истакла да су управо последње три године у којима живимо са Ковидом представљале позив за буђење на свим нивоима, појединачном, породичном, локалном, националном и глобалном нивоу. Свакако смо прво научили да је незахвално говорити о старијој популацији као о групи са истим или сличним потребама. Потребно је да размишљамо о старијим особама као хетерогеној групи, и да јавне политике морају да рефлектују ову хетерогеност. Други важан закључак је да морамо бити свесни да управо током криза узрасно осетљиви и квалитетни подаци о потребама различитих категорија старијих могу да нам омогуће креирање ефикасних јавних политика и услуга подршке. Немате исте потребе

за подршком уколико имате 65+ или уколико имате 85+. Даље у овом периоду закључили смо је да је важно развити већи број услуга у заједници које треба да буду у складу са потребама старијег становништва и њихових породица. Ментално здравље је још једно важно питање о коме смо почели отвореније да говоримо. Ово питање је важно како за старије особе током пандемије тако и за целокупну популацију, а сусретали смо се са бројним факторима који утичу на ментално здравље.

Овај позив за буђење није критика ово је начин учења како да оно што смо радили унапредимо, како да унапредимо будуће одговоре, како да примере добре праксе истакнемо, како може боље. Свакако би нова Конвенција Уједињених нација унапредила приступ људским правима старијих у свим ситуацијама укључујући и деловање у несрећама и кризе. Конгрес нам је омогућио да из различитих перспектива сагледамо будућност старења.

Наташа Тодоровић, председница
Геронтолошко друштво Србије

ИЗБОРНА СКУПШТИНА АКТИВА СОЦИОЛОГА

У Београду 20. децембра 2022. године одржана је редовна изборна Скупштина актива социолога уз подршку Удружења стручних радника социјалне заштите Србије.

Председник Актива Горан Јаворац је упознао присутне са активностима у претходном четворогодишњем периоду и захвалио се свим колегиницама и колегама који су својим радом допринели побољшању положаја социолога у систему социјалне заштите. Актив социолога је од стране Удружења стручних радника похваљен као један од најактивнијих у Удружењу у претходном периоду и својим радом је допринео побољшању положаја и већој видљивости социолога у систему социјалне заштите.

Сваке године поред редовног годишњег скупа свих социолога у децембру месецу у Заводу за социјалну заштиту који је уведен као пракса, током године одржаване су седнице Председништва актива социолога на којима је разматран положај социолога у систему социјалне заштите. На стручним скуповима су социолози имали запажена излагања и својим радовима су допринели унапређењу система социјалне заштите. У наредном периоду неопходно је и даље унапређивати положај социолога и наставити са активностима које су започете у циљу даљег побољшања положаја и веће видљивости и значаја социологије као науке.

На састанку су разматрани обрасци за извештавање за текућу годину као и предлози за унапређење модула за извештавање. Посебно је истакнуто да је неопходно укључити социологе приликом крајњег дефинисања модула извештавање у новом информационом програму СОЗИС чија се примена очекује у наредном периоду да би се извештаји за следећу годину могли урадити на законом прописан начин.

Скупштина је након дискусије, разматрања и усвајања извештаја за претходни период једногласно изабрала ново руководство Актива социолога Србије за наредни четворогодишњи период.

За председника Актива социолога изабран је Горан Јаворац из ЦСР Чачак, заменица председника је Дијана Вујичић ЦСР Ђуприја. Чланови Председништва (секретеријата) Актива социолога су: ГЦСР Београд Бојан Матовић, Милкица Момчилов ЦСР Кикинда, Милана Мајсторовић ЦСР Нови Сад, Љубица Журжиновић ЦСР Шабац, Владан Мишић ЦСР Крагујевац, Ивана Ђокић ЦСР Ужице, Ивана Панић ЦСР Пирот, Марија Гаљак ЦСР Косовска Митровица, ЦСР Зајечар Ивана Киров, ЦСР Крушевац Ружица Џургудић, ЦСР Смедерево Данијела Манчић и ЦСР Лесковац Сузана Станковић.

Актив социолога посебну захвалност дугује Републичком заводу за социјалну заштиту у чијим просторијама су одржавани годишњи скупови социолога.

Горан Јаворац

ПРИЧА ИЗ ЦЕНТРА 1

Да ли сте се икада запитали какви су ваши ресурси заједнице, на кога можете рачунати у тешким тренуцима? Колико пажње и труда вреди један људски живот? Колико нам је битан наш лични его? Након којих то ситуација нисмо у стању пружити руку ближњем? У једној од многих прича из Центра можете пронаћи одговор.

Г. Л. је рођен 1951. године у Шапцу. Завршио је средњу школу и 30 година је радио као аутомеханичар у локалном предузећу. Посао је изгубио попут многих у времену транзиције, као технолошки вишак, без социјалног програма. Из брака са покојном Р. Л. има двоје деце, сина и ћерку који живе са својим породицама. Деца су у свађи и нису у контакту са оцем. После смрти супруге Г. Л. живи сам у својој кући коју је наследио од оца. Удовац је остао у 52. години живота. Психички је оболео и прилично изолован од социјалне средине. Нема сталне изворе прихода. Због болести није у могућности да се стара о сопственим потребама на адекватан начин.

Да су сви изгледили да тешко може "опстати" без помоћи заједнице схватила је анонимна група грађана, која је телефонским путем пријавила овај случај Центру: „Лице без породичног старања, без прихода, оболео, проси у својој 61. години живота, потребна помоћ за куповину хране“. Препорука приликом посете: „пошто живи веома изоловано куцати на врата, представити се да сте ЦСР Шабац“.

У рад су укључене Служба за заштиту одраслих и старијих и Служба за помоћ у кући. Г. Л. на самом почетку контакта одбија да сарађује. Изузетно је неповерљив и конфузан и изјављује да жели смештај у установу соц.заштите. Стручни радник процењује да Г. Л. због свог психо-физичког стања није у могућности да рационално сагледа помоћ која му се нуди и да је неопходно пружити подршку у лечењу. Предлаже се даљи мониторинг Службе Помоћ у кући као и народна кухиња. У међувремену му је уручен преостали пакет за „Месец старих“ и признато право на једнократну помоћ. Јер живот је процес...

Намеће се питање да ли можемо окривити особу која годинама отежано функционише услед болести? Да ли можемо разумети децу која су одбацила родитеља који губитком посла и брачног партнера доживљава стрес након којег потпуно губи могућност и смисао за рационално резонување? И шта су они доживели? Који је од стресних момената био пресудан да Г. Л.

доведе себе у потпуну изолацију, да ли је и пре тога био наклоњен осамљивању, да ли је имао „тежак карактер“, и да ли је то уопште важно?

Након два месеца надзора прихватио је помоћ у лечењу тако да су укључене услуге и заказани прегледи у Општој болници. Упућен позив сину и ћерки за давање изјаве у погледу издржавања. Квалитет живота Г.Л. почиње полако да се поправља.

Шест месеци од првог контакта Г. Л. је сигурнији у себе и своју свакодневницу, остварио је право на новчану социјалну помоћ, редовно пије терапију, служба Помоћ у кући га обилази, контакт са локалном заједницом се обнавља. Ћерка га повремено обилази и помаже у складу са својим могућностима. Након четири године је остварио и право на пензију чиме и у потпуности може да се стара о сопственим потребама, и сада полако теку „стабилни“ дани за Г. Л.

Наведена животна прича говори нам колико смо битни једни другима, и да не смејемо одустајати од својих ближњих. Као и да не треба да будемо сигурни да нам се сличан сценарио неће десити. Г. Л. је био особа која је својим понашањем и изолованошћу заправо вапила за помоћи заједнице. У овом случају њему је био неопходан доказ да је вредан пажње и бриге од стране исте. Да је вредно заузети се за њега и од првог контакта је полако кренула вера у себе што је резултирало напретком у квалитету живота.

Хвала анонимној групи грађана који су једним телефонским разговором покренули механизам помоћи члану заједнице. И ту се заправо крију одговори на питања са почетка текста, у социјалној заштити се може сасвим јасно видети тачка прелома у којој смо сви једно. Једни од других зависимо. Зато је веома важно да негујемо добре односе према својој околини, бринемо о себи и о свом здрављу и настојимо да сваки дан учинимо посебним и вредним за себе и за своју заједницу. Некада један леп гест може вратити веру у друштво и поновну веру у себе.

Сања Павловић Мијаиловић
ЦСР Шабац

ПРИЧА ИЗ ЦЕНТРА 2

Ђ. С. је рођена 1949. по занимању медицинска сестра, нема радног стажа. У категорији остарелих лица, материјално необезбеђена. Живи сама, удовица је, нема деце. Након смрти супруга преселила се у неусловну викендицу надомак Шапца, која је остала након смрти мајке. Нема никакве приходе. У тешком физичком и материјалном стању, од стране стручних радника смештена је у прихватилиште Фондације "Хумано срце Шапца", где ће боравити извесно време. Изразила је жељу да буде смештена у Геронтолошки центар. Издржавала се искључиво од помоћи комшинице, јела само хлеб и пила воду, нарушеног здравственог стања.

У року од 10 дана уз помоћ стручних радника Центра остварила је право на новчану социјалну помоћ. Након једномесечног живота у прихватилишту пребацију је у Геронтолошки центар где коначно налази физички и душевни мир, и сигурност у своју свакодневницу. Престаје да се плаши за физичку егзистенцију. Има три сигурна obroка дневно, једе кувано, спава у топлој постели. Добила је Решење и Уговор, а то значи да ту остаје. Остају само питања око ње, где су сви ти људи међу којима је провела свој животни век од 72 године? Како га је провела, заиста?

Шест месеци касније умире, „сама“, али у топлој постели.

Шта остаје иза оних који немају своје потомке, или ближе да им потврде да су вредни пажње и бриге, да чувају њихова сећања, након што „оду“? Ко су били ти „заборављени“ људи?

Остаје нам да се питамо да ли смо ми као део система, свакако значајни за њу на самом крају, имали за Ђ.С. довољно: разумевања, осећања, такта, довољно људски приступ и добре процене. Да ли смо јој вратили осећај припадности заједници, да ли смо је успели заиста вратити себи? Које се вратила, пре него што је коначно отишла?

Стручни радници Центра кроз своју струку ношени су судбином препознавања лица и буђења најразличитијих осећаја притиском различитих тастера туђих живота. И они ће вам рећи: „Да, била је наша“. Део слагалице мозаика наших живота. Припадала је делу испреплетаних прича, дотичала је душе људи око себе... Ако се неко пита како, они ће вам рећи толико пута виђену ситуацију препознавања: рођена је истог датума као и бака стручне раднице која је тог дана направила први контакт приликом теренске посете, или исти осмех као заборављена комшиница из детињства возача Фондације „Хумано срце Шапца“, звала се као непрежаљена љубав корисника из друге собе у Геронтолошком дому, ходала је попут сестре неговатељице која је долазила да јој помогне да се окупа... И ту у социјалној заштити прелама се пред нама истина да смо сви једно.

Заувек вођени оптимизмом да смо учинили нешто за све нас заједно, кроз ту интеракцију буђења сећања и помоћи, некада у знак сећања на наше драге особе које су далеко, или су отишле, а вођени хуманизмом да не дозволимо да буде невидљива ни једна Ђ.С. у нашем окружењу.

Да. На тренутак смо видели оно што је она некада била: вољена ћерка, супруга, нечија прва љубав, друг из клупе, комшиница, пријатељица, кума, жена вредна залагања и поштовања.

Сања Павловић Мијаиловић
ЦСР Шабац

Нови закон о социјалној заштити је уважио залагања асоцијације за нормирање права на пословно повезивање

Струковно повезивање

члан 118.

Установе социјалне заштите и други пружаоци услуга социјалне заштите могу да сарађују с одговарајућим установама и организацијама у земљи и иностранству ради унапређења делатности и размене искустава.

Установе социјалне заштите и други пружаоци услуга социјалне заштите могу се повезивати у удружења ради остваривања заједничких професионалних интереса и унапређења услуга социјалне заштите.

Запослени у социјалној заштити могу међусобно да се повезују у струковна удружења.

Удружења из ст. 2. и 3. овог члана могу носити назив асоцијација или друштво. На оснивање, организацију и рад удружења из ст. 2. и 3. овог члана примењују се прописи о удружењима.

Позив на сарадњу

Позивамо све колегинице и колеге из центара да достављају за објављивање актуелне информације, прилоге и фотографије адекватне резолуције, да на тај начин заједно будемо креатори нашег билтена.

Уређивачки одбор

Задужбина Лазара и Анке Стојадиновић

Вила „Лазар“ Врњачка Бања

Пре скоро 80 година, господин Лазар Стојадиновић, виши контролор Министарства пошта и телеграфа у пензији, са својом супругом Анком, учитељицом у пензији, одлучио је да помогне онима који немају довољно. У те сврхе основао је „Фонд за хлеб и дрва“, из кога је сваке године, на Светог Никољу, дељена помоћ онима којима је била најпотребнија. Временом, овај Фонд је растао и мењао се. Пролазили су и разни догађаји, лепи и мање лепи. Из Фонда је настала велелепна вила, касније Задужбина брачног пара Стојадиновић.

Данас, више десетина лета касније, ова Задужбина, као „Вила Лазар“, живи и расте сама. Пратећи пут и завет утемељивача, господина Лазара Стојадиновића остварује своје задужбинске циљеве. Угошћује децу из сиромашних породица, децу са Косова и Метохије, децу спортисте... и све оне који желе мир и одмор.

У савршеној хармонији врта и зграде, „Вила Лазар“ нуди домаћу кухињу, од хране произведене у домаћој производњи, дискретно гостопримство и породични амбијент.

У складу са историјом настанка саме Виле, запослени у социјалној заштити, као и чланови њихових породица, имају могућност коришћења капацитета и услуга „Виле Лазар“, уз попуст од 10% и могућност одложеног плаћања.

У Асоцијацији су сви центри у Србији

Контакт

телефони: 036/ 611 922, 036/ 611 923

факс: 036/ 611 568

e mail: info@vilalazar.rs

web: www.vilalazar.rs

facebook.com/vilalazar

Аейотје Срдије

Космај
Фото: Ненад Радојчић

„Док год има мрака,
биће и сванућа.“

Иво Андрић